РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

НАРЕДБА № РД-02-20-3 от 21.12.2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата

(ДВ., бр. 5 от 2016 г., попр. бр. 13 от 2016 г.)

Ч А С Т П Ъ Р В А

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С наредбата се определят минималните изисквания при проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата, наричани за краткост „сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства”, и специфичните експлоатационни показатели на контролируемите параметри и на техническите изисквания към строителните продукти с оглед удовлетворяване на основните и функционалните изисквания към тези сгради и към вътрешните им сградни инсталации.

(2) Изискванията на наредбата се прилагат и при проектиране на реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сградите по ал. 1. Допускат се отклонения от отделни функционални изисквания на наредбата, при условие, че не се намаляват проектните нива на експлоатационните показатели на сградите, в т.ч. механично съпротивление, устойчивост и дълготрайност на строителните конструкции и на земната основа при експлоатационни и сеизмични натоварвания. В тези случаи отклоненията се определят със заданието за проектиране въз основа на технико-икономическа оценка.

(3) Териториалноустройствените изисквания на наредбата се прилагат само за нови сгради.

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага едновременно с нормативните актове и техническите спецификации, с които се определят техническите правила и норми за осигуряване на изискванията към строежите по чл. 169 от Закона за устройство на територията (ЗУТ).

(2) Със заданието за проектиране може да се определят допълнителни специфични изисквания към сградите от обхвата на тази наредба, при условие че не противоречат на определените в наредбата минимални изисквания към експлоатационните показатели.

Чл. 3. При планирането на сградите за обществено обслужване се отчитат следните технически критерии и условия:

1. демографските показатели на населеното място;

2. инвестиционното намерение и функционалният капацитет;

3. социалната и културната инфраструктура на прилежащите територии;

4. изискванията на нормативните актове за защита при бедствия;

5. комуникационната и транспортната достъпност до сградите;

6. взаимодействието с околната среда – оценка на ефектите за и от околната среда, включително опазване на защитени територии, обекти и недвижими културни ценности.

Чл. 4. При проектирането на сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се спазват следните основни принципи:

1. сградите се проектират, изпълняват и поддържат така, че при нормална експлоатация в продължение на икономически обоснован експлоатационен срок да отговарят на изискванията към строежите съгласно чл. 169 ЗУТ и на приложение I от Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Директива 89/106/ЕЕС (Регламент (ЕС) № 305/2011);

2. експлоатационните показатели на контролируемите параметри удоволетворяват нормативните изисквания в продължение проектния експлоатационен срок;

3. обхватът и съдържанието на инвестиционните проекти са в съответствие с Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (ДВ, бр. 51 от 2001 г.);

4. проектите на нови сгради се изготвят и с технико-икономическа прогноза за разходите за поддържане на проектните експлоатационни показатели на сградите по време на жизнения им цикъл;

5. основен ремонт, консервация, реставрация, адаптация, реконструкция или други намеси в сгради със статут на недвижими културни ценности (НКЦ) се проектират в съответствие с режимите за тяхното опазване, а проектите се съгласуват по реда на Закона за културното наследство;

6. при проектирането на сградите се предвиждат, а при изпълнението им се влагат, строителни продукти, които осигуряват изпълнението на изискванията към строежите, съгласно чл. 169 ЗУТ и отговарят на изискванията на Наредба № РД-02-20-1 от 2015 г. за условията и реда за влагане на строителни продукти в строежите на Република България (ДВ, бр. 14 от 2015 г.), съответно на Регламент (ЕС) № 305/2011.

Чл. 5. Контролът при експлоатацията на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства включва:

1. осигуряване на постоянство на проектните нива за удоволетворяване на основните изисквания към строежите;

2. управление на отпадъците;

3. извършване на текущи ремонти за поддържане на сградата в съответствие с изискванията на част Б „Мерки за поддържане на строежа и срокове за извършване на ремонти” от техническия паспорт на сградата съгласно Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите (ДВ, бр. 7 от 2007 г.).

Чл. 6. Класифицирането на видовете сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства за целите на тази наредба се извършва съгласно Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи (ДВ, бр. 72 от 2003 г.) и в съответствие с действащото специално законодателство в съответните области.

Г л а в а в т о р а

СПЕЦИФИЧНИ ЕКСПЛОАТАЦИОННИ ПОКАЗАТЕЛИ НА КОНТРОЛИРУЕМИТЕ ПАРАМЕТРИ НА СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, КУЛТУРА И ИЗКУСТВА, СВЪРЗАНИ С УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРОЕЖИТЕ

Раздел I

Общи условия

Чл. 7. (1) Сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се проектират и оценяват за съответствие с основните изисквания към строежите (сгради и строителни съоръжения), както следва:

1. механично съпротивление и устойчивост;
2. безопасност в случай на пожар;
3. хигиена, здраве и околна среда;
4. достъпност и безопасност при експлоатация;
5. защита от шум;
6. енергийна ефективност - икономия на енергия и топлосъхранение;
7. устойчиво използване на природните ресурси.

(2) Основните изисквания към строежите се оценяват заедно, комбинирано или индивидуално в зависимост от предназначението и капацитета на сградите.

(3) Сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се проектират, изпълняват и поддържат така, че да отговарят на определените в тази наредба общи и/или специфични по видове сгради контролируеми параметри за всяко едно от основните изисквания към строежите.

Раздел II

Механично съпротивление и устойчивост

Чл. 8. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяване на основното изискване към строежите „Механично съпротивление и устойчивост“, са, както следва:

1. носимоспособност и деформация на земната основа;
2. носимоспособност и коравина на строителната конструкция;
3. устойчивост на строителната конструкция и на земната основа под нея;
4. дълготрайност на строежа при експлоатационни, сеизмични и други възможни особени натоварвания.

(2) Експлоатационните показатели на контролируемите параметри по ал. 1 се определят по изчислителен път и се оценяват чрез сравнение с нормативните изисквания (гранично допустими стойности), определени в действащите национални нормативни актове за проектиране и изпълнение на сградите.

(3) Не се допуска проектиране и изпълнение на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства в свлачищни райони, ако те не са предварително укрепени и трайно стабилизирани, както и в неблагоприятни и малко пригодни за строеж терени в земетръсни райони.

Чл. 9. При определяне на експлоатационните показатели на контролируемите параметри на сградите се прилагат следните изисквания:

1. класовете по степен на значимост на строежите по отношение на последствията от разрушаването или неизползваемостта на строителната им

конструкция се определят в зависимост от функционалния им капацитет и от възлаганите им социални функции при бедствия, аварии, терористични актове и/или военни действия, определени от възложителя с техническото задание;

2. нормативните стойности на въздействията върху конструкциите на строежите и продължителността на проектния експлоатационен срок се определят в съответствие с минималните изисквания на съответните нормативни актове и приложими технически спецификации;

3. при проектиране на бетонните и стоманобетонните конструкции на строежите освен механичните въздействия се отчитат и деформациите от температура, пълзене и свъсъхване на бетона и влиянията на условията на околната среда, както и възможните специфични и непреки въздействия от условията на експлоатация (например физическа и/или химическа атака от течности, съдържание на хлориди в бетона, алкало-силициева реакционна способност на добавъчните материали, температурни промени, изтриваемост и др.); условията на околната среда се класифицират в съответствие с БДС EN 206-1 „Бетон. Част 1: Спецификация, свойства, производство и съответствие.“ и националното приложение;

4. при проектиране на стоманобетонните конструкции на строежите с обем на бетоновите работи над 10 000 m^3 с оглед постигане на достоверни изчислителни резултати за контролируемите деформации модулът на еластичност на бетона E_b се потвърждава с декларация на производителя за характеристиките на използваните при строителството бетонни смеси въз основа на представително изпитване;

5. конструктивният анализ се провежда за меродавните проектни състояния и комбинации от въздействия както за цялата конструкция, така и за съставните й части; анализът обхваща и агресивните въздействия на почвата и подземните води върху фундаментите и подземните технически проводи с оглед осигуряване на равномерност и минимална скорост на слягане на земната основа; при технико-икономическа целесъобразност освен статичен линеен анализ може да се използват и по-точни изчислителни методи като нелинеен статичен, модален спектрален или нелинеен във времето динамичен анализ, като се отчитат ефектите от втори ред на деформации в конструкциите и взаимодействието земна основа – конструкции;

6. гранично допустимите стойности на изчислените показатели на контролируемите параметри, свързани с експлоатационната годност на конструкциите (като деформации, взаимно разместване на части от конструкциите, широчина на отворените пукнатини при стоманобетонните конструкции, относителни деформации или напрежения в отделни части от конструкциите и др.п.), се определят с нормативните актове, приложими за съответния вид конструкция;

7. допълнителни ограничения за гранично допустимите стойности на експлоатационните показатели на контролируемите параметри за отделни елементи или части от конструкцията може да се въвеждат от експлоатационните показатели на подови настилки, покривни покрития, стенно ограждане и изисквания за нормална експлоатация на използваното технологично оборудване, както и от особени натоварвания при изпълнение на социални функции извън пряката им дейност.

Чл. 10. За постоянното подържане на проектните експлоатационни показатели на контролируемите параметри на сградата, свързани с „Механично съпротивление и устойчивост“, се спазват следните изисквания:

1. експлоатацията и поддържането на сградите да е по предназначението, за което е издадено разрешението за ползване/удостоверението за въвеждане в експлоатация;

2. да не се допуска извършването на промени в сградите, които водят до влошаване на проектните нива на съответствие с изискванията на нормативните актове за цялата сграда или за отделни нейни елементи или характеристики;

3. безопасната експлоатация на строежите да се осигури чрез:

а) редовно техническо поддържане, постигане на постоянство и подобряване на първоначалните експлоатационни характеристики в съответствие с научно-техническия прогрес и повишаващите се изисквания за сигурност и комфорт на обитаване;

б) отчитане на вероятните дълготрайни въздействия и ефекти върху всички основни изисквания към строежа при планиране и извършване на промени;

в) своевременно откриване и отстраняване на причините, които биха довели до настъпване на аварийни събития; възстановяване или премахване на сградата при поява на повреди или разрушения, предизвикани от природни явления (земетресения, наводнения, свлачища, големи снежни натрупвания и др.) и аварии.

Раздел III

Безопасност в случай на пожар

Чл. 11. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Безопасност при пожар” при проектиране и изграждане на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са:

1. минимална огнеустойчивост на конструктивните елементи в зависимост от степента на огнеустойчивост на сградите;

2. максимално допустими застроени площи между брандмауерите в зависимост от класа на функционална пожарна опасност, категорията по пожарна опасност, степента на огнеустойчивост, броя на етажите и височината на сградите;

3. класовете по реакция на огън на конструктивните елементи, елементите на вентилационните инсталации и покритията по вътрешните и външните повърхности на сградите;

4. минималната огнеустойчивост на пожарозащитните прегради, пожарозащитните завеси, елементите на вентилационните инсталации, вратите, капаците и уплътненията в зависимост от класовете на функционална пожарна опасност, категорията по пожарна опасност, предназначението и разположението на помещенията;

5. параметрите на пътищата за противопожарни цели;

6. параметрите на елементите на евакуационните пътища и изходи;

7. наличието на защитени и/или безопасни зони;

8. параметрите на предвидените активни мерки за пожарна защита - пожароизвестителни системи, пожарогасителни системи, водни дренчерни завеси, вентилационни инсталации, системи за управление на дим и топлина, евакуационно осветление, сградни водопроводни инсталации за пожарогасене;

9. параметрите на външното водоснабдяване за пожарогасене;

10. степените, групите и категориите на защита на електрическите уредби и инсталации;

11. разстоянието до съседните строежи;

12. наличието на пожаротехнически средства за първоначално гасене на пожари.

(2) Контролируемите параметри по ал. 1 за съществуващи сгради включват и организационните мерки за спазване на правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатацията на обектите и мерките за поддържане на сградите, системите и средствата, свързани с безопасността при пожар.

(3) Експлоатационните показатели на контролируемите технически параметри по ал. 1 и 2 се оценяват в съответствие с изискванията на Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар (ДВ, бр. 96 от 2009 г.) и на Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите (ДВ, бр. 89 от 2014 г.).

(4) Огнеустойчивостта на строителните конструкции при проектиране и изграждане на нови сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, които се възлагат при условията и по реда на Закона за обществените поръчки, се определя в съответствие с изискванията на частите за проектиране на конструкции срещу въздействия от пожар на БДС EN от 1990 до 1999 заедно с националните приложения и съответните национално определени параметри, които са неразделна част от Наредба № РД-02-20-19 от 2011 г. за проектиране на строителните конструкции на строежите чрез прилагане на европейската система за проектиране на строителни конструкции (ДВ, бр. 2 от 2012 г.).

Чл. 12. (1) При определяне на огнеустойчивостта съгласно изискванията на БДС EN 1991-1-2 се приема, че изчислителният пожар е зададен чрез стандартния пожар.

(2) При определяне на въздействията по БДС EN 1991-1-2 температурният анализ се извършва по стандартна крива „температура-време" за период от време, съответстващ на изискващата се минимална огнеустойчивост на разглеждания конструктивен елемент съгласно таблица 3 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 13. За постигане на експлоатационните показатели на контролируемите параметри, свързани с „Безопасност при пожар" за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, се спазват и специфичните изисквания към архитектурно-планировъчните им решения, за вътрешните сградни инсталации и за строителните продукти.

Раздел IV

Хигиена, здраве и околна среда

Чл. 14. Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Хигиена здраве и околна среда" и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. контролируеми параметри, които отчитат условията на обитаване и/или ползване на сградата, въздействията на вложените в строежа строителни продукти и на технологичното оборудване:

а) емисии от опасни вещества, опасни излъчвания; летливи органични съединения, парникови газове или опасни частици във въздуха вътре или навън;

б) отделяне на токсичен газ;

в) материали, предизвикващи реакция при допир с кожата;

г) възможности за развитие и миграция на микроорганизми, паразити, насекоми и вредни гризачи;

д) нездравословни въздействия върху обитателите;

2. параметри, които отчитат физични фактори на жизнената среда, включително работната среда:

а) температура на въздуха

б) защита от слънчево греене;

в) относителна влажност на въздуха;

г) скорост на движение на въздуха;

д) чистота и кратност на обмена на въздуха;

е) съотношение между използването на изкуствено и естествено осветление, параметри на изкуственото осветление (средна поддържана осветеност (Em), обобщена степен на яркостен дискомфорт (UGR1) и индекс на цветопредаване (Ra)), параметри на естественото осветление (коефициент на светлопропускливост на остъкляването за странично и/или горно естествено осветление (τν);

ж) хидроизолация и защита от влага отвън;

з) качество на питейната вода;

и) създадени условия по отношение на безопасността на предлаганите храни и напитки в зоните за хранене;

3. параметри по отношение на въздействието върху околната среда по време на строителството и на експлоатацията на строежа: чистота на въздуха, качество на водите, опазване на околната среда и почвите от замърсяване с отпадъчни води и твърди и течни отпадъци.

Чл. 15. Определените експлоатационни показатели на контролируемите параметри се оценяват в съответствие с изискванията на приложимите нормативни актове, както и с изискванията, посочени в заданието за проектиране за конкретната сграда, по отношение на:

1. здравните и санитарно-хигиенните изисквания към сградите;

2. осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване;

3. факторите на жизнената среда - води, предназначени за питейно-битови цели, води, предназначени за къпане, минерални води, предназначени за пиене или за използване за профилактични, лечебни или хигиенни нужди, шум и вибрации в сградите, йонизиращи и нейонизиращи лъчения в сградите и урбанизираните територии, химични фактори и биологични агенти в сградите, курортни ресурси, въздух;

4. техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на системите за отопление, охлаждане и вентилация на сградите;

5. техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на сградните водопроводни и канализационни (ВиК) инсталации;

6. пределно допустимите концентрации на вещества, отделяни от строителните продукти;

7. пределно допустимите концентрации на вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух на населените места;

8. реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси;

9. защитата на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа;

10. опазването на околната среда;

11. управлението на отпадъците.

Раздел V

Достъпност и безопасна експлоатация

Чл. 16. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „достъпност и безопасна експлоатация“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. архитектурно-конструктивни параметри на елементи на сградите, чрез които се предотвратява настъпването на травми и нещастни случаи (височини на предпазни парапети, подпрозоречни стени, корнизи, прагове, врати, подлези, сутерени, подпокривни стопанства и др.; наклони на стълбища, широчини и дължини на стъпала, площадки и стълбищни рамена);

2. носеща способност и устойчивост (механична и/или устойчивост на корозия) на съединенията, с които оборудването, обзавеждането, фасадните облицовки и архитектурните елементи се закрепват към носещата конструкция с оглед ограничаване на риска от травми и нещастни случаи;

3. наличие на защити и/или заграждения за предотвратяване на възможностите за падане на предмети от височина или падане в шахти и монтажни отвори и др.п. при изпълнение на ремонтни дейности;

4. устойчивост на хлъзгане, износоустойчивост, устойчивост на химикали, препарати за почистване и образуване на петна, както и дълготрайност на подови настилки с оглед за ограничаване на риска от подхлъзване и спъване;

5. параметри за осигуряване на достъпност на средата до всички части на сградата и осигуряване на свободно придвижване и евакуация на хора, включително на хора с намалена подвижност, при струпване на големи групи и при евакуация на болни хора;

6. наличие на предупредителни и указателни знаци и пиктограми, тактилност на настилките, аварийно осветление в неосветяеми помещения за предовратяване на травми;

7. температура на горещата вода или на течности, повърхностна температура на тръбопроводи или оборудване с оглед недопускане на изгаряния;

8. електрическа изолация и защита срещу поражения от електрически ток;

9. параметри на външната и вътрешната мълниезащитна уредба;

10. планирани средства и персонал за превенция и поддържане на сградите, за недопускане на аварийни събития от вътрешните сградни инсталации или при природни бедствия;

11. технически характеристики на средствата и системите за физическа защита на сградите срещу криминални прояви и контрол на достъпа в съответствие с Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите (ДВ, бр. 70 от 1998 г).

(2) Сградите за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата се проектират с достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания (ДВ, бр. 54 от 2009 г.).

Чл. 17. При оценката на контролируемите параметри се спазват и следните общи изисквания:

1. предпазните парапети с цел обезопасяване срещу възможно падане се проектират с височина най-малко 1 m за обезопасяване срещу падане от височини до 12 m и с височина най-малко 1,10 m за обезопасяване срещу падане от височини над 12 m;

2. прозорците се проектират така, че да е възможно безопасното им почистване от вътрешната страна на помещението; за външно почистване и поддържане на фасадите се предвиждат необходимите приспособления и оборудване;

3. осветлението на входните пространства, фоайета и коридори се свързва с аварийното осветление на евакуационните пътища; откритите комуникационни пътища, стъпала, площадки и др., които са в прилежащата територия на сградите, се предвиждат с номинална осветеност по тази наредба;

4. за всички части на сградите се преценяват рисковете от травми и необходимостта от използването на указателни знаци, сигнали и/или пиктограми, както и тактилни настилки;

5. за недопускане на изгаряния на хора от технологичното оборудване или сградните инсталации, които работят с температури над 40 ^{o}C, се предвиждат подходящи топлинни изолации, предупредителни табели и/или трайни прегради за ограничаване на достъпа;

6. за безопасната експлоатация и поддържането на строежите и за недопускане настъпването на аварийни събития от вътрешните сградни инсталации, натрупване на отровни или взривоопасни газове, наводнения или повреди на технологичното оборудване се предвижда сградите да се поддържат в съответствие с изискванията на част Б „Мерки за поддържане на строежа и срокове за извършване на ремонти” и част В „Указания и инструкции за безопасна експлоатация” от техническия паспорт на сградата съгласно Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.

Раздел VI

Защита от шум

Чл. 18. Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Защита от шум“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. акустични характеристики на строежите, в т.ч.:

а) индекс на изолация от въздушен и/или ударен шум;

б) време на реверберация;

2. дневно и средноседмично ниво на експозиция на шум в dBA;

3. ниво на шум – ден, вечер и нощ в dBA;

4. еквивалентно ниво на шума в dBA;

5. върхово ниво на звуковото налягане в dBC.

Чл. 19. (1) За оценка на контролируемите параметри за удовлетворяване на основното изискване към строежите „Защита от шум“ при проектиране, изграждане и есплоатация на сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се прилагат изискванията на нормативните актове за показателите и граничните стойности за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството.

(2) Преди въвеждането на сградите по ал. 1 се извършват измервания за реализираните проектни експлоатационни показатели на контролируемите акустични параметри на строежа по отношение на следните параметри:

1. изолация от въздушен шум на стени, подове, врати и прозорци, в т.ч.:

а) индекс на изолация от въздушен шум R'_w в *dB*;

б) приведена разлика в нивото на звуковото налягане D_n в *dB*;

2. изолация от ударен шум на подове; индекс на изолация от ударен шум $\mathbf{L'_{nw}}$ в *dB*;

3. ниво на шум в помещенията от инженерни и санитарно-технически съоръжения на сградите;

4. ниво на звуковото налягане L_p в *dB* в октавни честотни ленти от 63 до 8000 *Hz*;

5. ниво на шума *L* в *dBA*;
6. време за реверберация.

(3) Минималните изисквания за изолация от въздушен шум на стени, подове/тавани, за изолация от ударен шум на подове и за нивото на шума от техническото оборудване (инженерни и санитарно-технически съоръжения) се определят съгласно Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството (ДВ, бр. 6 от 2007 г.).

(4) Методите за контрол и оценка на акустичните параметри на изследваните сгради са съгласно приложение № 1.

Раздел VII

Енергийна ефективност - икономия на енергия и топлосъхранение

Чл. 20. (1) Контролируеми параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Енергийна ефективност - икономия на енергия и топлосъхранение“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства са техническите показатели за енергийна ефективност, както следва:

1. интегрираният показател „специфичен годишен разход на първична енергия в kWh/m^2 годишно или в kWh/m^3 годишно за отопляване, охлаждане, вентилация, гореща вода, осветление и потребяващи енергия уреди на един квадратен метър от общата кондиционирана площ на сградата или на един кубичен метър кондициониран обем за нови сгради за обществено обслужване, както и при тяхната реконструкция, основно обновяване, основен ремонт и преустройство, при надстрояване и пристрояване на съществуващи сгради, при които строителните и монтажните работи обхващат над 25 на сто от площта на външните ограждащи конструкции и елементи на сградата и се променят енергийни характеристики на сградите;

2. обобщеният коефициент на топлопреминаване през ограждащите конструкции и елементи: на фаза идеен проект; при реконструкция, обновяване и основен ремонт на съществуващи сгради, когато се променят енергийните им характеристики, и при които строителните и монтажните работи обхващат до 25 на сто включително от площта на външните ограждащи конструкции и елементи; при надстрояване и пристрояване на съществуваща сграда, при които ограждащите елементи на надстроената или пристроената част обхващат до 25 на сто включително от площта на ограждащите елементи на сградата преди надстрояването/пристрояването и се променят енергийни характеристики на граничещите с външния въздух сградни елементи.

(2) Съответствието с изискванията за енергийна ефективност на сградите се приема за изпълнено, когато интегрираният показател – специфичен годишен разход на първична енергия в kWh/m^2, съответства най-малко на съответния клас на енергопотребление съгласно Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради (ДВ, бр. 5 от 2005 г.).

(3) При определяне на експлоатационните характеристики на контролируемите параметри и тяхното оценяване се прилагат изискванията на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради и на приложенията към нея. Скалата на класовете на енергопотребление на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства е дадена в приложение № 10 на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради.

Раздел VIII

Устойчиво използване на природните ресурси

Чл. 21. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Устойчиво използване на природните ресурси“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства при тяхното проектиране, изпълнение и разрушаване, са, както следва:

1. местоположение на сградата и транспортните връзки до нея, включително и по отношение на обслужващия стопанската дейност транспорт;

2. възможности за многофункционално използване на отделни структурни пространства от сградите при запазване на първоначално предвидената им основна функция;

3. използване на екологични съвместими природни ресурси и на строителни продукти, получени след рециклиране и подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци;

4. ефективно управление на водите;

5. балансирано използване на естественото и изкуственото осветление и използване на фотоволтаични елементи;

6. постигане на биоразнообразие чрез използване на възможностите за изграждане на зелени покриви и фасадни стени;

7. ниво на контрол в етапите на проектиране, строителство, експлоатация и разрушаване;

8. прогнозиране на физическото и/или моралното стареене на строежа чрез мониторинг на състоянието му и оценка на разходите за полаганите грижи за неговото поддържане;

9. потенциални възможности за преустройство, реконструкция и модернизация;

10. опазване на защитените обекти и на недвижимите културни ценности;

11. създаване на екологосъобразна система за управление на опасни строителни отпадъци след разрушаване (например отпадъци, съдържащи азбест и тежки метали и излъчващи радиоактивност и др.п.).

(2) Строителството на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се извършва по начин, осигуряващ минимизиране образуването на строителни отпадъци и управлението на образуваните строителни отпадъци в съответствие с изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с Постановление № 277 на Министерския съвет от 2012 г. (ДВ, бр. 89 от 2012 г.).

(3) По реда на наредбата по ал. 2 се определят и задълженията за влагане в строежа на строителни продукти, получени след рециклиране и подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци.

(4) Експлоатационните показатели на контролируемите параметри, свързани с „Устойчиво използване на природните ресурси“, се оценяват за всяка една сграда при нейното проектиране, строителство и по време на нормалната ѝ експлоатация и поддържане.

(5) Дълготрайността на строежите се определя като функционална зависимост от физическото и/или моралното стареене на строителната конструкция, на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване в резултат от поддържането на съответствието им с изискванията на действащите нормативни актове и експлоатационните характеристики на строителните продукти. Методика за определяне

и оценка на експлоатационните показатели за дълготрайността на строежите е дадена в приложение № 2.

Ч А С Т В Т О Р А

СГРАДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Г л а в а т р е т а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 22. (1) Видовете сгради за образование и наука, включени в обхвата на тази наредба, са, както следва:

1. детски ясли;

2. детски градини;

3. училища;

4. центрове за подкрепа за личностно развитие по смисъла на чл. 49, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 от ЗПУО;

5. общежития;

6. висши училища.

(2) Наредбата не се отнася за сгради и съоръжения за постоянните научни звена, за академичните специализирани звена, общоакадемичните помощни звена и звената, извършващи стопанска дейност по Закона за Българската академия на науките.

Чл. 23. (1) Видът и капацитетът на сградите за образование и наука се определят в съответствие с изискванията на заданието за проектиране и специализираното законодателство.

(2) Сградите по ал. 1 се проектират така, че да има възможност за адаптиране към бъдещите промени по отношение на броя на децата, учениците или студентите, развитието на учебната програма и различните начини на учене и преподаване.

(3) В заданието за проектиране се определят най-малко:

1. видът на сградата за образование и наука съгласно номенклатурата на видовете строежи, определена в Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи;

2. броят на очакваните деца, ученици или студенти съгласно съответната актуална общинска програма за детските градини и ясли и перспективната програма на Министерството на образованието и науката (МОН) за средни и висши училища, съобразени с демографската даденост, за конкретната община или област и информация за актуалната необходимост от професионално подготвени кадри в съответната област, регион и/или производствени отрасли;

3. броят на структурните единици (паралелки, групи и др.) и броят на децата, учениците или студентите в една структурна единица;

4. учебният план – съгласно нормативните държавни образователни стандарти (ДОС);

5. необходимите учебни зони;

6. необходимите зони за извънкласни дейности, спорт, хранене, здравеопазване, администрация и др.;

7. специфичните изисквания към оборудването и обзавеждането на учебните помещения, в т.ч. класни стаи, зали за лекции, специализирани кабинети, лаборатории, изследователски сектори, учебно-производствени работилници и

площите за извънкласни дейности, в съответствие със спецификата на учебния материал и заниманията;

8. специфичните изисквания при осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания, включително към регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 от ЗПУО, предвижданите в тях технически средства и оборудване и допълнителни помещения;

9. броят на смените (определянето му е приложимо само за училищата).

Чл. 24. (1) В сградите за образование и наука се осигурява достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 16, ал. 2.

(2) В сградите на детските градини и ясли, училищата, центрове за подкрепа за личностно развитие и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование се създават необходимите условия в съответствие със специфичните изисквания на компетентните органи за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) и/или с хронични заболявания.

Чл. 25. (1) Със заданието за проектиране на специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания по смисъла на чл. 44, ал. 1, т. 1 от ЗПУО и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се определят:

1. видовете специални образователни потребности в резултат на увреждания и/или затруднения при обучението, за които трябва да се създадат необходимите условия за провеждане на учебния процес, при отчитане на специфичните изисквания на органите на МОН;

2. броят на децата и учениците по видове увреждания и/или затруднения при обучението;

3. специфичните основни и допълнителни елементи на подкрепящата среда – архитектурно-строителни работи , непредвидени с Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания;

4. необходимостта от основно и допълнително оборудване и обзавеждане, в т.ч;

а) специални учебно-технически средства и апаратура, дидактически материали;

б) учебни помагала, специализирани софтуери и др.;

в) средства, подпомагащи учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с увреден слух – за индивидуално формиране и развитие на устната реч, за развитие на речта, музикални стимулации, фонетична ритмика и моторика, реч и предметна дейност;

г) средства, подпомагащи учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с нарушено зрение – за зрително подпомагане, за ориентиране и мобилност и полезни умения;

д) средства, подпомагащи индивидуални образователни програми;

е) други изисквания съгласно нормативните актове за обучението на деца и ученици със СОП;

5. необходимостта от помещения за индивидуална и групова работа, оборудвани с технически средства и дидактически пособия, кабинети за рехабилитация, за психолога, логопедичен кабинет, ресурсни и други специализирани кабинети за подпомагане на конкретните специални образователни потребности;

6. целодневна организация на учебния ден или има необходимост от общежитие (за специалните училища за обучение на ученици със сензорни увреждания) и специфичните изисквания за това в зависимост от видовете специални образователни

потребности в резултат на увреждания и/или затруднения при обучението, за които трябва да се създадат необходимите условия;

(2) Специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се проектират при спазване на специфичните изисквания на заданието за проектиране и на нормативните изисквания за проектиране на сградите за образование и наука, вкл. специфичните изисквания, свързани с конкретното предназначение на сградата.

(3) В зависимост от конкретните специални образователни потребности се осигурява:

1. визуална връзка между пространствата в учебната зона, като не се допускат прикрити пространства;

2. специален контрол на вратите на определени помещения;

3. недопускане на остри елементи и ръбове в оборудването и обзавеждането;

4. съобразяване на разположението на зоните за учене и почивка - да не са разположени в близост до рискови обекти (водни площи, реки и др.);

5. необходимото специализирано оборудване и обзавеждане.

(4) При проектирането на специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания и на регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се предвиждат средства за недопускане на нерегламентиран достъп до сградите, а при необходимост - и до отделни помещения в тях.

Глава четвърта

ТЕРИТОРИАЛНОУСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА. ОБЩИ ФУНКЦИОНАЛНИ И ПЛАНИРОВЪЧНИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 26. (1) При избора на урегулирани поземлени имоти (УПИ) за обществено обслужване в областта на образованието и науката се отчитат предвижданията на действащите подробни устройствени планове (ПУП) за предназначението и начина на устройство на отделните урегулирани поземлени имоти и параметрите на застрояването им.

(2) Преди изготвяне на заданието за проектиране за сградите за образование и наука се възлагат предварителни проучвания за оценка спазването на изискванията на ЗУТ и на Наредба № 7 от 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ДВ, бр. 3 от 2004 г.).

(3) Сградите за образование и наука се разполагат при спазване на следните изисквания:

1. извън производствени територии и в поземлени имоти, отдалечени от източници на замърсяване (магистрали, булеварди, улици с интензивно движение, паркинги, инфекциозни болници, гробищни паркове, бензиностанции и др.);

2. с ориентация за оползотворяване на топлинни печалби от слънчево греене и за осигуряване на нормативното условие на защита от слънчево греене, включително когато е необходимо - чрез слънцезащитни приспособления, за осигуряване на топлинен и светлинен комфорт на обитателите;

3. сградите на училищата, детските градини и детските ясли се проектират на разстояние от уличната линия и съседните парцели, както следва:

а) по-голямо от 15 m – за частите от сградите с учебни помещения в училищата и за помещенията за занимални и спални в детските градини и детските ясли;

б) по-голямо от 5 m – за частите от сградите на училищата с неучебни помещения (например зони за спорт, хранене и др.);

в) по-голямо от 8 m – за частите от сградите на детски градини и детски ясли с помещения, различни от занимални и спални;

4. при разполагането на открити и закрити площадки за игра и/или за спорт към сградите за образование и наука се предвижда връзка с основната учебна сграда и максимално ограничаване на шума при ползването им върху учебния процес в учебните помещения;

5. видът, броят и размерът на игрищата върху откритите и закритите спортни площадки се определят в зависимост от видовете спортни игри, заложени в учебния план; при проектирането трябва да се постига оптимално съвместяване на игрищата чрез максимално препокриване на игралните полета на спортните игри, предвидени с учебния план;

6. предвижданите открити и/или закрити площадки за игра се проектират така, че да отговарят на изискванията на Наредба № 1 от 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра (ДВ, бр. 10 от 2009 г.);

7. при проектирането на нови сгради за образование и наука и при възможност при извършване на реконструкции на съществуващи сгради се предвиждат места за паркиране съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии (ДВ, бр. 86 от 2004 г.);

8. в близост до входа на сградите за образование и наука се предвижда пространство за паркиране на велосипеди; площта и броят на стоянките се съобразяват с местоположението и вида на сградата, с броя на учениците или студентите и с възможностите за достъп до нея с велосипеди.

(4) Допуска се след технико-икономическа оценка устройване на детско заведение или училище в съществуващи сгради, които не отговарят на функционални и териториални изисквания, определени в тази наредба, при условие че сградите отговарят на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 ЗУТ и на експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към тях.

Чл. 27. (1) В центъра за библиотечно-информационно обслужване се устройват най-малко: читалня с каталог, книгохранилище на хартиен и на електронен носител; каталог на линкове към библиотеки с регламентиран свободен достъп.

(2) В съответствие с изискванията на заданието за проектиране може да се предвиди и зала за подръчен фонд на свободен достъп, включително до електронни книги, помещение с регламентиран интернет достъп, помещение или място за поставяне на размножителна техника.

Чл. 28. (1) Сградите за образование и наука се оборудват със съвременни технически средства и технологии на преподаване в съответствие с учебния материал (електронни интерактивни бели дъски, LCD/DLP-3D проектори и DVD плейъри, кабелни мрежи и безжичен интернет, с възможност за видеоконферентна връзка и др.).

(2) Проектните решения за инсталиране на предвидените технически средства, съоръжения и технологии (в т.ч. за специализирани кабинети, лаборатории, изследователски сектори и учебно-производствени работилници и др.) се отразяват в съответните части на инвестиционния проект.

(3) Всяко учебно помещение в нови училища и висши училища, както и в съществуващите училища и висши училища (при възможност) се оборудва за ползване като компютърна зала.

(4) Компютърните кабинети се проектират с необходимата инсталация за свързване на предвидените със заданието за проектиране технически средства за осигуряване на дейността по учебния план.

(5) Когато се предвиждат езикови лаборатории, те се оборудват най-малко с аудиовизуална система, с дигитална техника и с интернет мрежа.

Чл. 29. При проектирането на зоната за хранене в училищата и във висшите училища се спазват специфичните изисквания на Закона за храните и на подзаконовите нормативни актове за неговото прилагане, както следва:

1. зона за хранене се проектира, когато това се изисква със заданието за проектиране; зоната за хранене се планира в пряка връзка с учебната сграда, както и с възможност за самостоятелно ползване; осигуряват се отделен вход, гардероб със закачалки (по 0,10 m^2/1 място за сядане), умивалня (1 мивка на 50 места в залата) и тоалетни за мъже и за жени (минимално по 2 клетки);

2. бюфет се проектира във всички училища и във висшите училища;

3. бюфетът и зоната за хранене се разполагат при възможност на партерния етаж и в близост до рекреационните площи и изходите на сградите за улеснение при зареждането с продукти;

4. зоната за хранене се оразмерява за 25 ÷ 30 % от броя на учащите и преподавателите, като се предвиждат по 1,2 ÷ 1,4 m^2 на място;

5. видът на кухнята се определя със заданието за проектиране (самостоятелна кухня, кухня, ползваща полуфабрикати, кухня за подаване на храна, получена отвън);

6. за кухня за подаване на храна, получена отвън, помещението за раздаване на храна (разливна) се проектира с площ 40 – 60 m^2.

Чл. 30. Здравните кабинети в детските градини и училищата се предвиждат в съответствие с изискванията на законодателството в областта на здравеопазването.

Г л а в а п е т а

ФУНКЦИОНАЛНИ И ПЛАНИРОВЪЧНИ ИЗИСКВАНИЯ, В Т.Ч. СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ, КЪМ ОБЗАВЕЖДАНЕТО И/ИЛИ ТЕХНОЛОГИЧНОТО ОБОРУДВАНЕ

Раздел I

Функционални и планировъчни изисквания към училищата

Чл. 31. (1) При проектирането на училищата се прилагат обемно-планировъчни схеми, които позволяват адаптиране на учебната база към промени в държавните образователни стандарти и броя на учениците.

(2) Сградите се проектират с многофункционално използваеми помещения, свързани в единна компактна структура.

(3) Помещенията и площите в учебните зони и в многофункционалната зона се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за смените на обучение, като при липса на специални изисквания се предвижда прилагане на учебния план при едносменно обучение.

Чл. 32. (1) Площите и пространствата в училищата се групират в две обособени учебни зони и в една многофункционална зона, които се планират съобразно вида на

училището и в зависимост от предвижданите в него степен, етапи и съдържание на училищното образование, както следва:

1. първа учебна зона за учебно-възпитателна работа в първия етап на основната степен, която включва учебните помещения и пространства за учениците от началния етап на обучение I - IV клас;

2. втора учебна зона за учебно-възпитателна работа, която включва учебните помещения и пространства за учениците от втория етап на основната степен - прогимназиален етап V - VII клас, и гимназиален етап VIII - XII клас;

3. многофункционална зона, която обхваща сектори и помещения за избираеми учебни часове (ИУЧ), извънкласни дейности, център за библиотечно-информационно обслужване и зони за спорт, хранене, здравеопазване, административно ръководство и отдих.

(2) Зоната за учениците от началния етап на обучение се предвижда функционално отделена, без вътрешни и външни връзки със зоната за ученици от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение.

Чл. 33. (1) Класните стаи се проектират в учебните зони като многофункционални учебни помещения, обзаведени и оборудвани за изучаване на учебните предмети от хуманитарните дисциплини и на предметите от задължителните учебни часове (ЗУЧ) и факултативните учебни часове (ФУЧ).

(2) Броят на класните стаи се определя в зависимост от смените на обучение, броя на учениците, броя на паралелките и предвижданията на учебния план по дисциплините по ал. 1.

Чл. 34. (1) В учебните зони се предвиждат учебни занимания по специализираните дисциплини на ЗУЧ и ФУЧ с цяла паралелка или на групи в съответствие с учебния план и специфичните изисквания на заданието за проектиране.

(2) Специализираните кабинети по учебните предмети „биология и здравно образование“, „физика и астрономия“ и „химия и опазване на околната среда“ се проектират при възможност групирано един над друг в общата обемно-планировъчна схема на сградата.

(3) Специализираните кабинети по учебните предмети по ал. 2 се проектират с демонстрационен плот, с пряка връзка към хранилището и с връзки към обслужващите сградни инсталации в сградата (водопроводна и канализационна, електрическа и др.).

(4) Хранилищата към специализираните кабинети се проектират за съхраняване на предвидените по учебния план технически средства и помагала. Те се разполагат така, че да има удобна функционална връзка с кабинетите. Хранилищата се предвиждат и като работни помещения за учителите по съответния предмет.

(5) Подготвителни помещения се предвиждат съгласно заданието за проектиране и в съответствие с учебната програма. Подготвителните помещения се проектират за създаване на условия за предварително подготвяне на необходимите нагледни демонстрации в учебните часове. Те се разполагат във функционална връзка с лабораториите или кабинетите.

(6) Лаборатории към специализираните кабинети се предвиждат съгласно заданието за проектиране и в съответствие с учебния план. Те се устройват при възможност за съвместено ползване от специализираните кабинети съобразно спецификата на изучаваните дисциплини. Лабораториите се обзавеждат с маси със защитно покритие, инсталационно оборудвани и с надстроечни елементи.

(7) Кабинетите по музика и изобразително изкуство се проектират самостоятелни. В заданието за проектиране може да се предвиди ползването им за занятия по ИУЧ, например театрално и киноизкуство; репетиционна за хор и оркестър,

художествена самодейност, хореография, моделиране и др. В специализираните училища по изкуствата и по културата към тези кабинети се предвиждат хранилища.

(8) Броят на езиковите лаборатории се определя в зависимост от учебния план и капацитета на училището.

(9) Площта, видът и оборудването на кабинетите по учебните предмети „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“) се определят със заданието за проектиране. Те се устройват в приземния етаж на сградите, когато за изучаваните учебни предмети е необходимо да се осигури защита срещу шум и вибрации.

(10) Компютърните кабинети се проектират при възможност със северно, североизточно или източно изложение и по изключение южно изложение с осигурена подходяща защита от слънчево греене.

(11) Във всички учебни помещения се осигурява контролиран, по електронен начин или от учител, достъп до интернет мрежа.

Чл. 35. (1) Многофункционалната зона се проектира от отделни взаимно свързани сектори, осигуряващи работата в учебните зони и изпълнението на учебния план в основната и средната степен на обучение.

(2) Някои от секторите на многофункционалната зона може да не се предвиждат, като се вземат предвид изискванията на възложителя и на заданието за проектиране, както и възможностите за интегрирано ползване на съществуващи обекти в близост до училището, които предоставят непредвидените в инвестиционния проект дейности.

(3) Секторите с възможност за интегрирано ползване и от населението се определят със заданието за проектиране. За тези сектори се осигурява самостоятелно влизане и възможност за изолирането им при ползване в извънучебно време.

(4) При възможност отделните сектори и помещения в многофункционалната зона и площите към тях може да се ползват последователно, без да се смесват потоците от началната, прогимназиалната и гимназиалната степен на обучение.

(5) В съответствие с учебния план в многофункционалната зона се предвиждат помещения с универсален характер за дейности по ИУЧ, които не подлежат на практикуване в класни стаи, кабинети и лаборатории.

Чл. 36. (1) Зоната за спорт се устройва в многофункционалната зона на училищата и включва:

1. закрита зона за спорт, която се състои най-малко от закрити спортни площадки, санитарно-хигиенни помещения, съблекални, едно или повече складови помещения, канцелария и комуникационни площи;

2. открита зона за спорт, която се състои най-малко от открити спортни площадки.

(2) Откритите и закритите спортни площадки се проектират така, че да са достатъчни за прилагане на учебния план на съответното училище.

(3) Видът, размерът и броят на игрищата, обхванати от откритите и закритите спортни площадки, както и спортно-техническото оборудване се конкретизират със заданието за проектиране. Целта е при проектирането да се постигне оптимално съвместяване на игрищата чрез максимално препокриване на игралните полета на спортните игри, предвидени с учебния план и със заданието за проектиране. Видовете игрища и техните минимални размери по видове спортни игри в откритата зона за спорт са дадени в таблица 1.

(4) Закритата зона за спорт се обособява при възможност в самостоятелни обеми с топла връзка с учебната зона.

(5) В таблица 1 са дадени минималните изисквания към размерите на игрищата, които може да са част от закритите и откритите спортни площадки при проектиране на

нови училища. Съобразно заданието за проектиране игрищата може да са с пълни размери или с размерите на тренировъчно игрище. За спортните училища игрищата може да се проектират само при спазване на изискванията на заданието за проектиране в случаите, когато те трябва да са с размери съгласно правилниците на съответните международни спортни федерации.

(6) Необходимият брой на складовете за игрални пособия, уреди и др. към закритата и откритата зона за спорт се предвижда в съответствие с изискванията на заданието за проектиране, като той е най-малко един към закритата зона за спорт. Складовете се разполагат в непосредствена близост до съответните зони и с минимални размери на вратата, както следва: широчина 2,0 m и височина 2,2 m.

(7) Съблекалните в зоните за спорт се проектират самостоятелни за младежи и девойки. В тях се предвиждат места за шкафчета и пейки за сядане.

(8) В зоните за спорт се предвиждат при възможност площи за обособяване на площадки за фитнес, аеробика и др.

(9) В закритите спортни площадки при необходимост се монтират устройства за лесно трансформиране на общата зала в 2 или 3 игрища.

Таблица 1

Размери на игрищата или на елементи от тях в зоните за спорт (спортни площадки)

№ по ред	Видове игрища/елементи по спортни игри	Размери, m	Необходима свободна височина*, m	Брой ученици/паралелки			
				до 270	270 - 420	420 - 840	над 840
				9 паралелки	9 - 14	14 - 28	над 28
				Брой игрища/елементи			
1.	**Лека атлетика**						
1.1	Права писта	5/60, 5/100	-	1	1	2	2
1.2	Писта дълго бягане	5/200, 5/250	-	-	1	1	-
1.3	Сектор тласкане на гюле - уширение при 40^0	дължина на сектора р = 22+2 широчина на сектора 13,0	-	-	1	2	3
1.4	Трап, дълъг и троен скок - пътека за засилване	широчина на трап 8 широчина на пътека 5,5 дължина на пътека 40 дължина на трап 10	-	1	1	2	2
1.5	Площадка висок скок Радиус на сектора засилване	22/30 R = 15,0	-	-	1	1	1
2.	***БАСКЕТБОЛ***			-	2	2(3)	3(4)
2.1	Игрално поле	15/28	7,0				

2.2	Поле с осигурителните ивици	19/32					
2.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	17/28					
3.	***ВОЛЕЙБОЛ***			-	1	2	2
3.1	Игрално поле	9/18	7,0 12,5				
3.2	Поле с осигурителните ивици	19/34					
3.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	13/28	8,0				
4.	***ХАНДБАЛ***			-	1	1	1
4.1	Игрално поле	20/40	9,0 12,5-				
4.2	Поле с осигурителните ивици	22/44					
4.3	Учебно-тренировъчно поле	18/36 (когато е покрита)					
5.	***ФУТБОЛ***			-	-	-	1
5.1	Игрално поле	73/105	25-в средата 20-до вратата				
5.2	Поле с осигурителните ивици	77/113					
5.3	Учебно-тренировъчно поле	45/75					
6.	***ФУТБОЛ НА МАЛКО ПОЛЕ***			-	-	1	1
6.1	Игрално поле	15÷25/25÷42					
6.2	Поле с осигурителните ивици	18/38					
6.3	Учебно-тренировъчно поле	15/25					
7.	***ТЕНИС КОРТ – единичен***			-	-	1	1
7.1	Игрално поле	8,23/23,77	12,2-в средата 3-в края				
7.2	Поле с	15,55/36,57					

	осигурителните ивици						
7.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	12,73/36,57					
8.	***ТЕНИС КОРТ - на двойки***			-	-	1	1
8.1	Игрално поле	10,97/23,77	12,2-в средата, 3-в края				
8.2	Поле с осигурителните ивици	15,55/36,57					
8.3	Учебно-тренировъчно поле	15,55/36,57					
9.	***ТЕНИС НА МАСА***			2	3	4	6
9.1	Игрално поле	7/14	5				
9.2	Учебно-тренировъчно поле						
10.	***НАРОДНА ТОПКА***	12/24		1	1	2	2
11.	Гимнастическа площадка, m^2			200	600	700	1000

*Необходимата свободна височина се прилага в случаите, когато се предвижда игрищата да се изградят в закритите зони за спорт.

Чл. 37. (1) Като част от зоната за спорт може да се проектира закрит плувен басейн, когато това е предвидено със заданието за проектиране, като се обособява самостоятелно с топла връзка към учебните помещения.

(2) В закрития плувен басейн се предвиждат най-малко две санитарно-хигиенни помещения с душове и съблекални, едно или повече складови помещения, канцелария, комуникационни площи и технологични помещения за пречиствателните съоръжения и за складиране на материали и резервни части. Допуска се разполагането на помещенията към плувния басейн на два етажа.

(3) Във всяко санитарно-хигиенно помещение се предвиждат най-малко 4 душови клетки, тоалетна с най-малко по 4 клетки и по 1 мивка.

(4) Санитарно-хигиенните помещения с душове и съблекалните към плувните басейни се проектират отделно за младежи и девойки. В тях се предвиждат места за шкафчета и пейки за сядане и се оборудват най-малко с по три сешоара.

Чл. 38. Като част от многофункционалната зона се обособяват сектори за отдих (съчетание на игра и почивка) за децата от началния етап на обучение и за социални контакти на учениците от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение. За учениците от началния етап на обучение зоните за отдих се проектират като открити и/или закрити площадки за игра. За учениците от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение зоните за отдих може да се устройват във фоайета и други многофункционални сектори или помещения.

Чл. 39. Като част от многофункционалната зона може да се обособяват сектори за извънкласни дейности, в т.ч. да се проектират салони или фоайета за представления

и/или тържествени мероприятия, както и аудитории за провеждане на методически занимания със съответното подходящо оборудване (аудиовизулна техника, проектори и екрани, с възможност за затъмняване и др.).

Чл. 40. (1) Библиотеките в училищата се проектират като център за библиотечно-информационно обслужване с достъп до световния интернет обмен на информация за осигуряване и насърчаване на самоподготовката на учениците и за създаване условия за равен информационен старт.

(2) Със заданието за проектиране се определя обемът на елементите, изграждащи библиотечно-информационния център, съобразно образователната степен и методите на обучение.

(3) Когато в непосредствена близост до училището има обществена библиотека, характерът на фондовете може да се съобрази в заданието за проектиране по преценка на възложителя.

(4) Към библиотеките в училищата може да се проектира помещение за занимания с регламентиран интернет достъп за обучение и с места за самостоятелна работа и самоподготовка с използването на компютри.

Чл. 41. В многофункционалната зона се предвижда сектор за административното ръководство, за преподавателския състав и за обслужването и поддръжката на сградата, който включва най-малко: кабинет на директора; кабинет на помощник-директора; учителска стая със заседателна зала или отделна заседателна зала; канцелария – деловодство; финансово-счетоводна служба; помещение за архив; стая на портиера и склад на сервизния техник за обслужване и поддръжка на сградата.

Чл. 42. (1) За помещения с изложение юг, югозапад и запад се предвиждат слънцезащитни устройства, а при необходимост за целите на учебния процес се осигурява и затъмняване.

(2) За прозорците, които са от страната на открити зони за спорт, се предвиждат подходящи обезопасяващи елементи.

Чл. 43. (1) Вратите на класните стаи се предвиждат откъм страната на катедрите, като се отварят навън.

(2) При ново строителство в коридорите, пред класните стаи се предвиждат гардероби за горни (връхни) дрехи.

Чл. 44. (1) При проектирането на сградите на професионалните гимназии, както и на училищата по изкуство, спорт, култура и други специални училища се взема предвид съвременното ниво на развитие на съответната професионална или специална област с детайлно разработване на оборудването и обзавеждането на отделните помещения и кабинети за всяка от специалностите съгласно учебния план.

(2) Кабинетите и помещенията по учебните предмети за осигуряване на общообразователния минимум по учебния план, както и многофункционалната зона се проектират при спазване на общите изисквания към училищата съгласно тази наредба.

(3) Специфичните изисквания при проектирането на сградите на професионалните гимназии и на училищата по изкуство, спорт, култура и други специални училища се определят в съответствие с действащите държавни образователни стандарти към тях за съответното професионално образование и обучение, за придобиване на квалификация по съответната професия и за материално-техническата база. Тези изисквания се включват в заданието за проектиране заедно с допълнителни специфични изисквания, ако е необходимо, към учебните кабинети и/или учебните зали, производствените и/или учебните практики и др.

Чл. 45. (1) Възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати се проектират така, че да се създадат условия за възпитание, обучение, самоподготовка и нощуване съгласно Правилника за устройството и дейността на

възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати (ДВ, бр. 71 от 2006 г.).

(2) Във възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати се предвиждат следните зони, пространства и помещения:

1. учебна зона за провеждане на учебния процес за завършване на основно или средно образование, както и за придобиване на професионална квалификация съгласно учебния план;

2. подходящо оборудвани и обзаведени работилници и помощни стопанства в зависимост от учебния план за професионално обучение;

3. многофункционална зона за организиране и провеждане на различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност: кръжоци, спортни и туристически секции, състави за художествена самодейност, клубове по интереси и др.;

4. зони за живеене в общежитието към училището, трансформирани за малки самостоятелни интернатни групи, които включват за всяка интернатна група, както следва: спални за разполагане на 2 до 4 легла с осигурено лично пространство най-малко 6,5 m^2/ученик (включително за лични вещи и дрехи), санитарно-хигиенно помещение и помещения за учебна работа, за отдих, за хранене, за съхранение на лични вещи, учебни помагала, помещение за възпитател и др.;

5. помещения за документация и работа на училищните комисии и екипи;

6. помещения за индивидуална и групова корекционно-възпитателна работа с малолетните и непълнолетните.

Чл. 46. (1) Функционалните изисквания към училищата са дадени в таблици 2 и 3, като в таблица 3 са посочени минимални стойности на функционални параметри, които се прилагат само ако съответните зони и помещения се изискват със заданието за проектиране.

(2) Площите на помещенията съгласно таблици 2 и 3 може да се комбинират с цел проектиране на гъвкави обемно-планировъчни схеми с хуманизирани пространства, създаващи възможност за реализиране на учебния план и за постигане на определените с наредбата и с нормативните актове в областта на образованието функционални предназначения на помещенията.

(3) Светлите площи, посочени в таблици 2 и 3, са минимални. Площите на помещенията и откритите площадки, които не са нормирани, се определят със заданието за проектиране.

Таблица 2

Функционални параметри за училища

№ по ред	Параметър	Стойност
I.	**Общи архитектурно-строителни изисквания**	
1.	Етажност (височина) на училищната сграда: а) в извънградски селища и в новозастроявани урбанизирани територии б) в застроени урбанизирани територии	 ≤ 3 етажа ≤ 4 етажа
2.	Специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания	≤ 1 - 2 етажа
3.	Светла височина на учебните помещения	> 3,0 m; < 3,3 m
4.	Най-голяма широчина на класните стаи, осигуряваща	

	необходимата осветеност: а) при едностранно осветяване на стаята б) при двустранно осветяване на стаята	 ≤ 7,2 m ≤ 9,0 m
5.	Разположение на прозорците спрямо седящ ученик	от лявата страна
6.	Височина на подпрозоречните зидове и первази	0,90 m
7.	Естествено осветление при съотношение на нето (светла) остъклената площ към площта на пода на помещението (по-голяма остъклена площ може да се предвижда със заданието за проектиране)	1/4 (1/3)
8.	Отстояние на най-отдалечените врати на учебните помещения до стълбищни клетки при дву- и триетажно застрояване (евакуационни пътища)	< 30 m
9.	Вратите и техните елементи (заоблени дръжки) се проектират така, че да не застрашават учениците и да заемат от широчината на пътя за евакуация.	≤ 0,2 m
10.	Широчина на вратите на учебните помещения (класни стаи, кабинети, лаборатории и др.)	≥ 1,0 m
11.	Широчина на вратите на административните помещения	≥ 0,9 m
12.	Широчина на вратите на складови, санитарно-хигиенни и други видове помещения	≥ 0,8 m
13.	Ориентация по географска посока: а) на класните стаи б) на специализираните кабинети (по информатика, информационни технологии, компютърно моделиране, изобразително изкуство, музика, за изучаване на учебните предмети „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“) и др.) и на центъра за библиотечно-информационно обслужване	 изток, югоизток, югозапад и запад северозапад, север и североизток
II.	**Първа зона за учебно-възпитателна работа за учениците от първия етап на основната степен – начален етап на обучение I - IV клас**	
14.	Класни стаи: а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	 ≥ 2,0 m^2/ученик (52 - 60 m^2) 26÷30 бр./помещение
15.	Брой на класните стаи за начален етап, по една класна стая за паралелка	1 класна стая/паралелка
16.	Зони за отдих (рекреация): а) за определяне на общата площ б) за определяне на площта в отделно помещение с 13 - 15 места в) като част от пространствата за отдих се предвиждат площадки за занимания на открито	 1,0 m^2/ученик 2,0 m^2/ученик за 1/3 до 1/2 от общия брой на учениците
17.	Хранилища за технически средства и материали	18÷25 m^2
III.	**Втора зона за учебно-възпитателна работа за учениците от втория етап на основната степен – прогимназиален етап V –VII клас, и от средната степен – гимназиален етап VIII - XII клас**	
18.	Класни стаи:	

	а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	$\geq 2,0$ m^2/ученик (52 - 60 m^2) 26÷30 бр./помещение
19.	Брой на класните стаи за прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение към общия брой на паралелките	70 %
20.	Езикови лаборатории: а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	 $\geq 2,0$ m^2/ученик 26 ÷ 30 бр.
21.	Места за самостоятелна работа за 5 % от учениците: а) при двусменен режим на обучение б) при едносменен режим на обучение се ползват класните стаи	 $\geq 2,0$ m^2/ученик -
22.	Кабинети по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда	2,5 ÷ 3,5 m^2/ученик
23.	Кабинети по „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“)	2,5 ÷ 3,0 m^2/ученик
24.	Компютърен кабинет с интернет мрежа: а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	 2,5 m^2/ученик 15 ÷ 30 бр.
25.	Кабинети по музика и хореография: а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	 2,2 m^2 /ученик 26 ÷ 30 бр.
26.	Кабинети по изобразително изкуство и моделиране: а) площ на 1 място – m^2 б) брой места в едно помещение	 2,2 m^2 /ученик 26 ÷ 30 бр.
27.	Хранилища за технически средства и материали, когато се изискват със заданието за проектиране, към съответните кабинети по биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, музика, хореография, изобразително изкуство и моделиране (използват се за кабинети от учителите по специализираните предмети, а част от хранилищата - за кабинети на учителите от 5 - 6 класни стаи)	18 ÷ 25 m^2
28.	Лаборатории, когато се изискват със заданието за проектиране, към кабинетите по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда	2,2 ÷ 2,5 m^2 /ученик 26 ÷ 30 бр.
29.	Подготвителни помещения към кабинетите по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда в профилираните училища – когато се изискват със заданието за проектиране	18 ÷ 25 m^2
IV.	**Многофункционална зона - център за библиотечно-информационно обслужване (сектор)**	
30.	Читалня с каталог, вкл. с каталог на линкове към библиотеки с регламентиран свободен достъп	за 5% от учениците 1,8 ÷ 2,0 m^2/читател
31.	Зала за подръчен фонд на свободен достъп, вкл. до електронни книги	по 5 тома на хартиен носител/ученик
32.	Книгохранилище: а) на хартиен носител б) на електронен носител	 по 5 ÷ 8 тома/ученик по 3 ÷ 4 тома/ученик
33.	Помещение за четене на електронни книги и с регламентиран	за 2% от учениците при

	интернет достъп	площ 1,8 ÷ 2,0 m^2/читател
34.	Площ за размножителна техника	обща площ 4,0 ÷ 8,0 m^2
V.	**Многофункционална зона - сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка на сградата”**	
35.	Кабинет на директора	18 ÷ 25 m^2
36.	Кабинет на помощник-директора	18 ÷ 25 m^2
37.	Учителска стая, вкл. заседателна: а) обща площ, или б) оразмеряване за 40 – 65 % от учителите с единична площ	 36 ÷ 65 m^2 2,0÷2,5 m^2/учител
38.	Канцелария – деловодство	18 ÷ 25 m^2
39.	Финансово-счетоводна служба	18 ÷ 25 m^2
40.	Помещение за архив	12 ÷ 18 m^2
41.	Стая на портиера	5 ÷ 7 m^2
42.	Склад на сервизния техник – обслужване и поддръжка на сградата	12 ÷ 18 m^2
VI.	**Многофункционална зона - сектор „Здравеопазване”**	
43.	Лекарски кабинет с обособено място за събличане	18 ÷ 25 m^2
44.	Кабинет по дентална медицина	18 ÷ 25 m^2
45.	Чакалня към лекарския кабинет и към кабинета по дентална медицина	18 ÷ 25 m^2
VII.	**Многофункционална зона - сектор „Спорт”**	
46.	Закрита зона за спорт а) единица площ б) брой места в една зала	 6-7 m^2/ученик в залата 26 ÷ 78 бр.
	При реконструкция и доказана невъзможност за увеличаване на площта: а) начален етап на обучение б) прогимназиален и гимназиален етап на обучение	 162 ÷ 288 m^2 486 ÷ 540 m^2
	При ново строителство: а) начален етап на обучение б) прогимназиален и гимназиален етап на обучение	 ≥ 288 m^2 ≥ 540 m^2
47.	Съблекални: а) площ б) брой места в едно помещение	 2 x 18 m^2 15 ÷ 20 бр.
48.	Душови помещения (когато такива са предвидени със заданието за проектиране - при ново строителство): а) площ б) душови клетки в едно помещение	 2 x 18 m^2 8 бр.
49.	Склад за инвентар	18 ÷ 25 m^2
50.	Помещение за учители със санитарен (хигиенен) възел с тоалетна и душ	18 ÷ 25 m^2
VIII.	**Комуникационни и обслужващи площи**	
51.	Обслужващи площи (коридори, рекреации, стълбища, санитарно-хигиенни помещения, гардероби, складове за училищен инвентар, портиерна, технически помещения, битови помещения за персонала по почистването и поддръжката, помещение за централно отопление, трансформаторен пост, главно ел. табло, акумулаторно помещение и др.).	< 40 % от разгънатата застроена площ на училището

52.	Клозетни клетки в санитарно-хигиенните помещения Клозетните клетки, предвидени за ползване от хора с увреждания, се проектират така, че да отговарят на изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда на населението, включително за хората с увреждания.	размери 0,95/1,30 m^2 височина ≥ 2,20 m
53.	Брой на клозетните клетки/брой на паралелките	1 клетка/паралелка или 1 клетка/20 ученички 1 клетка/30 ученици
54.	Писоари в мъжките тоалетни	1 писоар/20 ученици
55.	Мивки към санитарно-хигиенните помещения	1 мивка/60 ученици
56.	Клозетни клетки за преподавателите на етажа на администрацията	1/20 мъже и 1/20 жени
57.	Помещение за чистачките със санитарен (хигиенен) възел към него с умивалник, клозет и душ (при ново строителство)	12 ÷ 18 m^2
58.	Помещение за персонала по поддържането на сградата	8 ÷ 10 m^2

Таблица 3

Стойности на функционални параметри, които се прилагат само ако съответните зони и помещения се изискват със заданието за проектиране

№ по ред	Параметър	Стойност
I.	**Многофункционална зона - сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка на сградата”**	
1.	Гардероб за учителите	0,3 m^2/учител
2.	Офис към учителската стая	5 ÷ 7 m^2
3.	Стая за срещи на учители с ученици и с родители	12 ÷ 18 m^2
II.	**Плувен басейн към многофункционална зона - сектор „Спорт”**	
4.	Закрит плувен басейн: а) площ б) места	 450 ÷ 540 m^2 26 ÷ 78 бр.
5.	Съблекални към плувния басейн: а) площ б) места в едно помещение	 2 x 18 m^2 15÷20 бр.
6.	Душови помещения към плувния басейн: а) площ б) места в едно помещение	 25 m^2 12 бр.
7.	Помещение за преподаватели	18 m^2
8.	Помещение за съоръжения за пречистване на водата	50 m^2
9.	Душове към плувния басейн	1 душова клетка на трима човека
III.	**Комуникационни и обслужващи площи**	
10.	Гардероб за ученици - към всяка класна стая или общ (гардеробът за ученици от I степен се предвижда отделно)	0,20÷0,30 m^2/ученик

IV.	**Многофункционална зона - сектор „Хранене”**	
11.	Столова се проектира за училища с повече от 180 ученици.	
12.	В средни общообразователни училища с голям брой ученици (повече от 180 ученици) се предвиждат два бюфета - по един за:	ученици от I степен с топли закуски ученици от II и III степен
	За ученици от начална степен на обучение се обособява самостоятелна столова или отделно пространство в общата столова.	
V.	**Многофункционална зона - сектор „Извънкласни дейности”**	
13.	Състав и площи в сектора за извънкласни дейности: а) зала б) склад за инвентар към залата в) съблекални гримьорни за представления към залата и др. г) аудитория д) клуб	 1,0 ÷ 1,1 m^2/място 18 ÷ 25 m^2 2 x (18 ÷ 25 m^2) 2 ÷ 3 класа 75/100 m^2 50 ÷ 75 m^2
14.	Капацитет на залата	1/5÷1/3 от броя на учениците

Раздел II

Функционални и планировъчни изисквания към центрове за подкрепа за личностно развитие и регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование

Чл. 47. (1) Сградите на центровете за подкрепа за личностното развитие по смисъла на чл. 49, ал. 1 от ЗПУО и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 от ЗПУО, се проектират за организиране на дейности, свързани с развитието на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на науката, техниката, технологията, изкуствата и спорта (центрове за работа с деца, обединени детски комплекси, общински детски комплекси и др.), както и за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (ресурсно подпомагане).

(2) Сградите на центровете по ал. 1 се проектират с до три етажа и при спазване на общите изисквания към сградите за образование и наука, на изискванията на нормативните актове, с които се регламентират устройството и дейността им, и на здравните изисквания към тях.

(3) При проектирането на центровете по ал. 1 се прилагат обемно-планировъчни схеми, които позволяват бързо и лесно адаптиране на материалната база към промени в изискванията за подготовката на децата и учениците, бъдещи промени в броя на децата и учениците и различни извънучилищни дейности.

Чл. 48. (1) Помещенията на центровете за подкрепа за личностното развитие и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование се проектират като многофункционално използваеми помещения, свързани в единна компактна структура.

(2) Специфичните изисквания към помещенията, включително към оборудването и обзавеждането им, се определят в заданието за проектиране.

Чл. 49. (1) Площите и пространствата в центровете за подкрепа за личностното развитие за организиране на дейности за развитието на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на науката, технологиите,

изкуствата и спорта се организират като взаимно свързани сектори и помещения за извънучилищни дейности, център за библиотечно-информационно обслужване и зони за спорт, хранене, здравеопазване, административно обслужване и отдих при спазване на общите изисквания към сградите за образование и на изискванията на раздел I от тази глава към многофункционалната зона в училищата. Специфичните изисквания към секторите и помещенията за извънучилищни дейности се определят в заданието за проектиране.

(2) Видът и броят на секторите и помещенията се определят в заданието за проектиране, като се вземат предвид и възможностите както за интегрираното им ползване от населението, така и възможността за интегрирано ползване за някои дейности на съществуващи обекти в близост.

(3) За секторите с възможност за интегрирано ползване от населението се осигурява самостоятелно влизане и възможност за изолирането им при ползване.

Чл. 50. (1) Площите и пространствата в регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността се организират като взаимно свързани сектори и помещения за индивидуална и групова работа с децата и учениците, кабинети за рехабилитация, за психолога, логопедичен кабинет и други специализирани кабинети съгласно изискванията на заданието за проектиране за подпомагане на конкретни специални образователни потребности.

(2) Помещенията в сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка“ на ресурсните центрове отговарят на приложимите изисквания от раздел I на тази глава.

Раздел III

Функционални и планировъчни изисквания към висшите училища

Чл. 51. (1) Висшите училища се проектират при спазване изискванията на тази наредба към сградите за образование и наука и в съответствие със:

1. предвижданата структура и организация на висшето училище, в т.ч. предвижданите професионални направления и специалности и необходимата материална база за преподаването им, включително практическото обучение;

2. утвърдените държавни изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър”, „магистър” и „специалист” по съответното професионално(и) направление(я) и/или специалност(и) от регулираните професии, включително със зададена структура и брой на академичния състав и предвиждения брой на студентите.

(2) Видът и броят на помещенията и кабинетите във висшите училища, в т.ч. специфични изисквания към конферентни зали, лекционни зали (аудитории), специализирани и общи помещения за теоретична и практическа работа по учебния материал, лаборатории и изследователски сектори, специализирани библиотеки, кабинети за преподаватели, административно ръководство (ректорат, деканати, канцеларии, деловодство, финансово-счетоводна служба и др.) и други специализирани и технически помещения, се определят подробно в заданието за проектиране.

(3) При проектирането на висшите училища се отчита съвременното ниво на развитие на професионалните направления, в които е профилирано висшето училище, и специалностите, по които ще бъдат обучавани студентите, с детайлно разработване на

оборудването и обзавеждането по помещения и кабинети за всяка от специалностите съгласно плана за обучение.

Чл. 52. (1) Площите, пространствата, залите за лекции, специализираните и общите помещения, лаборатории и изследователски сектори по професионални направления и/или специалности се групират при възможност в отделни обособени зони и/или отделни корпуси.

(2) Лаборатории и работилници, при които се предвижда монтаж и работа на тежки машини или доставка, обслужване и изпитване на тежки образци, изделия и продукти, се устройват на първия етаж или в отделни едноетажни корпуси на висшите училища.

(3) Специализираните и общите помещения за теоретична работа по учебния материал за до 40 студенти се проектират с площи от 40 до 85 m^2 в зависимост от конкретните изисквания на специалностите от професионалните направления. Помещенията се проектират със светла височина при възможност 3,5 m.

(4) Площта на кабинетите за преподавателския състав се приема при средна норма от 15 до 24 m^2 на преподавател.

(5) Лекционни зали (аудитории) се проектират, като се вземе предвид, че площта за един студент, включително площта за сядане и частта от общата площ на проходите и катедрата, е 0,80 - 0,95 m^2 при по-свободно разполагане на местата, а при зали с повече от 800 места площта за един студент може да се приеме 0,60 m^2.

(6) В зависимост от изискванията на заданието за проектиране, капацитета и спецификата на преподавания материал лекционните зали може да се проектират с амфитеатрално разположение на редовете за осигуряване на пълна видимост към вертикалните и хоризонталните информационно-демонстрационни площи. Наклонът на пода при амфитеатралните лекционни зали се приема 12 %. Всеки следващ ред, считано от демонстрационната площ към дъното на залата, се предвижда така, че да осигурява просвет към катедрата най-малко 0,12 m над стоящите от предходния ред.

(7) Специлизираните помещения за практическа работа се проектират в зависимост от конкретните изисквания на специалностите от професионалните направления.

Чл. 53. (1) Библиотеките във висшите училища се проектират като центрове за библиотечно-информационно обслужване с достъп до световния интернет обмен на информация за осигуряване и насърчаване на самоподготовката на студентите и за създаване на условия за равен информационен старт.

(2) Обемът на предвижданите елементи в центъра за библиотечно-информационно обслужване и възможностите за интегрирано ползване на намиращи се в близост обществени библиотеки се определят със заданието за проектиране в зависимост от професионалното направление на висшето училище и предвижданите методи на обучение и научни изследвания. При определяне на площта на едно седящо място в читалнята се взема предвид, че за един четящ са необходими 2,5 m^2.

Раздел IV

Функционални и планировъчни изисквания към детските заведения

Чл. 54. (1) Сградата на всяко детско заведение се проектира в зависимост от вида и капацитета му и от специфичните условия на населеното място.

(2) Помещенията в детските заведения се проектират с оглед създаване на необходимите условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата при спазване на изискванията на нормативните актове, с които се регламентират устройството и

дейността на детските градини и детските ясли, както и на здравните изисквания към тях.

Чл. 55. (1) При проектиране на нова сграда на детско заведение или при реконструкция на съществуваща сграда етажността не трябва да е по-голяма от три етажа.

(2) Проектиране на трети етаж в сградата на детското заведение се допуска по изключение при използването му за административно-стопански цели за персонала. За осигуряване на достъпът до третия етаж се спазват изискванията на Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, в частност изискванията за евакуационните пътища.

(3) Не се допуска допълващо застрояване в двора на детските заведения.

Чл. 56. (1) Входовете и стълбищата в детските заведения се проектират, както следва:

1. за всеки две яслени групи и всеки четири градински групи се предвиждат отделен вход и стълбище;

2. за единствена яслена група в детското заведение при възможност се проектира отделен вход;

3. за педагозите и медицинския персонал се допуска да ползват входа за детски групи;

4. за стопанските служби се предвижда отделен вход;

5. за изолационното помещение при възможност се проектира отделен вход.

(2) При двуетажни и триетажни сгради отстоянието от вратите на помещенията, в които пребивават деца, до стълбищата се съобразява с изискванията на чл. 44 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, като при път за евакуация в една посока максималната дължина от вратата на най-отдалеченото помещение до вход в съседна защитена зона, в съседна безопасна зона или в евакуационно стълбище не трябва да превишава 20 m.

(3) При проектиране на сградата на детското заведение се осигурява удобен достъп на децата между всяка от групите и зоната за спорт, игра и занимания с изкуство.

(4) За външни посетители се осигурява пряк достъп до административно-стопанските служби.

Чл. 57. (1) Светлата височина на помещенията в детските заведения е най-малко 2,6 m.

(2) Ориентацията на прозорците на помещенията е, както следва:

1. за занимални и спални - юг, изток, югоизток;

2. за зоната за спорт, игра и занимания с изкуство – във всички посоки, с изключение на север.

(3) Подпрозоречните зидове и первази се проектират с височина 0,6 m.

(4) При проектиране на нови сгради най-малко 50 % от прозорците се предвиждат с горни отваряеми крила и при отваряне на долните крила на долна хоризонтална ос.

(5) Естественото осветление се осигурява при съотношение на остъклената площ към площта на пода на помещението 1:3 - за занималните и спалните, и 1:4 - за тоалетните и коридорите (по-голяма остъклена площ може да се предвижда със заданието за проектиране).

(6) При необходимост се предвиждат предпазни мерки срещу заслепяване от дневна светлина чрез подходящо засенчване. За помещения с изложение юг, югозапад и

запад се предвиждат подходящи слънцезащитни устройства с възможност за промяна в съответствие с конкретното ослънчаване.

(7) На прозорците се монтират обезопасяващи елементи (включително решетки).

Чл. 58. (1) Стените на занималнята и спалнята в детските заведения се изпълняват с гладко покритие и се боядисват в светли тонове.

(2) Дръжките на вратите към помещенията, ползвани от децата, се предвиждат на височина до 0,70 m или с въртеливо движение при отваряне/затваряне.

Чл. 59. (1) За всяка група в сградите на детските заведения се предвижда обособена зона, която включва съблекалня с преддверие и гардероб, занималня с кът за хранене, спалня, санитарно-хигиенно помещение и помещение за учители и възпитатели.

(2) Помещенията за занимания с кът за хранене и спалните помещения на всяка група в детските заведения се проектират с площи съгласно таблица 4. В зависимост от конкретните условия при реконструкция на сградите се допуска отклонение ±10% от площите, посочени в таблица 4.

Таблица 4

№ по ред	Помещения	Целодневна и нощуваща група	Полудневна група
		Необходима площ, m^2	Необходима площ, m^2
1.	Занималня с кът за хранене	> 110 не по-малко от 2,5+2,5 m^2 /дете	> 55 не по-малко от 2,5 m^2 /дете
2.	Спалня в детска градина		-
3.	Спалня в детска ясла	не по-малко от 3,0 m^2/дете	-
4.	Съблекалня с преддверие и гардероб	> 25 (не по-малко от 1 m^2/дете)	
5.	Тоалетна, умивалня и корито за измиване на крака с подвижен душ	> 25 (не по-малко от 1 m^2/дете)	
6.	Помещение за учители и възпитатели	Вж. таблица 2	

(3) С непосредствена връзка помежду им се проектират съблекалнята със занималнята, съблекалнята с умивалнята и тоалетната и занималнята със спалнята.

(4) От занималнята се предвижда зрителна връзка към тоалетната чрез остъклена витрина, с долен ръб на разстояние 1,0 m от пода.

(5) Преддверието пред гардероба може да служи и за чакалня на родителите.

(6) Санитарно-хигиенното помещение се оборудва в съответствие с нормативните здравни изисквания към детските ясли и детските градини.

Чл. 60. (1) Зоните за игра в детските заведения се проектират като открити и/или закрити площадки за игра в съответствие с Наредба № 1 от 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра.

(2) Към детските градини се предвиждат закрити помещения за спорт и музикални занимания (зали) съгласно таблица 5 за ползване последователно от всички групи по учебен график.

Таблица 5

№по ред	Помещения	Площ, m^2	Видове дейности
1	2	3	4
1.	Зала за спорт и музикални занимания (физкултурен салон) със склад и тоалетна	> 80 m^2	Физическа култура, игрова двигателна дейност, музика и игра, музикално-ритмични упражнения, подвижни игри, куклен театър, конструиране, тържества и др.
2.	Зала за игрова култура и пресъздаване	> 80 m^2	Игрова среда, артистично пресъздаване, пресъздаване, фолклорни игри, прожекции, драматизация, куклен театър, библиотека, фонотека и др.
3.	Зала за изобразително изкуство, конструктивно-технически и битови дейности	> 50 m^2	Рисуване, художествено възприемане и пресъздаване, конструиране и моделиране, обработка и свързване на материали, грижа за себе си и за дома и др.

(3) Препоръчва се залата за спорт и музикални занимания (физкултурен салон) със склад и тоалетна да се разполага на първия етаж.

(4) С архитектурното и конструктивното решение на сградата на детското заведение се осигурява възможност при нужда за обединяване на помещенията за занимания или за обединяване на салона за спорт и музикални занимания с кабинет и др.

(5) В сградата на детското заведение се предвиждат обща открита спортна площадка за ползване от всички групи и по една самостоятелна открита площадка за игри за всяка група.

(6) Общата открита спортна (физкултурна) площадка се проектира с големина в съответствие с капацитета на детското заведение и с препоръчителна площ за едно дете от 2,0 - 3,0 m^2, но не по-голяма от 200 m^2 за детски градини с до 4 групи, като за всяка група в повече площта се увеличава с 25 m^2, но не повече от 300 m^2.

(7) По преценка на възложителя в рамките на общата спортна площадка може да се предвиждат душове и басейн.

(8) При възможност спортната площадка се проектира на разстояние от спалните и занималните, по-голямо от 15 m.

(9) За децата на възраст 2,5 - 3 години за всяка група се осигурява открита площадка за игра. Площадките за всяка група деца на възраст от 3 до 6 години се оборудват в съответствие със структурата и обема на учебното съдържание по образователни направления, за различни художествено-творчески занимания.

(10) За откритите площадки за игра и за откритите спортни площадки се осигурява регулируемо изкуствено и подходящо естествено засенчване.

(11) Към сградите на детските градини се предвижда природен кът, а при възможност - и опитна градина.

Чл. 61. (1) Административните и медицинските помещения към детските заведения се проектират с минимална площ съгласно таблица 6. При брой на групите, по-голям от пет, площите може да се увеличават в зависимост от изискванията на възложителя. При по-малко от четири групи изолационното помещение се комбинира с лекарския кабинет и се предвижда едно комбинирано помещение за директора и за други служители от канцеларията.

Таблица 6

№ по ред	Помещения	Площ, m^2
1.	Кабинет на директор (или завеждащ детска ясла)	12
2.	Учителска стая (методичен кабинет)	12 ÷ 16
3.	Здравен кабинет в съответствие с изискванията на Закона за здравето и на нормативните актове за неговото прилагане	16
4.	Изолационно помещение със санитарен (хигиенен) възел в съответствие с изискванията на Закона за здравето и на нормативните актове за неговото прилагане	12
5.	Канцелария	12
6.	Склад	по задание
7.	Помещение за колички	по задание
8.	Гардероб, санитарен (хигиенен) възел и душ за персонала	2 m^2/човек

(2) При реконструкция в зависимост от конкретните условия на строежа се допуска отклонение ±15 % от площите, посочени в таблица 6.

(3) Предвидените в таблици 4 - 6 площи на помещенията може да се комбинират с цел проектиране на гъвкави обемно-планировъчни схеми с хуманизирани пространства, създаващи възможност за по-добро реализиране на учебния план в детските заведения и за постигане на определените с тази наредба функционални предназначения на помещенията.

Чл. 62. (1) В детските заведения с 6 и повече групи към санитарния (хигиенния) възел за персонала се предвижда клетка за инвентара за почистване.

(2) Помещенията и складовете, свързани с изграждането, поддържането и обслужването на сградните инсталации, се определят съгласно заданието за проектиране.

(3) Стопанската площадка се проектира за оградено място за кофите за смет и за други стопански нужди със собствен вход в зависимост от конкретните потребности с площ до 30 m^2.

Чл. 63. (1) Към детските заведения се предвиждат обслужващи помещения в съответствие с изискванията на заданието за проектиране - кухненски блок, перална и котелно. При възможност обслужващите помещения се разполагат в сутерена, като се осигурява естествено осветление.

(2) При проектирането на кухненския блок се спазват изискванията на нормативните актове в областта на хигиената на храните и здравните изисквания към детските ясли, детските градини и детските кухни. Кухненският блок се проектира с обща площ най-малко 60 m^2, като конкретната площ и функционални решения се определят с инвестиционния проект.

(3) В случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда снабдяване с храна от външна кухня-майка, към всяка група се проектира помещение за приемане и

разпределяне на храната при спазване на нормативните актове в областта на хигиената на храните и здравните изисквания.

(4) Помещението за пералня се проектира с обща площ 45 - 50 m^2, в т.ч. склад за нечисто бельо, пералня, сушилня, гладачна, склад за чисто бельо, гардероб и тоалетна с мивка за персонала на пералнята.

(5) При използване на външна специализирана пералня за изпиране на бельото се предвиждат помещение за склад за нечисто бельо, помещение за изпиране на дребно бельо и склад за чисто бельо с обща площ 20 - 25 m^2 с отделен вход.

Чл. 64. (1) Когато се изисква със заданието за проектиране, в сградите на детските градини с шест и повече групи се проектира плувен басейн с размери най-малко 6/12,5 m и с максимална дълбочина 0,8 m, който отговаря на нормативните здравни изисквания.

(2) Залата с басейна може да се проектира със самостоятелен вход и с вътрешна връзка към основните помещения на детското заведение. Тя включва: помещение за треньор, съблекалня за 15 - 20 деца, санитарно-хигиенно помещение с тоалетна и мивка, помещение за съоръжение за пречистване на водата от басейна. В случай че басейнът е в отделна сграда на детската градина, се предвижда топла връзка до основната сграда.

Раздел V

Функционални и планировъчни изисквания към общежития за ученици и студенти

Чл. 65. Изискванията на този раздел се прилагат при проектирането на нови и при реконструкцията на съществуващи общежития за ученици, студенти, докторанти и преподаватели.

Чл. 66. (1) Общежитията се разполагат в поземлените имоти така, че помещенията за постоянно обитаване да са ориентирани на изток, югоизток, юг, югозапад и запад.

(2) Обемно-планировъчната схема на общежитията се предвижда така, че да се отчитат възможностите за адаптиране или за промяна на функциите на помещенията.

(3) В общежитията се осигурява:

1. комуникация за общо ползване в хоризонтално и вертикално направление (входно пространство, портиер, коридори, стълбища, асансьори);

2. достъп до всяка самостоятелна жилищна единица и/или жилищна група.

Чл. 67. (1) За помещенията за постоянно обитаване с ориентация на запад и югозапад се предвиждат мерки за изкуствено засенчване.

(2) Светлата височина в помещенията за постоянно обитаване е $\geq$ 2,6 m.

(3) Съотношението на остъклената част на прозорците в жилищните помещения към площта на помещението е най-малко 1/8.

(4) Общежитията за ученици се проектират до 4 етажа.

Чл. 68. Броят на обитателите в жилищните помещения се определя със заданието за проектиране при спазване на следните изисквания:

1. в общежитията за ученици - за 2 и за 3 човека в 1 жилищно помещение;

2. в общежитията за студенти - за 1 и за 2 двама човека в 1 жилищно помещение;

3. в общежитията за студенти, докторанти и преподаватели без деца и със деца - за семейства.

Чл. 69. (1) Помещенията за постоянно обитаване в общежитията се планират като самостоятелни жилищни единици или в жилищни групи.

(2) Към всяко помещение за постоянно обитаване се предвижда самостоятелно санитарно-хигиенно помещение с душ, тоалетен умивалник и тоалетна чиния.

(3) Към помещението за постоянно обитаване може да се предвиди кухненска ниша ≥ 1,5 m.

(4) Когато помещенията за постоянно обитаване се планират в жилищни групи, броят на обитателите във всяка жилищна група се определя със заданието за проектиране.

(5) Препоръчителният брой обитатели в жилищните групи за ученици е 20 - 30 обитатели, а за студенти - 6 - 20 обитатели.

(6) За всяка жилищна група се предвиждат помещение за постоянно обитаване (спалня, преддверие и санитарно-хигиенно помещение), дневна (за социални контакти), занималня, кухня и санитарно-хигиенно помещение с връзка между тях.

(7) Във всяка жилищна група за учениците се предвижда жилищно помещение за възпитател с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша с обща площ 16 - 17,5 m^2.

Чл. 70. (1) Самостоятелните жилищни единици за семейни се планират със спалня, санитарно-хигиенно помещение, кухня-бокс, дневна, лоджия (балкон, тераса).

(2) Броят на жилищните помещения за семейни студенти се определя съгласно заданието за проектиране.

Чл. 71. В таблица 7 са дадени минималните нето площи на обитател за оразмеряване на жилищните помещения.

Таблица 7

№ по ред	Видове жилищни помещения	Минимална площ на обитател в жилищно помещение, m^2
1.	Жилищно помещение за 1 обитател с място за работа: а) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша	 13 - 16 16 - 17,5
2.	Жилищно помещение за 2 обитатели с място за работа: а) за ученици, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение в) за студенти, с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша	 8,0 - 10,0 8,0 - 10 9,5 - 12
3.	Жилищно помещение за 3 обитатели с място за работа: а) за ученици, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение - само при реконструкция	 7,5 - 8,5 7,5 - 8,5
4.	Самостоятелна жилищна единица за семейство без дете	30 - 32
5.	Самостоятелна жилищна единица за семейство с дете	33 - 38

Чл. 72. (1) Комуникационните площи, които включват коридори, стълбища, общи зони за занимания и отдих, портиерна, асансьори и др., заемат до 20 % от нето площта на сградата.

(2) В общежитията се предвиждат зони за хранене, спорт, търговия, битови и други услуги, когато това се изисква със заданието за проектиране и съгласно определените в него изисквания.

Чл. 73. (1) В таблица 8 са дадени минималните площи на обитател за оразмеряване на различни видове помещения, които може да се предвиждат във или извън жилищните групи в общежитията.

Таблица 8

№ по ред	Помещения	Минимална площ на обитател, m^2
1.	Дневна	0,45 - 0,80
2.	Занималня за ученици	0,90 - 1,20
3.	Кухня (когато жилищното помещение е без кухненска ниша)	0,30 - 0,35
4.	Помещение за пране, сушене и гладене	0,65 - 0,80
5.	Обща площ на помещенията за административно-битово обслужване	0,62 - 1,57
6.	Обща площ на помещенията за културни и младежки дейности	0,40 - 0,90

(2) В таблица 9 са дадени показатели за общата площ на обитател за помещенията за административно-битово обслужване, културни и младежки дейности в общежитията в зависимост от броя на обитателите в общежитието.

Таблица 9

№ по ред	Помещения	Обща площ в m^2 на обитател в общежития с брой обитатели					
		50	100	200	400	600	1000
1.	Входно пространство	0,35	0,30	0,18	0,16	0,14	0,12
2.	Помещения за административно обслужване	0,20	0,18	0,14	0,10	0,09	0,06
3.	Битови помещения за обслужващ персонал с гардероби и санитарно-хигиенно помещение	0,20	0,15	0,08	0,045	0,035	0,03
4.	Складове за лични вещи на обитателите, спортни принадлежности и др.	0,45	0,42	0,40	0,37	0,35	0,32
5.	Склад за нечисто бельо	0,10	0,09	0,06	0,04	0,03	0,025
6.	Склад за чисто бельо	0,07	0,06	0,04	0,025	0,02	0,02
7.	Склад за инвентар	0,12	0,10	0,08	0,05	0,04	0,03
8.	Помещение за битови отпадъци на ниво терен	0,08	0,06	0,04	0,025	0,02	0,015
9.	Помещения за социални контакти, младежки и културни дейности	0,90	0,80	0,70	0,60	0,50	0,40

Чл. 74. (1) Във всяко общежитие се проектира помещение за портиер, свързано с жилищните помещения със съобщителна инсталация.

(2) В помещението за портиер и в административните помещения се предвиждат телефонни връзки и връзки за видеонаблюдение на общите части в общежитието.

Чл. 75. Всяка самостоятелна жилищна единица и най-малко дневните и занималните в жилищните групи на общежитията се свързват при възможност с интернет.

Г л а в а ш е с т а

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНСТАЛАЦИИТЕ В СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Чл. 76. (1) В сградите за образование и наука се предвиждат електрически инсталации (уредби) за ниско напрежение, захранвани с променливо напрежение до 1000 V с номинална честота 50 или 400 Hz или с постоянно напрежение до 1500 V.

(2) При проектирането на захранването и на електрическите инсталации на сградите за обществено обслужване в областта на образованието освен изискванията на тази наредба се спазват и изискванията на Наредба № 3 от 2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии (ДВ, бр. 90 и 91 от 2004 г.), на Наредба № 1 от 2010 г. за проектиране, изграждане и поддържане на електрически уредби за ниско напрежение в сгради (ДВ, бр. 46 от 2010 г.), на Наредба № 16-116 от 2008 г. за техническа експлоатация на енергообзавеждането (ДВ, бр. 26 от 2008 г.) и на Наредба № 4 от 2010 г. за мълниезащитата на сгради, външни съоръжения и открити пространства (ДВ, бр. 6 от 2011 г.).

Чл. 77. (1) В помещенията за достъп на деца в детските заведения и в училищата за началния етап на обучение I - IV клас се предвиждат контакти със защитени съединения и защитени елементи срещу директен допир.

(2) В детските заведения се предвиждат телефонна и интернет връзка в кабинета на директора, лекаря, канцеларията и учителската стая.

(3) На входовете на детските заведения се предвиждат елементи за връзка със сигнална инсталация за комуникация с кабинета на директора, с канцеларията и с гардеробните на групите.

(4) Със заданието за проектиране се обосновава необходимостта от предвиждане на сигнални и охранителни инсталации и инсталации за видеонаблюдение.

Чл. 78. (1) Водопроводните и канализационните инсталации се проектират в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации (ДВ, бр. 53 от 2005 г.) и със здравните изисквания към сградите за обществено обслужване в областта на образованието.

(2) За осигуряване на пожарното водоснабдяване сградите за образование се проектират при спазване изискванията на Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 79. (1) При проектирането на системи за отопление, вентилация и климатизация на нови сгради или при реконструкцията на съществуващи сгради за образование и наука освен изискванията на тази наредба се спазват и изискванията на Наредба № 15 от 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия (Наредба № 15 от 2005 г.) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.).

(2) Училищата, детските градини и ясли, и висшите училища се осигуряват след технико-икономическа обосновка със системи за централно или локално отопление, със системи за вентилация и/или климатизация за спазване на изискванията за факторите на средата. Минималните изисквания към параметрите на микроклимата, свързани с

отоплението, вентилацията и климатизацията на типични помещения по видове сгради за образование и наука, са дадени в таблица 10.

(3) Помещенията в училища, детски градини и ясли, и висши училища се климатизират, когато това е предвидено в заданието за проектиране. В тези случаи системите за климатизация се проектират при относителната влажност на въздуха до 70 % включително.

(4) Минималният дебит на пресния въздух, определен за конкретни помещения съгласно таблица 10, се осигурява чрез механична вентилация и при условие че въздухът се замърсява само вследствие на пребиваващите хора. Необходимото количество пресен въздух, подаван в помещенията чрез вентилационната система, се определя в заданието за проектиране в зависимост от категорията на топлинната среда съгласно Наредба № 15 от 2005 г.

Чл. 80. При проектирането на асансьорни уредби в сгради с повече от един етаж над терена се спазват изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и обществообслужващи сгради (ДВ, бр. 46 от 2009 г.).

Г л а в а с е д м а

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЕКСПЛОАТАЦИОННИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА КОНТРОЛИРУЕМИТЕ ПАРАМЕТРИ ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Чл. 81. (1) Стените на учебните и работните помещения, както и комуникационните и обслужващите помещения и пространства се предвиждат с гладко, матово и устойчиво на дезинфекция покритие.

(2) Стените на помещенията с мокри процеси (тоалетни, кухни и перални) се облицоват с водонепропускливи строителни продукти на височината на вратите.

(3) Стените се боядисват в пастелни тонове, с коефициент на отражение на повърхността 0,4 (за директно осветление) и 0,8 (за индиректно осветление), а таванът се боядисва в матовобял цвят с коефициент на отражение на повърхността 0,7 - 0,8.

Чл. 82. (1) За постигане на естествена вентилация най-малко 50 % от прозорците се предвиждат с отваряеми горни крила или с възможност за отваряне на долна хоризонтална ос.

(2) В специализираните кабинети и лаборатории и в изследователските сектори на висшите училища се осигурява механична общообменна местна или смесена вентилация с оглед спазване на изискванията за микроклимата за работа и обучение, както и за нормална експлоатация на оборудването.

Чл. 83. При обзавеждането на учебните помещения се отчитат антропометричните характеристики на учениците и студентите от различните възрастови групи и изискванията на учебно-възпитателния процес.

Чл. 84. (1) Учебните помещения в сградите за образование се проектират така, че да се осигури ъгъл между зрителния лъч и фронталната учебна площ, както следва:

1. хоризонтален < 67°;
2. вертикален < 33°.

(2) С оглед запазване зрението на учениците се спазват следните изисквания:

1. разстоянието от пода до долния ръб на монтиране на учебната дъска е, както следва:

а) за ученици от I - IV клас – 75 - 80 cm;

б) за ученици от IV - VIII клас - 80 - 85 cm;

в) за ученици от IX - XI клас и за студенти - 85 - 90 cm;

2. отдалечеността на учениците от учебната дъска (стена) е, както следва:

а) за класни помещения:

- минимална - 2,00 m;
- максимална при едностранно остъкляване - 7,20 m;
- максимална при двустранно остъкляване - 9,00 m;

б) за аудитории в училища:

- минимална - 2,40 m;
- максимална -12,00 m.

в) за аудитории във висши училища:

- минимална - 2,40 m;
- максимална – съобразно капацитета на залата.

(3) Минималната отдалеченост на студентите от учебната дъска е 2 m, а максималната отдалеченост е в зависимост от предвидените технически средства (мултимедия и др.) за осигуряване на добра видимост от последния ред на аудиторията.

Чл. 85. (1) В помещенията с нормална експлоатация в сградите за образование и наука всички видове източници на лъчения, с изключение на видимата част на електромагнитния спектър, не трябва да надвишават допустимите нива за здравето и безопасността на учащите.

(2) Когато за изучаване на отделни видове учебни предмети е необходимо монтиране на източници на лъчения с по-високи нива от допустимите, се предприемат подходящи технически и други мерки за осигуряване безопасността на учащите и на техните преподаватели.

Чл. 86. Местата за съхраняване на отпадъци, включително и на такива за рециклиране, се проектират на разстояние не по-малко от 10 m от най-близко разположената сграда извън двора на сградите.

Чл. 87. Изчислителните параметри на микроклимата в учебните помещения по видове сгради за образование и наука съответстват най-малко на параметрите за най-ниската категория на топлинна среда за съответния вид сграда съгласно категориите, определени в Наредба № 15 от 2005 г. или при по-високи изисквания се осигуряват параметрите, определени в заданието за проектиране. Минималните изисквания към параметрите на микроклимата за типични помещения по видове сгради за образование и наука са дадени в таблица 10.

Таблица 10

Помещение		Температура на усещането		Минимален дебит на пресния въздух
		лято	зима	
		ºC	ºC	l /s . m^2
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1. Училища, висши училища				
1.1	Класни стаи, специализирани кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4

Помещение		Температура на усещането		Минимален дебит на пресния въздух
		лято	зима	
		ºC	ºC	l /s . m^2
1	*2*	*3*	*4*	*5*
1.2	Лаборатории към специализирани кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4
1.3	Хранилища към специализирани кабинети	22 ÷ 27	18	-
1.4	Компютърни кабинети и езикови лаборатории	22 ÷ 27	22 ± 2	4,2
1.5	Лекционна зала (аудитория)	24,5 ± 2,5	22 ± 3	6,4
1.6	Закрита зона за спорт	22 ÷ 27	18	4,2
1.7	Театрални и киносалони	24,5 ± 2,5	20 ± 3	2,4
1.8	Библиотека	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4
1.9	Книгохранилище	28 ÷ 30	18	-
1.10	Кабинети за преподаватели и административни кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	0,8
1.11	Лекарски кабинет	24,5±2,5	22 ± 3	0,8
1.12	Бюфет	-	18± 2	-
1.13	Санитарно-хигиенни помещения, вкл. тоалетни и помещения с мивки	-	20 ± 2	-
1.14	Душови помещения към зоните за спорт	-	25 ± 2	-
1.15	Съблекални към зоните за спорт	-	22 ± 2	-
1.16	Коридори и стълбища	-	10 ÷ 20	-
1.17	Входни антрета	-	10 ÷ 20	-
1.18	Гардеробни помещения	-	20 ± 2	-
1.19	Работилници	22 ÷ 27	18 ± 2	-
2. Детски заведения				
2.1	Изолационно помещение със санитарен (хигиенен) възел	23,5±2,5	20,0 ± 3,5	-
2.2	Спалня, занималня и кът за хранене в детски ясли и детски градини	23,5±2,5	20,0 ± 3,5	2,8
2.3	Закрити помещения за спорт или за музикални занимания	-	20 ± 2	4,2
2.4	Съблекалня с преддверие и гардероб		20 ± 2	-

Помещение		Температура на усещането		Минимален дебит на пресния въздух
		лято	зима	
		ºC	ºC	l /s . m^2
1	*2*	*3*	*4*	*5*
2.5	Тоалетна и умивалня	-	25±2	-
2.6	Здравен кабинет	23,5±2,5	20,0 ± 3,5	0,8
2.7	Коридори и стълбища	-	10 ÷ 20	-
2.8	Административни помещения	-	22,0 ± 3,0	0,8
2.9	Помещение за приемане и разпределяне на храна	-	18±2	-
2.10	Складови помещения към перални	-	18± 2	-
2.11	Кухненски блок (подготовка на храна до 15 деца)	-	15 ± 2	-
2.12	Кухненски блок (подготовка на храна над 15 деца)	-	15 ± 2	-
2.13	Перална (с капацитет за изпиране на бельо за до 150 деца)	-	18 ± 2	-
2.14	Перална (с капацитет за изпиране на бельо за над 150 деца)	-	18 ± 2	-
2.15	Басейн	28 ± 2	28± 2	10
2.16	Съблекалня към басейн	-	25± 2	-

Забележки:

1. Температурата на въздуха в помещението може да се приеме приблизително равна на температурата на усещане.
2. При проектирането на сградите за изчислителна температура може да се използва най-високата температура от температурния обхват през лятото и най-ниската температура през зимата, в случай че със заданието за проектиране не са предвидени други стойности.
3. Температурите през зимата за стълбищни клетки и помощни помещения са в границите от 10 до 20 ºC.
4. Температурите през лятото са препоръчителни, освен в случаите когато със заданието за проектиране са определени изисквания за целогодишно осигуряване и поддържане на параметри на микроклимата, вкл. са определени интервалите от време, изискващи охлаждане в летен режим. В тези случаи температурите за лято са задължителни.
5. Смукателната вентилация в закрити помещения за спорт и музикални занимания е прекъсната освен в случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда непрекъсната общообменна смукателно-нагнетателна вентилация. В тези случаи дебитът на пресния въздух е не по-малко от 60 m^3/h човек в часовете за спортна или друг вид тренировъчна дейност.
6. Помещенията, за които има изисквания за минимален дебит на пресния въздух, се осигуряват:

Помещение		Температура на усещането		Минимален дебит на пресния въздух
		лято	зима	
		ºC	ºC	l /s . m^2
1	*2*	*3*	*4*	*5*
	а) в нови сгради - с механична вентилация; б) в съществуващи сгради без изградена вентилационна система - с естествена вентилация или с принудителна вентилация, когато при основно обновяване, основен ремонт или реконструкция със заданието за проектиране е предвидено пресният въздух да се доставя по механичен начин от системи със или без въздухопроводи. Вентилационните агрегати трябва да са с висока енергийна ефективност и да отговарят на изискванията на Регламент (ЕС) № 1253/2014 на Комисията от 7 юли 2014 година за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на вентилационни агрегати			
	7. В занималните на детските градини и в класните стаи на класовете от първи до четвърти на училищното образование минималният дебит се осигурява със 100 % пресен въздух без рециркулация.			
	8. В басейните се осигурява 100 % пресен въздух, подналягане, температура на въздуха не по-висока от 30 ºC и относителна влажност 50 – 70 %.			
	9. Дебитът на изсмуквания въздух от тоалетни, бани, санитарно-хигиенни помещения, помещения с мивки и перални трябва да осигурява от 4 до 6-кратен въздухообмен.			

Чл. 88. (1) За подовете на учебните и работните помещения се предвиждат гладки строителни продукти с нехлъзгава повърхност, устойчиви на дезинфекционни разтвори и удобни за лесно почистване така, че да не се създават условия за развитие на организми, паразити и насекоми.

(2) Мозаечен под се допуска само в коридорите, сервизните помещения, входния вестибюл и стълбищата.

Чл. 89. (1) Осветеността на повърхностите при естествено, изкуствено и смесено осветление в различните учебни зони се предвижда така, че да отговаря на нормираната осветеност на помещенията за изпълняваната дейност по всяко време на денонощието през цялата година.

(2) Естественото осветление в училищата и помещенията за теоретична и практическа работа във висшите училища се осигурява при съотношение на остъклената (светлата) площ към площта на пода на помещението най-малко 1:4 (1:3 - по-голяма площ може да се предвижда със заданието за проектиране).

(3) В детските градини и детските ясли естественото осветление се осигурява при съотношение на нето (светлата) остъклената площ към площта на пода на помещението най-малко 1:3 за занималните и спалните и 1:4 за тоалетните и коридорите.

(4) Интериорът се предвижда с цветове със светли тонове с оглед постигане на по-голям коефициент на отразяване.

(5) За постигане на нормираната осветеност на работното място при необходимост се осигурява допълнително местно осветление.

(6) За помещенията по учебни предмети, за които има повишени изисквания към възприемане на естествените цветове (изобразително изкуство, „биология и здравно

образование“, „физика и астрономия“, „химия и опазване на околната среда“, висши художествени училища и др.), се предвиждат светлинни източници с подходящ спектър, съобразен със спецификата на предмета.

(7) С инвестиционния проект се определя коефициентът на запаса на осветителните уредби и се отчитат всички данни, необходими за определяне на неговата стойност. С проекта се определя и разположението на осветителните тела съобразно изискванията за помещението, като се съставя подробен план за обслужване и поддръжка, който съдържа интервалите за смяна на светлинните източници, почистването на прозорците и осветителните тела и помещението, както и методите и техническите средства за изпълнение на почистването.

(8) При осигурена вентилация на вътрешните помещения в училищата и висшите училища се допуска непряко естествено осветление за коридори, спомагателни, складови и душови помещения, умивални и съблекални, за които се предвижда изкуствено осветление. В детските заведения се допуска складовете, офисите и санитарните (хигиенните) възли за персонала да са без естествено осветление.

(9) Входовете на сградите се осветяват.

(10) При проектиране на осветителните уредби се спазват параметрите, дадени в таблица 11, както следва:

1. стойност на средната поддържана осветеност върху работната поовърхност E_m;

2. обобщена степен на заслепяване (яркостен дискомфорт) UGR;

3. индекс на цветопредаване $R_a = 80$, с изключение на т. 7 от таблица 11.

Таблица 11

№ по ред	Вид на помещението, задача или дейност, повърхност	E_m, lx	UGR
	Детски градини и детски ясли, училища, учебни сгради		
1.	Помещения за игра в детски градини и детски ясли, помещения за ръчен труд	300	19
2.	Спални помещения в детски градини и детски ясли	200	19
3.	Класни стаи, занимални, учебни помещения (по информатика, музика, чужди езици и др.)*	300	19
4.	Учебни помещения във вечерни (сменни) училища*	500	19
5.	Лекционни зали, катедри за демонстрация, зали по изкуства и чертожни зали*	500	19
6.	Стенни дъски - избягват се огледални отражения	500	19
7.	Зали по изкуства в училища по изкуства и висши художествени училища (цветова температура ≥ 5000 K), $R_a = 90$	750	19
8.	Учебни помещения за практически упражнения и лаборатории, учебни работилници	500	19
9.	Подготвителни помещения и работилници	500	22
10.	Входни пространства, общи помещения за ученици и студенти и за зали	200	22
11.	Зони за движение, коридори	100	25
12.	Стълби	150	25
13.	Учителски стаи	300	19
14.	Библиотеки: библиотечни лавици	200	19

15.	Библиотеки: зони за четене	500	19
16.	Помещения за учебни помагала, складове	100	25
17.	Закрити спортни площадки**	300	22
18.	Санитарни помещения, гардероби	200	25
19.	Столови за хранене	200	22
20.	Кухни	500	22

Забележки:

* Осветителната уредба се проектира така, че да може да се управлява.

** В специфични случаи се спазват изискванията на EN 12193.

За помещенията или повърхностите, непосочени в таблица 11, се приемат стойностите за подобна сравнима ситуация.

(11) Аварийното осветление за евакуация се изпълнява съгласно изискванията на чл. 55 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(12) При изпълнение на осветителните уредби в помещенията на детските заведения се осигурява:

1. допълнително изкуствено местно осветление в лекарския кабинет, в изолационната и в кабинета на директора;

2. дежурно осветление, чиито осветителни тела са на височина над 1,8 m и с не повече от 0,6 lx хоризонтална осветеност на височина 0,5 m в помещенията, предназначени за нощуване на децата;

3. евакуационно осветление;

4. светлинни източници със спектър, близък до естественото осветление - в един от кабинетите.

(13) Осветителните тела се обезопасяват. Във физкултурните салони осветителните тела се осигуряват със съответната механична защита срещу удар.

Чл. 90. (1) Когато в сградите за образование и наука се проектират помещения за съхранение и използване на опасни вещества, се спазват нормативните изисквания при съхранението на опасни химични вещества и смеси, както и специфичните изисквания в заданието за проектиране по отношение на предвижданите за използване опасни вещества към вентилацията, пожарната безопасност, осветлението, осигуряването на техническите средства за поддържане и контрол на специфични параметри на микроклимата и за улавяне, събиране или третиране и др.

(2) В специализираните кабинети и в помещенията за практически упражнения се осигурява улавяне, отвеждане или неутрализиране на опасните вещества, които се отделят по време на опит под формата на газове, пари или прах.

(3) В кабинетите по технологии, в които се очакват опасни концентрации на прах (например кабинетите за обработка на дърво), се проектира смукателна вентилация за прах.

Чл. 91. Кабинетите и помещенията за съхранение и използване на опасни вещества и смеси, както и тези за техническо обучение чрез използване на специални машини и съоръжения се защитават сигурно срещу нерегламентиран достъп.

Чл. 92. (1) В случаите, когато сградите за образование са разположени в близост до улици от първостепенната и второстепенната улична мрежа, достъпът до тях се обезопасява чрез предпазни парапети на тротоара и се изграждат или монтират средства за ограничаване на скоростта на движение (отклонения и препятствия, разположени напречно на платното за движение) в съответствие с изискванията на Наредба № РД-02-20-10 от 2012 г. за условията за изграждане или монтиране върху

платното за движение на изкуствени неравности и на други средства за ограничаване на скоростта на движение и изискванията към тях (ДВ, бр. 56 от 2012 г.).

(2) При осигуряване на достъпа на учениците от началните класове до училищата не се допуска пресичане на главни градски улици на едно ниво. С проекта се предвиждат мероприятия за обезопасяване по предписание на службите, определени от министъра на вътрешните работи, за контрол по спазване на правилата за движение съобразно пътнотранспортната обстановка съгласувано с администрациите, управляващи пътя.

(3) Дворът на сградите за образование и наука се огражда с ограда, която се поддържа в изправност за недопускане влизането на външни лица и животни.

(4) Оградата на училищата се проектира с плътна и неплътна част, като неплътната част е с достатъчна височина (3,0 - 4,0 m) за задържане на топките, с които се играе в двора.

(5) Оградата на детската градина и детската ясла се предвижда с височина не по-малка от 1,0 m (препоръчителна височина 1,5 m) и не повече от 1,6 m. Не се допускат плътни тухлени или стоманобетонни огради.

(6) Оградите се проектират така, че да не позволяват катерене и без възможност за захващане и стъпване в хоризонтални елементи.

Чл. 93. (1) При проектирането на нови сгради за образование и наука освен нормативните изисквания за проектиране и изграждане на достъпна архитектурна среда се спазват и следните специфични изисквания към отделни конструктивни елементи:

1. коридорите са със светла широчина от 2,40 до 3,60 m;

2. рамената на стълбищата са с широчина най-малко 1,40 m;

3. максималната височина на стъпалата е 16 cm;

4. дълбочината на стъпалото е 28 cm;

5. наклонът на стълбищните рамена или съотношението на вертикалния (H) и хоризонталния (B) размер на стъпалата са по-малки от 1:2 и 2H + B = 59 - 65 cm;

6. броят на стъпалата в стълбищните рамена е от 3 до 16 стъпала;

7. височината и широчината на стъпалата се проектират постоянни;

8. междинните стълбищни площадки се предвиждат с минимална широчина, равна на прилежащите й стълбищни рамена;

9. светлата височина на учебните помещения е не по-малка от 3 m и не по-голяма от 3,30 m.

(2) При реконструкция на съществуващи сгради, в които има единични стъпала или разлика в нивата, се осигуряват достъпни маршрути в съответствие с нормативните изисквания за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хората с намалена подвижност, включително за хората с увреждания.

Чл. 94. (1) В детските градини, в детските ясли и в училищата с учебни зони за начална степен на обучение I – IV клас се предвиждат двойни парапети с височина на ръкохватките 0,9 m и 0,5 m с подходящ профил за лесно обхващане.

(2) Парапетите на открити тераси в сградите за образование и наука са с височина не по-малка от 1,40 m. Терасите в детските заведения се обезопасяват , както и се оборудват със сенници за ползването им за игри на открито.

(3) Стълбеният просвет (между две рамена) не трябва да надвишава 0,12 m.

(4) Стълбищните парапети се проектират с височина не по-малка от 1,10 m и 1,20 m за деца от началната степен на обучение I – IV клас.

(5) Не се допуска хоризонталното разчленяване на парапета, както и наличието на детайли по него, които позволяват катерене, пързаляне, провиране, седене и поставяне на обекти върху тях. Отворите между вертикалните елементи на стълбището са не по-големи от 0,09 m.

(6) В нови сгради за образование парапетите се монтират двустранно.

(7) Площадките с разлика в нивата, по-голяма от 0,3 m, спрямо прилежащи повърхности в детски градини, детски ясли и училища с учебни зони за начална степен на обучение I – IV клас се обезопасяват с парапет с височина 1,0 m.

Чл. 95. (1) Прозорците се проектират така, че при отваряне и затваряне, както и когато са в отворено положение, да не създават опасност за учениците.

(2) Всички ръкохватки и дръжки на прозорците се проектират така, че да позволяват манипулиране от безопасно място.

(3) Прозорците се проектират така, че да може безопасно да се почистват.

(4) В зоната на вратите към помещенията, ползвани от деца, се осигуряват подходящи мерки за обезопасяване срещу защипване на пръсти и други части на тялото.

(5) Краищата на ръкохватките и на дръжките на вратите и прозорците се предвиждат заоблени и на разстояние най-малко 2,5 cm от прилежащите части.

Чл. 96. (1) С оглед избягване на наранявания не се допуска поставянето на изцяло стъклени вътрешни и външни врати.

(2) Полупрозрачните преградни стени с височина до 2,0 m и остъклените врати се обозначават с най-малко две контрастни ленти. Те се изпълняват от безопасно стъкло или от други материали, които при счупване не образуват парчета с режещи ръбове, или тези повърхности се обезопасяват срещу сблъскване посредством парапети или други средства.

Чл. 97. (1) Подовете в учебните помещения, санитарно-хигиенните помещения, коридорите и стълбищата се предвиждат с лесно почистваща се, нехлъзгава повърхност, а подовете в кабинетите по културно-образователната област „природни науки и екология“ - и с киселиноустойчива повърхност.

(2) Настилките в общите части на двора се проектират така, че да не позволяват хлъзгане, когато са мокри.

(3) Повърхностите на стените и колоните се обработват като гладки повърхности на височина до 2,0 m, а ръбовете на колоните се заоблят с минимален радиус 2 mm.

(4) Ограничителите и буферите при отваряне на вратите се монтират на разстояние от стените, по-малко от 15 cm.

Чл. 98. Мястото за спиране на автобусите на училището се проектира така, че учениците да не бъдат застрашени от движението на автобуси и други превозни средства. Достъпът до това място се осигурява, без да е необходимо пресичане на уличното платно.

Чл. 99. При проектиране на зоните за спорт се спазват следните изисквания:

1. настилките в зоните за спорт, включително в баните и съблекалните, се изпълняват така, че да не позволяват подхлъзване (в сухо и мокро състояние);

2. вътрешните повърхности на ограждащите стени в закритите зони за спорт на детските заведения се облицоват с подходящ мек еластичен материал;

3. не се допуска елементи на вратите или други архитектурно-строителни елементи да навлизат в обемното пространство на спортните площадки; затварящите системи се проектират така, че да не позволяват произволно самоотваряне на вратите.

Чл. 100. (1) Специализираните кабинети се проектират така, че между учебните места и плота за демонстрации да е осигурено разстояние най-малко 1,2 m или да е предвидена подходяща защитна преграда.

(2) При проектирането на специализирани кабинети се осигурява разстояние най-малко 0,85 m между редовете с учебни маси или работни плотове и най-малко 1,5 m до съседното работно място.

(3) При проектирането на кабинети и помещения, през които преминават захранващи кабели и/или други инсталации, се преценява целесъобразността от монтирането на двоен под.

(4) При проектирането на лекционни зали се осигурява разстояние между редовете и широчина на пътеките най-малко 0,80 m.

Чл. 101. Училищата и висшите училища се осигуряват срещу нерегламентиран достъп. Видът и обхватът на инсталациите за наблюдение, охрана и контрол на достъпа се определят със заданието за проектиране.

Чл. 102. При проектирането на сгради за образование и наука за постигане на ниво на речта, която е достатъчно силна спрямо нивото на фоновия шум за слушателите в цялата класна стая или в учебното пространство, се спазва критерият за ефективност – максимална продължителност на времето на реверберация (T, s), съгласно таблица 12.

Таблица 12

Максимална продължителност на времето за реверберация T, s в свободни, напълно завършени класни стаи и в други учебни пространства

№ по ред	Учебно пространство	Максимално време на реверберация за нива на звуково налягане в октавни ленти със средни честоти 500, 1000 и 2000 Hz, s
1.	Основни учебни пространства със затворен обем < 283 m^3	0,6
2.	Основни учебни пространства със затворен обем > 283 m^3 и ≤ 566 m^3	0,7
3.	Основни учебни пространства със затворен обем > 566 m^3 и всички спомагателни учебни пространства	от 0,7 до 1,1 (≤ 1,5)

Ч А С Т Т Р Е Т А

СГРАДИ ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Г л а в а о с м а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 103. Класификацията на сградите за обществено обслужване в областта на здравеопазването, наричани за краткост „сгради за здравеопазване и лечебни заведения”, е съгласно чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ) и Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи.

Г л а в а д е в е т а

ТЕРИТОРИАЛНОУСТРОЙСТВЕНИ И ФУНКЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 104. (1) Минималните изисквания при устройственото планиране на лечебните заведения за болнична помощ и на лечебните заведения съгласно чл. 10 ЗЛЗ се определят с проучването за проектиране въз основа на преценка и анализ на потребностите от здравна помощ.

(2) Инвестиционните проекти на лечебните заведения се разработват въз основа на задание за проектиране.

Чл. 105. (1) Лечебните заведения се разполагат в защитена от източници на потенциални вредности здравословна среда.

(2) Лечебните заведения за извънболнична помощ може да се разполагат в чисто производствени и в предимно производствени зони.

Чл. 106. Местоположението на сградите на лечебните заведения за болнична помощ и на лечебните заведения съгласно чл. 10 ЗЛЗ се определя с устройствения план, разработен в съответствие с изискванията на ЗУТ съобразно тяхното предназначение и капацитет.

Чл. 107. (1) Разполагането на сградите на лечебните заведения се определя въз основа на организацията на лечебните и съпътстващите ги дейности съгласно заданието за проектиране.

(2) Лечебните заведения за болнична помощ се разполагат в самостоятелни урегулирани имоти, предназначени за обществено обслужване.

(3) Местата за паркиране към лечебните заведения се оразмеряват съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии. За лечебните заведения за болнична помощ и за домовете за медико-социални грижи се осигуряват не по-малко от 4 места за паркиране.

Раздел II

Достъпност на лечебните заведения

Чл. 108. (1) Достъпът до и в лечебните заведения се осъществява в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(2) Входни и комуникационни пространства, помещения и пространства за общо ползване, коридори, асансьори, стълбищни клетки и санитарно-хигиенни и спомагателни помещения в лечебните заведения се проектират с възможност за маневриране с легла, носилки или подвижни пациентски столове.

(3) Лечебните заведения се проектират със самостоятелни входове за пациенти, персонал и стопанско обслужване.

(4) За спешното приемно отделение, за приемния сектор към родилното отделение, за детската и женската консултация и за патологоанатомичното отделение се осигуряват отделни входове.

(5) При разполагане на инфекциозни отделения/клиники и на отделения/клиники за лечение на болни с открита форма на туберкулоза в обща сграда с други отделения или клиники се осигуряват:

1. самостоятелен подход и отделни входове за приемане и изписване на инфекциозно болните;

2. пълна изолация на стълбища, асансьори, вентилационни и канализационни инсталации, складове и самостоятелни помещения от останалите отделения;

3. самостоятелни помещения за хранене и детска млечна кухня;

4. отделен санитарен пропускник за персонала.

(6) В лечебните заведения се предвиждат асансьорни уредби съобразно заданието за проектиране и при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и обществено обслужващи сгради.

(7) За лечебни заведения с повече от един етаж се осигурява болничен асансьор така, че да може да се превозват лежащо болен с болнично легло и придружител.

(8) За транспортиране на материали, свързани със стопанското обслужване, се предвижда самостоятелен асансьор.

(9) За транспортиране на персонала, придружителите и приходящите пациенти се осигурява пътнически асансьор.

(10) Към всяко отделение (клиника) в лечебните заведения за болнична помощ се предвиждат поне една болнична стая и тоалетна за хора с увреждания.

(11) В отделенията (клиниките) по ортопедия и травматология към лечебните заведения за болнична помощ, в болниците за долекуване, продължително лечение и рехабилитация, в домовете за медико-социални грижи и хосписи всички помещения се оразмеряват за ползване от болни с повишена зависимост от грижи и контрол.

(12) Санитарно-хигиенните помещения, ползвани от инвалиди и болни с повишена зависимост от грижи и контрол, се оборудват с приспособления, подпомагащи ги при самообслужване.

Раздел III

Функционални и планировъчни изисквания

Чл. 109. (1) Амбулаториите за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ се проектират в самостоятелни сгради за здравеопазване, както и в жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение.

(2) В жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение се допуска промяна на предназначението на жилищни или офисни помещения, разположени на първия или полуподземния етаж, и изграждане на амбулатории за индивидуална практика за първична и специализирана медицинска помощ при осигуряване на самостоятелни входове към тях и при спазване изискванията на чл. 38, ал. 3 и 4 от ЗУТ.

Чл. 110. (1) Индивидуалната практика за извънболнична медицинска помощ включва най-малко един кабинет за провеждане на консултации (прегледи), чакалня, манипулационна и хигиенен възел.

(2) Допуска се разкриването на общи чакални, манипулационни и хигиенни възли към амбулаториите за първична и специализирана медицинска помощ.

(3) Към кабинетите по кожни и инфекциозни болести задължително се обособяват отделни чакални.

(4) Към кабинета за акушеро-гинекологични прегледи се проектира помещение за лична хигиена на пациентките, ако това е определено в заданието за проектиране.

Чл. 111. (1) Груповата практика за първична/специализирана медицинска помощ разполага с кабинети за извършване на консултации (прегледи), с манипулационна, чакалня и отделни тоалетни за персонала и пациентите.

(2) Към груповата практика, упражняваща консултативно-диагностична хирургична дейност, се проектира асептична хирургична превързочна за извършване на леки хирургични интервенции в областта на еднодневната хирургия.

(3) Към груповата практика за първична или специализирана медицинска помощ се допуска разкриване на обща манипулационна за ползване от всички кабинети.

Чл. 112. (1) Медицински център, дентален център и диагностично-консултативен център (без леглова база за краткосрочно лечение и наблюдение и без източници на йонизиращи лъчения), както и медико-диагностични и медико-технически лаборатории се разкриват в самостоятелни, новоизграждащи се или реконструирани сгради за здравеопазване, както и в сгради със смесено предназначение.

(2) В сгради със смесено предназначение се допуска промяна на предназначението на жилищни или офисни помещения, разположени само на първия или полуподземния етаж, в лечебни заведения по ал. 1, достъпни от самостоятелни входове при спазване изискванията на чл. 38, ал. 3 и 4 от ЗУТ.

(3) Медицински център, дентален център и диагностично-консултативен център с леглова база до 10 легла за диагностично уточняване и наблюдение, с престой до 24 часа и с източници на йонизиращи лъчения се разкриват в самостоятелни новоизграждащи се или реконструирани сгради за здравеопазване при спазване изискванията на Наредбата за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с Постановление № 200 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 74 от 2004 г.).

(4) Медицинският център, денталният център и диагностично-консултативният център обхващат консултативни кабинети, чакалня с регистрационен пост, хигиенни възли и манипулационни.

(5) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове, в които се извършват операции в областта на еднодневната хирургия, се проектират асептична хирургична превързочна и зала за временен престой и наблюдение на пациентите.

(6) За диагностично-консултативния център и за медико-диагностичните лаборатории се осигуряват отделни хигиенни възли за персонала и пациентите.

(7) Хигиенните възли за пациенти се разполагат в удобна връзка с чакалните и кабинетите за прегледи.

(8) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове може да се разкриват:

1. аптеки от открит тип с помещения и площи съгласно изискванията на Наредба № 28 от 2008 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти (ДВ, бр. 109 от 2008 г.);

2. оптики с помещения и площи съгласно Наредба № 19 от 2008 г. за устройството и дейността на оптиките и здравните изисквания към тях (ДВ, бр. 79 от 2008 г.);

3. дрогерии с помещения и площи съгласно Наредба № 29 от 2008 г. за условията и реда за организация на работата в дрогерията (ДВ, бр. 109 от 2008 г.).

(9) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове, секторите на диагностично-консултативния блок и стационарните отделения се проектират складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, за консумативи, апаратура и помещения за разделно съхранение на отпадъци и за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция.

(10) Минималните площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична и болнична помощ са съгласно приложение № 3.

Чл. 113. (1) Разполагането на лечебните заведения за болнична помощ в самостоятелно урегулирани имоти, предназначени за обществено обслужване в

областта на здравеопазването, се определя съобразно извършваните в сградите медицински дейности.

(2) В лечебните заведения за болнична помощ се обособяват консултативно-диагностичен блок, стационарен блок и административно-стопански блок.

(3) Проектирането на функционално обособените блокове на лечебните заведения за болнична помощ се определя със заданието за проектиране и в съответствие с Наредба № 49 от 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи (ДВ, бр. 83 от 2010 г.) и Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ).

(4) Пространственото планиране и определяне на площите на структурните блокове се извършва с оглед провеждане на процесите на диагностика, лечение и административно-стопанско обслужване. Не се допуска разполагането на тяхна територия на обекти за търговия и услуги с изключение на съоръженията за автоматична продажба.

(5) При проектирането на лечебните заведения за болнична помощ се вземат предвид техническите изисквания за инсталиране на необходимата медицинска апаратура за осъществяването на диагностичната и лечебната дейност, определена в съответствие с медицинските стандарти и определените с тях нива на компетентност.

(6) В лечебните заведения, в които се извършва обучение, се обособява най-малко една учебна зала с 15 - 20 места.

Чл. 114. (1) Към консултативно-диагностичния блок се отнасят пространствено обособените функционални звена за консултативните кабинети, медико-диагностични и медико-технически лаборатории, структури по образна диагностика, функционално-диагностични кабинети, структури по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция.

(2) Видът, броят и площите на помещенията, съставляващи функционалните звена на консултативно-диагностичния блок, се определят със заданието за проектиране и в съответствие с действащите медицински стандарти и ЗБИЯЕ.

(3) Към диагностично-консултативния блок може да бъдат включени структури по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция.

Чл. 115. Профилът на приемните кабинети от консултативно-диагностичния блок съответства на профила на отделенията на лечебното заведение за болнична помощ.

Чл. 116. (1) Медико-диагностичните лаборатории включват клинична, микробиологична, имунологична, алергологична, хистологична, паразитологична, вирусологична, генетична, радиоизотопна и трансфузионно хематологична лаборатория.

(2) Медико-диагностичните лаборатории включват чакалня, регистратура, помещение за вземане на кръв или на друг биологичен материал, помещение за лабораторен лекар, работно лабораторно помещение, ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс, миялна, стерилизационна и складове за апаратура и консумативи.

(3) В медико-диагностичните лаборатории освен помещенията по ал. 2 може да се разполагат и други помещения с площи, съответстващи на утвърдения медицински стандарт за съответната дейност.

(4) Допуска се помещението за вземане на кръв или на друг биологичен материал да се разполага извън работната зона на лабораторията.

(5) Клиничната лаборатория за изследване на урина се проектира със самостоятелно обособен хигиенен възел с преддверие за пациентите.

Чл. 117. (1) Медико-техническата зъботехническа лаборатория включва помещения за рутинна зъботехническа дейност, за полиране и подгряване на муфи и за работа с металокерамика.

(2) Допуска се обособяване на кът за работа с металокерамика към помещението за рутинна зъботехническа дейност.

Чл. 118. Функционално-диагностичните кабинети обхващат кабинети и процедурни помещения за електрокардиографии, вектокардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балистокардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии, електродермодиагностика, електрофизиология, катетризация, електрогастрография, енцефалография, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия.

Чл. 119. (1) Структурите по образна диагностика обхващат процедурни и обслужващи помещения за конвенционална рентгенова диагностика, интервенционална рентгенология, термография, ултразвукова диагностика (ехография), компютърна томография, магнитно-резонансна образна диагностика, остеоденситометрия и мамография.

(2) Функционално-диагностичните кабинети и процедурните помещения за образна диагностика се проектират с площи, съответстващи на изискванията на съответната апаратура и на регламентите за работа с нея.

(3) Помещенията за образна диагностика с източници на йонизиращи лъчения се проектират, изграждат и оборудват в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 5 от Закона за здравето.

Чл. 120. В лечебните заведения за болнична помощ може да се обособяват операционен и родилен блок с необходимия вид и брой операционни и родилни зали и с техни допълващи помещения, определени в заданието за проектиране.

Чл. 121. (1) Операционният блок (операционната зона) се проектира с пространство за трансфер, депо за транспортни колички, съблекалня за персонала с хигиенен възел и душ, помещение за обличане на операционното облекло, стая за почивка на операционните екипи с обособен кът за написване на оперативни протоколи, помещение за предоперационно измиване и подготовка на операционни екипи, помещение за преданестезиологична подготовка на болните, най-малко две операционни зали (септична и асептична) и зала за следоперативно събуждане на пациентите.

(2) Операционният блок по кардиохирургия се проектира с допълнително помещение за разполагане на апарат за екстракорпорално кръвообращение.

(3) Операционният блок по гръдна хирургия се проектира с две операционни зали - за големи и малки торакални операции.

(4) Операционният блок по урология се проектира с три операционни зали, в т.ч. за септични, асептични и трансуретални операции.

Чл. 122. (1) Кабинетът за прием на раждащи жени се проектира с удобен достъп от вход, достъпен за моторни превозни средства, и се свързва посредством асансьор с родилния блок.

(2) Проектирането на родилния блок се извършва на принципите „предзала-родилна зала”. Родилният блок включва кабинет за прием на родилките, помещение за хигиенна обработка с тоалетна и душ, предродилна зала, родилна зала, кът за хигиенна обработка и реанимация на новородените, зала за интензивни грижи за новородените, зала за интензивни грижи на родилките и самостоятелни родилни стаи с кътове за родилките и за хигиенна обработка и реанимация на новородените.

(3) В една родилна зала се допуска разполагане на две родилни легла.

(4) Родилният блок се обособява и проектира с помещения, обслужващи най-малко две родилни легла.

(5) До родилните зали се разполагат най-малко две операционни зали за асептични и септични операции, както и стаи за интензивно следоперативно наблюдение на родилки.

(6) Отделението за здрави новородени деца се разполага на един етаж с родилната зала или се осигурява връзка между тях с асансьор.

(7) Отделението за здрави новородени деца се проектира децентрализирано (новороденото и родилката са в едно и също помещение), полуцентрализирано (новороденото и родилката са в две помещения, свързани помежду си) и централизирано (родилката и новороденото са настанени в отделни помещения).

Чл. 123. (1) Специализираната структура за анестезиология и интензивно лечение обхваща помещения за провеждане на интензивно лечение и за дихателна реанимация, манипулационна, работна стая за медицински сестри, лекарски кабинет, помещение за информация на близки и помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура.

(2) Отделението за анестезиология и интензивно лечение (ОАИЛ) се проектира с удобен достъп до операционния блок, хирургичното отделение и спешното приемно отделение.

(3) Провеждането на интензивно лечение се организира както в общи зали с най-малко 6 легла, така и в единична зала.

Чл. 124. (1) Операционният блок, родилният блок, ОАИЛ, медико-диагностичните лаборатории, отделенията по нуклеарна медицина, лъчелечение, кръвна банка и асистирана репродукция се проектират като самостоятелно функционално обособени структури с ограничен достъп.

(2) Към операционния блок, родилния блок и ОАИЛ освен помещенията съгласно чл. 122 и чл. 123 се проектират и помещения за опасни отпадъци, за експресна стерилизация и за преносима апаратура.

Чл. 125. (1) Структурата по нуклеарна медицина се проектира с чакалня за пациенти, с регистратура, с лекарски кабинет, с помещение за радионуклиди, с помещение за престой на пациенти, с бокс за амплициране, с процедурно помещение за изследване на пациенти, с хранилище за радиоактивни източници, с чисти помещения за персонала, с радиохимична лаборатория, със санитарни (хигиенни) възли за персонала и неаплицирани пациенти, със санитарни (хигиенните) възли за аплицирани пациенти и с хранилище за радиоактивни отпадъци.

(2) Помещенията се проектират функционално свързани така, че да не се смесват потоците на аплицираните с радиофармацевтици от неаплицираните пациенти.

(3) При провеждане на метаболитно лечение с I-131, изискващо хоспитализация, се проектират допълнителни помещения съгласно изискванията на медицинския стандарт по „Нуклеарна медицина“.

Чл. 126. Структурата по лъчелечение се проектира с приемно-консултативен кабинет, с кабинет по планиране и контрол на лъчелечението, с процедурно помещение, с команден пост, с чакалня, манипулацинна, дозиметрично помещение и с кабинет за технически специалисти.

Чл. 127. Структурата по трансфузионна хематология се проектира с чакалня за кръводарители, с регистратура, с кабинет за медицинско освидетелстване, с помещение за вземане на кръв с предбокс и бокс, с помещение за комплектуване и обработка на материали, със серологична и имунохематологична лаборатория, с хладилна камера, с помещение за етикетировка, с битово помещение за персонала и със стая за възстановяване на колабирали кръводарители.

Чл. 128. Структурата по асистирана репродукция включва стая за спермоотделяне, бокс за експертиза, етикетиране и обработка на сперматозоиди, криобанка, работно помещение за асистирана репродукция, манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол, стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер и работни стаи за акушерки и биолози.

Чл. 129. В случаите на хоспитализация към структурите по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция се проектират допълнително помещенията, съставляващи стандартната клиника (отделение).

Чл. 130. (1) Стационарният блок включва клиники и/или отделения със или без легла.

(2) Клиниките и/или отделенията с легла се разделят на терапевтични и хирургични.

(3) Профилите и минималният брой на леглата в клиниките и отделенията на стационарния блок се определят със заданието за проектиране и медицинските стандарти и в съответствие с Наредба № 49 от 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи.

(4) Минималният брой на леглата не се отнася за клиниките (отделенията) за интензивно лечение и за оказване на родилна помощ.

(5) При проектирането на клиники и/или отделения по образна диагностика, спешна помощ, диализно лечение и обща и клинична патология не се предвижда разкриване на леглова база.

Чл. 131. (1) Терапевтичните клиники и/или отделения се проектират, като се отчитат възрастовият състав на пациентите, степента им на зависимост от грижи и режимът на достъп, съответстващ на лечебния процес.

(2) Терапевтичните клиники или отделения за възрастни обхващат лекарски кабинет, кабинети на началник-отделение и старша сестра, административно помещение с кът за съхранение на текуща документация, функционално-диагностичен кабинет, работна стая за медицински сестри, манипулационна, изолатор за болни, стая за помощния персонал, разливен хранителен офис с чиста и нечиста част или кетърингов хранителен офис, столова (дневна), както и помещенията, посочени в приложение № 3, и други специфични помещения, регламентирани със съответните медицински стандарти.

(3) В клиниките и/или отделенията по психиатрични болести се проектират помещения за зала за групова и индивидуална психотерапия, зала за обучение в дейности от ежедневието, зала за групова почивка, помещение за психологични изследвания (наркологичен кабинет), помещения за тихи и шумни занимания, помещение за арттерапия, културотерапия, манипулационна за функционални вливания, зала за конвулсивна електрошокова терапия, помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия, подготвително помещение със санитарен (хигиенен) възел към инсулинова зала, инсулинова зала, помещения за дневно пребиваване за тихи и шумни занимания, помещение за свиждане, лаборатория за психически изследвания, помещение по трудотерапия, кабинет за трудотерапевт, кабинет и манипулационна по невровегетология.

Чл. 132. Клиниките и/или отделенията по детски болести обхващат помещенията съгласно приложение № 3 и приемен сектор със санитарен (хигиенен) възел, болнични стаи със самостоятелен санитарен (хигиенен) възел за хоспитализация на деца от различни възрастови групи, в т.ч. до 2 години, от 3 до 13 години и от 14 до 17 години, болнични стаи за две деца до 2-годишна възраст с майки придружителки,

изолатор за дете с майка придружител със самостоятелен санитарен (хигиенен) възел, манипулационна, занималня и помещение за специалистите по здравни грижи.

Чл. 133. Хирургичните клиники и/или отделения освен помещенията по чл. 131, ал. 2 обхващат и асептични и септични превързочни стаи, стая за подготовка на болните за операции и клизмено помещение с тоалетна, както и други допълнителни помещения, регламентирани със съответните медицински стандарти.

Чл. 134. (1) Спешното отделение включва чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите, лекарски кабинети, кабинет по функционална диагностика, противошокова зала, манипулационна, зала за диагностично уточняване и наблюдение до 24 часа, битово помещение за спешните екипи и съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ за персонала.

(2) Към спешното приемно отделение се допуска разполагането на легла за престой до 24 часа за диагностично уточняване на пациентите.

Чл. 135. Клиниките и/или отделенията по диализно лечение включват съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализата, отделни диализни зали за заразени и незаразени пациенти, манипулационна, лекарски кабинет, работна стая за медицински сестри, кът за разпределяне на храна, помещение за обучение на пациенти, помещение за техническа поддръжка и помещение за обратна осмоза.

Чл. 136. (1) Клиниките и/или отделенията по обща и клинична патология включват биопсичен сектор (хистологична, цитологична лаборатория, хистотека, регистратура, картотека, имунологична, цитохимична и електромикроскопска лаборатория) и некропсичен сектор (сецирни зали, трупохранилища, помещение за обличане на покойници, помещение за прием на близки и оформяне на протоколи, стая за почивка на персонал и лекарски кабинет).

(2) За инфекциозни и неинфекциозни трупове се проектират отделни трупохранилища и сецирни зали.

(3) Помещението за предаването на покойник на близките му се проектира с директен изход от сградата на лечебното заведение, достъпен за моторни превозни средства.

Чл. 137. Отделението по физикална и рехабилитационна медицина обхваща кабини за електро- и светлолечение, кабини за масаж, помещение за инхалации, зали за групови и индивидуални занимания по лечебна физкултура, зали за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия, помещения за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани, сауна, помещения за студена баня и общо суховъздушно охлаждане, басейн, процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки, кабини за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал, помещение за подготовка на топлинни апликации, помещение за регенериране на лечебна кал и помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури.

Чл. 138. Административният блок включва административни офиси, зали и кабинети. Видът и площите на помещенията от административно-стопанския блок се определят със заданието за проектиране.

Чл. 139. (1) Стопанският блок обхваща помещения за доставка или приготвяне на храна на място, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична пералня, болничен хранителен блок, санитарен пропускник за персонала, помещения на инженерните системи (станция за медицински газове, главно разпределително табло (ГРТ) дизел агрегат, отоплителна централа, охладителен център), складово стопанство, работилници, отоплителна централа и охладителен център, гаражно стопанство, съоръжения за събиране и унищожаване на отпадъци и др.

(2) Помещенията за приготвяне на храна на място се проектират с необходимите площи съгласно заданието за проектиране и съгласно изискванията на Закона за храните и на Наредба № 5 от 2006 г. за хигиената на храните (ДВ, бр. 55 от 2006 г.).

(3) Болничната аптека се проектира с необходимите помещения и площи съгласно заданието за проектиране и изискванията на Наредба № 28 от 2008 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти.

(4) Централната стерилизационна се проектира с необходимите площи и помещения съгласно заданието за проектиране и изискванията на Наредба № 3 от 2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции (ДВ, бр. 43 от 2013 г.).

(5) Болничната перална се проектира с необходимите помещения и площи съгласно заданието за проектиране и изискванията на Наредба № 37 за хигиенните изисквания към устройството и експлоатацията на обществените перални (ДВ, бр. 95 от 1995 г.), като се осигурява възможност за изпиране на биологично замърсено бельо.

(6) Складово-ремонтна база и гаражно стопанство, станция за медицински газове и общоболнични складови помещения и санитарни пропускници за персонала с прилежащите им хигиенни възли, ГРТ дизел агрегат, отоплителна централа и охладителен център се проектират в съответствие със заданието за проектиране.

(7) Броят на гаражните клетки се определя със заданието за проектиране, но той не може да е по-малък от 4.

(8) Съоръженията за събиране и съхранение на отпадъци се проектират с площи и помещения съгласно заданието за проектиране и в съответствие със Закона за управление на отпадъците и Наредба № 1 от 2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (ДВ, бр. 13 от 2015 г.).

Чл. 140. (1) Минималната светла височина на помещенията, свързани с провеждането на лечебен процес, в диагностично-консултативния блок и стационара е 2,50 m.

(2) В помещенията с източници на йонизиращи лъчения, в операционните, родилните и многофункционалните зали се осигурява минимална светла височина 3 m.

(3) Минималната междуосова широчина на помещенията е, както следва:

1. за диагностично-консултативни кабинети - 3,0 m;

2. за болнични стаи, манипулационни и превързочни - 3,60 m;

3. за процедурни помещения за образна диагностика, за помещения за ендоскопски и урологични процедури и за родилни зали - 4,20 m;

4. за операционни зали - 4,80 m.

(4) Максимално допустимата дълбочина на помещенията с едностранно естествено осветление, свързани с провеждането на лечебен процес, е 6,0 m.

(5) За операционни зали минималната дълбочина на помещенията е 4,80 m, а за родилни зали - 4,20 m.

(6) Минималната широчина на вратите на диагностично-консултативните кабинети и на болничните стаи е 1,1 m.

(7) Вратите на хигиенните възли към болничните стаи се проектират с минимална широчина 0,9 m и се отварят навън.

(8) Вратите на тоалетните за болни с повишена зависимост и контрол се проектират с минимална широчина 1,0 m и се отварят навън.

(9) Вратите в лечебните заведения се облицоват в долната им част с устойчив на механични удари материал.

(10) Минималната широчина на коридорите в новоизграждащи се лечебни заведения е най-малко 2,40 m.

Чл. 141. (1) Подовите настилки в работните помещения и в коридорите се изпълняват от строителни продукти, които позволяват влажно почистване и дезинфекция. Не се допускат подови настилки на текстилна основа (балатум), с изключение на тези в болничните стаи.

(2) В помещенията, в които се изследват и преработват кръв, кръвни съставки и кръвни проби, и в медико-техническите лаборатории подовите настилки се предвиждат водонепропускливи и устойчиви на термични и химични въздействия, изпълнени без фуги и позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

(3) В сервизните и хигиенните помещения подовите настилки се предвиждат водонепропускливи и позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

(4) В операционните и в родилните зали подовите настилки се изпълняват така, че да няма възможност за натрупване на статично електричество.

(5) Стените на болничните стаи, кабинетите, чакалните, медико-диагностичните и медико-техническите лаборатории и коридорите се изпълняват така, че да позволяват влажно почистване.

(6) Манипулационните, стерилизационните, помещенията за разливане на храна и санитарните (хигиенните) възли се облицоват със строителни продукти, които позволяват влажно почистване и дезинфекция в зоната на санитарните прибори, на височина 1,5 m от готов под, а облицовката на работните помещения и миялната на медико-диагностичните лаборатории е на височина 1,8 m.

(7) Стените на операционните и родилните зали, на отделенията за анестезиология и интензивно лечение, за термична травма и за отглеждане на недоносени деца се изпълняват с антибактериални покрития без фуги.

(8) В помещенията за болни с повишена зависимост от грижи и контрол се предвижда остъкляване по коридорните стени, което започва на височина 1,20 m от пода.

(9) В помещенията за лечение на психично болни не се допускат решетки по прозорците и вратите, с изключение на помещенията за лечение на болни с повишена зависимост от грижи и контрол и за обществено опасни болни, за които се предвижда постоянна охрана.

(10) В коридорите на лечебните заведения се проектира парапет за придържане на височина 0,9 m от пода и на разстояние 0,6 m от стената, оразмерен за натоварване 110 N.

Глава десета

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНСТАЛАЦИИТЕ В СГРАДИТЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Раздел I

Изисквания към електрическите инсталации

Чл. 142. (1) В сградите на лечебните заведения се предвиждат електрически инсталации (уредби) за ниско напрежение, захранвани с променливо напрежение до 1000 V с номинална честота 50 или 400 Hz или с постоянно напрежение до 1500 V.

(2) При проектирането на захранването и на електрическите инсталации на сградите на лечебните заведения освен изискванията на тази наредба и на медицинските стандарти се спазват и изискванията на наредбите по чл. 76, ал. 2.

(3) Специализираните електрически инсталации в лечебните заведения се проектират съобразно инструкциите на производителя на съответното медицинско или друго специално оборудване.

(4) При проектирането на осветителните инсталации за изкуствено осветление се спазват стойностите на задължителните контролируеми параметри на осветлението за видовете помещения (средната поддържана осветеност E_m, обобщената степен на яркостен дискомфорт UGR и индекса за цветопредаване R_a) съгласно приложение № 4.

(5) Аварийното евакуационно осветление се проектира така, че да осигурява минимална осветеност на пода и на основните проходи 0,5 lx в помещенията и 0,2 lx на откритите територии.

(6) Аварийно работно осветление се осигурява в случаите, при които внезапното изключване на работното осветление (при повреда) и свързаното с него нарушение на нормалното ползване на сградите предизвиква:

1. опасност от травматизъм на места с голямо струпване на хора;

2. нарушаване на нормалното обслужване на болните в операционните блокове, в кабинетите за спешна помощ и в приемните фоайета на лечебните заведения.

(7) Най-малката осветеност на работните повърхности, изискващи обслужване при авариен режим, е 5% от осветеността на работното осветление при система на общо осветление, но не по-малко от 2 lx в сградите на лечебните заведения и не по-малко от 1 lx за откритите площи.

(8) Аварийно осветление за евакуация на хора се монтира в места с опасност от травматизъм при преминаване на хора, както и на основните проходи и на стълбите, които служат за евакуация на хора от лечебните заведения, където работят или пребивават повече от 50 човека, и по стълбите.

(9) Осветителите за аварийно осветление се предвиждат така, че да се отличават от тези за работно осветление по тип, размери или по специално нанесени върху тях знаци. Не се допуска използването на живачни лампи с високо налягане, металхалогенни, ксенонови и други лампи, при които след включването им под напрежение нормалната осветеност закъснява с повече от 0,5 s.

(10) Изходите от помещения, в които може да се намират едновременно повече от 100 човека, се оборудват със светлинни указатели, присъединени към мрежата на аварийното осветление.

(11) Осветителите за евакуация на хора от помещения без естествено осветление се присъединяват към независим източник на захранване или се превключват към него автоматично при внезапно изключване на работното осветление (при повреда).

(12) Със заданието за проектиране се обосновава необходимостта от предвиждане на сигнални и охранителни инсталации и инсталации за видеонаблюдение.

Раздел II

Изисквания към водопроводните и канализационните инсталации

Чл. 143. (1) Водопроводната инсталация за питейно-битови нужди и пожарното водоснабдяване в сградите на лечебните заведения се оразмеряват съгласно наредбите по чл. 78.

(2) Водопроводната инсталация за технологични нужди в сградите на лечебните заведения се оразмерява въз основа на заданието за проектиране.

(3) В предоперационните, в операционните зали, в подготвителните към родилните зали, в родилните зали, в инфекциозните отделения и в помещението за

изкъпване на новородени се предвиждат водочерпни кранове, управлявани с фотоклетка, или други безконтактни водочерпни кранове, гарантиращи стерилност при работа.

(4) В умивалните на инфекциозните, кожно-венерическите, психиатричните и детските отделения се предвиждат автоматични, термостатични смесителни батерии.

(5) Към водопроводната инсталация в някои високорискови зони, в т.ч. операционни зали, отделения за анестезиология и интензивно лечение, родилни зали, неонатологични и детски отделения, отделения за термична травма, центрове за хемодиализа, се проектират устройства и съоръжения за допълнително третиране на питейната вода, когато със заданието за проектиране се изисква достигане до определени качества на водата.

(6) Водата за специфични медицински нужди трябва да отговаря на съответните медицински стандарти и на заданието за проектиране.

(7) Водата, използвана за производство на гореща наситена пара (като стерилизационна среда), трябва да е в съответствие с БДС EN 285 A2:2010 „Стерилизация. Стерилизатори с водна пара. Големи стерилизатори“ и с качества, еквивалентни най-малко на качествата на питейната вода.

(8) Водопроводната инсталация в местата за обработка и стерилизация на медицинските изделия се проектира с устройства и съоръжения за допълнително третиране на водата за постигане на изискваното качество на водата и с изпускателни кранове за намаляване на обема на остатъчната вода.

(9) Във всички помещения за провеждане на лечебни процедури се осигуряват мивки с течаща студена и топла вода с температура съгласно заданието за проектиране.

(10) За ограничаване на инфекции, причинени от бактерията Legionella, се предвиждат подходящи методи и средства за профилактика на сградната инсталация за гореща вода.

(11) Санитарно-хигиенните помещения към болничните стаи, ползвани от хора с увреждания, се проектират в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за поддържане, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(12) В специализираните болници за активно лечение по педиатрия санитарните прибори се монтират на височина така, че да са достъпни за ползване от деца.

Чл. 144. Отпадъчните води от функционалните структури на лечебните заведения се подлагат на задължително третиране преди заустването им в сградната канализационна инсталация или в канализационната система на урбанизираната територия, както следва:

1. от инфекциозни и физиатрични отделения – предвижда се най-малко обеззаразяване;

2. от лаборатории, екарисаж за изгаряне на отпадъци, миялни и помещения за работа с радиоактивни материали – предвижда се третиране на отпадъчните води до достигане на нормите за заустване в канализационната система;

3. от калолечебни помещения и помещения за съхранение и регенерация на калта – осигурява се калоулавяща арматура преди отвеждането на отпадъчните води;

4. от помещения за подготовка на гипсови апликации – предвиждат се утайници за гипс с обем не по-малък от 0,1 m^3.

Чл. 145. В операционните и родилните зали, в отделенията за анестезиология и интензивно лечение, в отделенията за термична травма и отглеждане на недоносени деца не се допуска разполагането на подови сифони.

Чл. 146. В случаите, когато в сградите на лечебните заведения се изисква да се проектира водопроводна инсталация за минерална вода, тя трябва да отговаря на следните специфични изисквания:

1. да е изпълнена от тръби, които не променят физико-химичния състав на минералната вода, и от материал и антикорозионно покритие, устойчиви на състава на минералната вода;

2. водопроводната инсталация за термална вода да е проектирана с подходяща топлоизолация;

3. за минерални води, съдържащи газови компоненти, да се проектират напорни водопроводи;

4. максималната скорост на минералната вода в главните клонове на сградната водопроводна инсталация за минерална вода да е, както следва:

а) за минерални води, несъдържащи газови компоненти, и за термални минерални води - 0,8 m/s;

б) за минерални води, съдържащи газови компоненти - 0,5 m/s;

5. резервирането на минерална вода се допуска само при доказана необходимост;

6. нормите за разхода на вода за лечебни процедури, количеството процедури в час, оразмерителният разход за лечебната процедура и разчетната температура се приемат съгласно техническите параметри на монтираните съоръжения, определени със заданието за проектиране.

Раздел III

Изисквания към системите за отопление, охлаждане и вентилация

Чл. 147. (1) Системите за отопление, охлаждане и вентилация, в т.ч.системите за изграждане на технически „чисти помещения“ в лечебните заведения се проектират съгласно Наредба № 15 от 2005 г.

(2) Системите за отопление се проектират като високоефективни системи за осигуряване на нормативните температури на въздуха през зимния период чрез поддържането им в определени граници в пространствата на лечебните заведения.

(3) Системите за охлаждане се проектират като високоефективни системи за климатизация на въздуха и осигуряване на топлинен комфорт в лечебните заведения чрез поддържане на температурата и относителната влажност на въздуха в определени граници, в т.ч. в помещенията със специфични изисквания към параметрите на микроклимата. Системите за климатизация работят с принудително движение на въздуха и осигуряват чистота и подвижност на въздуха в климатизираните пространства.

(4) Системите за вентилация се проектират за:

1. осигуряване на необходимото количество пресен въздух за хората;

2. улавяне на опасни вещества и миризми на мястото на отделянето им;

3. отвеждане на топлина и влага, отделяни в помещенията, посредством организирано естествено движение на въздуха.

(5) За изпълнение на общите изисквания към лечебните заведения системите за отопление, вентилация и климатизацията се проектират така, че да осигуряват нормирания микроклимат в зоната за пребиваване в помещенията.

(6) При проектирането на системите за отопление, охлаждане и вентилация в лечебните заведения, в т.ч. на системите за „чисти помещения“, се спазват следните принципи:

1. приложение на рециркулация на въздуха и рекуперация на топлина;

2. залагане на правилна кратност на въздухообмена, пад в налягането, площ на защитните зони с ламинарен поток, степени на филтрация и класове филтри;

3. осигуряване на правилен баланс на обемите на външния, входящия, изходящия, рециркулационния и отработения въздушен поток.

Чл. 148. (1) Системите по чл. 147 се проектират за осигуряване параметрите на микроклимата в лечебните заведения за болнична помощ и в домовете за медико-социални грижи. Контролираните параметри на микроклимата са определени в зависимост от видовете лечебни дейности, осъществявани от лечебните заведения, както и от специфичния риск за възникване на вътреболнични инфекции.

(2) Изискванията към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения са дадени в таблицата към информационно приложение № 5, освен ако в заданието за проектиране не са предвидени други по-високи изисквания към контролираните параметри.

Чл. 149. Специфичните изисквания при проектиране на системи за отопление в лечебните заведения са следните:

1. в части от сгради, в които се предвиждат стаи за недоносени новородени, болни кърмачета, стаи за следоперативен престой, интензивно лечение, родилни зали и родилни стаи, преданестезиологична подготовка, стаи за болни след изгаряния и операционни зали може да се обособи самостоятелна отоплителна система или самостоятелен отоплителен кръг с осигуряване на възможност за самостоятелно включване, изключване и регулиране на топлоподаването;

2. при отоплителни системи с вентилаторни конвектори този вид отоплителни тела са снабдени с въздушни филтри най-малко от клас G4 съгласно класификацията на филтрите по БДС EN 779 „Въздушни филтри за обща вентилация за отстраняване на частици. Определяне на филтриращата характеристика.“;

3. в помещения за болни деца, в помещения за електролечение, за електрошоково лечение на психично болни, в помещения за възрастни пациенти и за родилки с еклампсия пред отоплителните тела се предвижда предпазна решетка за защита на пациентите от нараняване при удар, като се осигурява възможност за периодично почистване на отоплителните тела;

4. допустимото отклонение при регулиране на зададената температура на въздуха в терапевтичните отделения за деца и новородени не трябва да надвишава 1 °C;

5. допуска се отопляване на помещения чрез системи със загряван под с изключение на следните помещения: лекарски консултативни педиатрични кабинети, детски, манипулационни, филтър и изолационен бокс, помещение за антропометрични изследвания и имунизации, чакални, операционни зали, кабинети за образна и функционална диагностика, помещения за водолечение, помещения за анестезиология и интензивно лечение (ОАИЛ), терапевтични отделения за новородени и недоносени деца, родилни зали, самостоятелни родилни стаи, отделения по инфекциозни болести и складове за аптеки;

6. за системи със загряван под се допускат следните средни температури на повърхностите:

а) 30 °C - за тавана в зоната на пребиваване;

б) 25 °C - за подовата настилка в зоната на пребиваване;

в) 45 °C - за стени (със замонолитени серпентини в зоната над 1 m от нивото на готова подова настилка);

г) 34 °C - за пода на зали за хидротерапия.

7. Радиаторните отоплителни тела за операционна зала са със специално изпълнение за монтаж в чисти помещения, а за други помещения радиаторите са с конфигурация, достъпна за почистване между глидерите и от всички външни страни.

Чл. 150. Специфичните изисквания при проектиране на системи за климатизация в лечебните заведения са следните:

1. за всички помещения от таблицата към приложение № 5, за които има изискване за поддържане на относителна влажност, се проектират системи за климатизация при зададените в приложението препоръчителни параметри;

2. в помещенията на лечебните заведения в зависимост от тяхната категоризация се поддържа чистота на въздуха в нормативно определения клас чистота съгласно БДС EN ISO 14644-1 „Чисти стаи и свързаната с тях контролирана околна среда. Част 1: Класификация на чистотата на въздуха.“, съответстващ на всяка една от определените 5 категории помещения.

Чл. 151. Специфичните изисквания при проектиране на системи за вентилация в лечебните заведения са следните:

1. за всички помещения от таблицата към приложение № 5, за които има изискване за въздухообмен с пресен въздух, се проектира механична общообменна (смукателно-нагнетателна) вентилация при зададените в приложението препоръчителни параметри;

2. самостоятелни смукателни вентилационни системи се предвиждат за всички тоалетни, душове, изливни, помещения за инвентар за почистване, складове за мръсно бельо; системите се проектират с обратни клапи след всеки смукател; когато въздухът в помещенията се изсмуква с индивидуални вентилатори, а не с обща вентилационна система, вентилаторите за всяко помещение се предвиждат задължително с автоматично затварящи се клапи;

3. при проектиране на смукателни вентилации по т. 2 помещенията не може да бъдат групирани с помещения на инфекциозни отделения, детски отделения, отделения за новородени и отделения за нуклеарна медицина;

4. за всички помещения без контакт с външен въздух, които не са посочени в таблицата към приложение № 5, се проектира смукателна вентилация, с не по-малко от двукратен въздухообмен, с компенсация на въздух от съседни помещения;

5. в стаите за интензивно лечение на пациенти се осигурява изходящ въздушен поток най-малко 150 m^3/h, разчетено за един пациент, за ефикасно отстраняване на остатъците от наркотични газове;

6. в помещенията, в които обичайно се намират пациенти, носители на неизвестни патогени (например чакални), се осигурява изходящ въздушен поток най-малко 75 m^3/h;

7. за помещения, в които се извършват лечебни процедури, свежият въздух се подава непосредствено в помещението в горната му зона;

8. устройствата за нагнетяване на пресен въздух се проектират така, че да осигуряват изменение на направлението на въздушната струя и на количеството въздух;

9. специфичните изисквания за схемите на въздухообмен за различни помещения в болничните и доболничните заведения са, както следва:

а) помещенията за преданестезиологична подготовка и операционните зали се проектират с изсмукване на въздуха в долната и горната зона на помещенията;

б) в помещенията за електролечение, светлолечение и топлолечение подаването на свежия въздух и изсмукването на замърсения въздух се осъществяват в горната зона на помещението;

в) изсмукването на въздуха във фотолаборатории се осъществява от горната зона;

г) въздухообменът в помещенията за работа с радиоактивни вещества се определя в зависимост от количеството въздух, изтеглян от радиоактивното оборудване, в съответствие с технологичното задание;

д) за помещенията от 1 - 3 група се препоръчва безтурболентна вентилация, при която се подава филтриран въздух от тавана или от вертикална стена; при подаване на пресен въздух от стената изсмукването се извършва през противоположната страна на подаването;

е) за помещенията от 5 група въздухообменът се организира по схема „горе-долу", като изсмукването на въздуха се извършва през решетки, разположени непосредствено над пода;

ж) подаването на въздух през перфорирани устройства с ламинарен поток в операционни зали може да се осъществи с до 30 – 40-кратен въздухообмен; допуска се рециркулация на въздуха, като пресният въздух е 30 $m^3/h/m^2$; устройствата за подаване на пресен въздух са снабдени с абсолютни филтри;

з) в помещения с ограничен брой технологични операции и обособени работни места, за които е необходимо да се подава пресен въздух, въздухът се подава непосредствено на работните места;

и) за рентгенодиагностичните кабинети и кабинетите за образна диагностика с апарати от закрит тип се предвижда подаване на въздуха в горната зона и изсмукване в горната и в долната зона.

10. скоростите на задвижвания принудително въздух в работната зона не трябва да са по-високи от:

а) 0,15 m /s - при температура ≤ 19 °C;

б) 0,2 m/s - при температура 22 °C;

в) допуска се скоростта на въздуха да е не по-голяма от 0,3 m/s в операционните зали и функционално принадлежащите им помещения при температура в работната зона 24 °C.

Чл. 152. В помещенията, за които няма специфични изисквания за механична вентилация или климатизация, се осигурява естествено проветряване с кратност на въздухообмена най-малко от 0,5 h^{-1}.

Чл. 153. Системите за отопление, охлаждане и вентилация в лечебните заведения се проектират за осигуряване изпълнението на следните изисквания за чистота на въздуха:

1. помещенията с различен клас на чистота да са разделени в съответствие със следните принципи:

а) принцип на стесняващия се въздушен поток (потокът е насочен от по-чистото към по-малко чистото помещение и е със скорост не по-малка от 0,2 m/s в мястото на разделението);

б) принцип на пада във въздушното налягане (по-малко чистото помещение е винаги с по-ниско/отрицателно налягане спрямо по-чистото помещение, като падът на налягането е най-малко 10 - 15 Pa, но не повече от 20 Pa);

в) принцип на физическата бариера (изграждане на непроницаеми бариери между помещенията с различна степен на чистота).

2. основните изисквания към чистотата на въздуха в помещенията на лечебните заведения, категоризирани съгласно БДС EN ISO 14644-1 в зависимост от предназначението и особеностите на различните видове помещения, както и обемът и вида на въздушния поток и класа филтри са определени в таблици 2, 3 и 4 на приложение № 6;

3. помещенията от клас на чистота 5 и от групи 1 и 2 се вентилират чрез беден на турболенции, еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток), преминаващ през високоефективни въздушни филтри; по целесъобразност такива зони може да се създават и в помещенията от групи 3 и 5; в останалите помещения чистотата на въздуха се осигурява чрез неедноп посочен (турболентен) въздушен поток, който при нужда преминава през съответната филтрация;

4. помещенията от група 1 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да има изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14), еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и съответна кратност на въздухообмена. В зависимост от класа на чистота третата степен на филтриране може да се осигури с H13;

б) зоната на еднопосочния въздушен поток да е с минимална площ от 5,75 до 9 m^2 и да обхваща операционната маса, инструменталната количка и операционния екип;

в) скоростта на насочения въздушен поток да е в границите 0,24 - 0,3 m/s;

г) разделянето на операционната зала от околните помещения да се осъществява посредством пад в налягането или на принципа на стесняващия се въздушен поток;

д) помещенията към операционната зала се проектират с подналягане; при транспортиране на материали в херметически затворени стерилизационни контейнери, въздухът в околните помещения към операционната зала се подава през крайно разположени филтри най-малко от клас 9.

5. помещенията от група 2 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да има изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14) еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и със съответната кратност на въздухообмена. В зависимост от класа на чистота третата степен на филтриране може да се осигури с H13;

б) болничното легло да е изцяло в защитената зона на насочения въздушен поток;

в) разделянето на помещенията от група 2 спрямо околните помещения да се осъществява посредством пад в налягането, като се препоръчва непрекъснат (визуален или автоматичен) контрол върху него;

г) входът в помещенията от група 2 да е снабден с въздушен шлюз.

6. помещенията от група 3 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да имат филтрация на въздуха и кратност на въздухообмена, осигуряващи съответната степен на чистота;

б) по целесъобразност може да бъде изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14 или H13) еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и с площ 3,0 - 4,0 m^2;

в) разделянето на операционната зала от околните помещения да се осъществява посредством стесняващ се въздушен поток или на принципа на пада в налягането;

г) обгрижването на пациенти с обширни изгаряния в отделенията по термична травма да се извършва в локална защитна зона с тройно филтриран ламинарен поток;

7. помещенията от група 4 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да се вентилират по естествен начин, като по целесъобразност в отделни случаи може да се инсталират локални въздухопречистващи системи с филтри от клас 9;

б) в операционните зали за пациенти с гнойни и/или анаеробни инфекции е целесъобразно да се изгради защитна зона с ламинарен въздушен поток както за помещенията от група 3;

в) помещенията на приемните отделения се категоризират в група 4, с изключение на помещенията за малки хирургични операции (еднодневна хирургия), които спадат към група 3;

г) за достъпа на пациенти със съмнение за активна форма на туберкулоза се предвижда отделен вход;

8. помещенията от група 5 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да са оборудвани с активен въздушен шлюз на входа/изхода (шлюз с принудително подаване на чист въздух); вратите на шлюза да са с визуална и звукова сигнализация при едновременното им отваряне; разрешава се въздухът от шлюза да се подава към помещението;

б) да са разделени от околните помещения, в т.ч. от въздушния шлюз, чрез отрицателен пад в налягането най-малко 15 Pa, като се препоръчва непрекъснат (визуален или автоматичен) контрол на пада в налягането;

в) да са с отделна вентилационна система с кратност на въздухообмена не по-малка от 12 h^{-1}, като при необходимост въздухопроводите за изходящия (отработения) въздух се оборудват с филтри от клас H13;

9. с оглед постигане на необходимата степен на чистота на въздуха се прилага 2- или 3-степенна филтрация, като за първата степен се допуска използването на филтри от класове F5 или F6; използването на филтри от клас F7 в първата степен повишава експлоатационния живот на филтрите в последващите степени на филтрация; за повишаване на експлоатационния живот на филтрите в първата степен на филтрация се препоръчва монтирането на груб филтър клас G4 пред тях; филтрите от втората степен се предвиждат на достатъчно разстояние от овлажнителя на въздуха, за да се избегне колонизирането с микроорганизми на външната (мръсната) им страна; за избягване на евентуално разпространение на замърсявания чрез изходящия въздух изходните въздухопроводи трябва също да са снабдени с филтри (най-малко от клас G4);

10. по отношение чистотата на въздуха помещенията на болничното звено за централна стерилизация се проектират така, че да отговарят на следните изисквания:

а) помещенията на централна стерилизационна се вентилират с въздух, филтриран през крайни филтри от клас 9, като в звеното се оформят три сектора:

- за обеззаразяване (почистване и дезинфекция);

- за опаковане и подготовка;

- за съхранение и издаване на стерилни материали;

б) предвид отделяните големи количества топлина и влага, респективно риска от образуване на кондензационна влага в изходните въздухопроводи, вентилирането на помещенията за обеззаразяване, съхранение и експедиция на стерилни материали се предвижда така, че да осигурява достатъчно висока кратност на въздухообмена; допуска се по икономически съображения в този сектор да се подава отработен въздух от по-чистите помещения;

в) в сектора за опаковане и подготовка, както и в сектора за съхранение и издаване на стерилни материали се поддържа положителен пад на въздушното налягане;

г) в сектора за съхранение и издаване на стерилни материали се взема предвид влагата, която се отделя при изстиване на горещите материали.

11. за помещения, необхванати от групите от 1 до 5 се препоръчва защитна зона с двустепенно филтриране (G4 + F7).

Чл. 154. Минималните изисквания към помещенията, в които се извършва дейност в областта на кожните и венерическите болести в лечебните заведения, се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. в кабинета по дерматологична козметика се предвижда автономен климатизатор;

2. в кабинета за функционална диагностика на кожата се осигуряват автономен климатизатор и овлажнител на въздуха;

3. в помощното помещение на кабинета за лабораторна диагностика на сифилис и други полово предавани инфекции се предвижда механична вентилация, а в основното помещение за лабораторна дейност – автономен климатизатор, за осигуряване на постоянна температура през различните периоди.

Чл. 155. Минималните изисквания към помещенията за вирусологични изследвания се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. температурата в помещенията, свързани с качеството на извършваните изследвания, е в граници, които не влияят отрицателно върху персонала (стайна температура), и отговаря на изискваната температура от спецификациите на използваната апаратура;

2. въздухът в работните помещения по отношение на влажността, запрашеността и електромагнитните влияния отговаря на изискванията за извършване на предвидените изследвания.

Чл. 156. Минималните изисквания към помещенията, свързани с урологичния кабинет, се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. в помещенията, за които не е осигурено естествено проветряване, се предвижда механична вентилация или климатизация;

2. в помещението за следоперативно наблюдение и лечение на пациента и в клиниката по детска урология се осигуряват климатици.

Чл. 157. (1) Минималните изисквания към лабораторията по нарушения на дишането по време на сън се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт. Лабораторията се проектира със самостоятелни единични помещения, които имат оптимална звукова изолация, вентилация, температура и регулация на светлината, позволяващи осъществяване на целия спектър изследвания на съня, включително и функционални изследвания през деня.

(2) Минималните изисквания към помещенията за диализно лечение се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт. Помещенията се осигуряват с механична вентилация, топлинен комфорт и климатична инсталация.

(3) При проектиране на помещенията, свързани с очни болести, се спазват следните изисквания:

1. предвиждат се системи за въздухообмен и овлажняване на въздуха (при норма на относителна влажност 50 - 60 %, в отделения и стаи за болни с изгаряния - до 35 - 40 %);

2. в операционния блок се проектира самостоятелна проточно-смукателна въздухопреработваща система за проветряване на всяко помещение и за отвеждане извън сградата на издишваните от болния газове (задействана със сгъстен въздух с остатъчно налягане 0,5 MPa);

3. препоръчва се система за климатизация във всяка операционна зала, когато това е предвидено със заданието за проектиране.

(4) За помещението за вземане на кръв и кожни биопсии се спазват следните изисквания:

1. проектира се инсталация за ежедневно следене на показанията на средствата за измерване в помещенията за хладилниците, камерите за дълбоко замразяване и съдовете за течен азот (в случаите на ДНК банка);

2. за механичните камери за дълбоко замразяване и хладилници се препоръчват записващи термометри, свързани с алармена система, инсталирана на място, където може да се чува 24 часа в денонощието.

(5) В помещенията в отделението по неврохирургия се предвиждат:

1. системи за въздухообмен и овлажняване на въздуха (при норма на относителна влажност 50 - 60 %, в отделения и стаи за болни с изгаряния - до 35 - 40 %); препоръчително е наличието на климатична инсталация в следоперативно отделение;

2. система за отопление, като е препоръчително оформянето на самостоятелен кръг за отопление на помещенията на следоперативно интензивно отделение ОАИЛ и на отделенията за детска неврохирургия;

3. излазни точки на инсталации за кислород, за сгъстен въздух и за аспирация при норматив: за 100 % от леглата в стаите на отделението за интензивно лечение; за 8 % от леглата в отделенията/клиниките по неврохирургия.

(6) За помещенията в хирургичното отделение задължително се осигурява:

1. система за климатизация в следоперативните и оперативните структури;

2. система за отопление;

3. панел с изходи за кислород, сгъстен въздух и за аспирация в стаите на отделението за интензивно лечение.

Чл. 158. Асансьорните уредби се определят със заданието за проектиране.

Раздел IV

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към сградите за здравеопазване

Чл. 159. Специфичните изисквания, свързани с носимоспособността на сградите за здравеопазване, са както следва:

1. гранично допустимото натоварване за стенни и покривни обшивки, изпълнени от трислойни стоманени, изолационни, сандвич панели с вътрешен топлоизолационен слой от минерална вата се определя при деформации (премествания - вертикални или хоризонтални) не по-големи от 1/300 от светлия отвор на подпиране;

2. вертикалното провисване на етажните подови конструкции с лицеви подови покрития от монолитни подови настилки на циментова основа или от керамика без фуги, необходими за удовлетворяване на хигиенните изисквания в отделни функционални пространства в сградите за здравеопазване, не може да е по-голямо от 1/400 от светлия отвор на подпиране;

3. гранично допустимите провисвания се нормират с конкретни стойности не по-големи от 25 mm с оглед ограничаване на деформациите в преградноразпределителните стени и подовите настилки - в случаите на подпорни разстояния, по-големи от 7,2 m.

Чл. 160. (1) Интензивните отделения и зоните за стационарно лечение на новородени и деца в лечебните заведения задължително се предвиждат като самостоятелни защитени или безопасни зони по смисъла на чл. 32, ал. 3 и 4 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) Допуска се, ако е функционално и технически възможно, една защитена зона да обхваща няколко интензивни отделения или стационарни зони при сумарен капацитет не повече от 50 легла.

(3) Капацитетът на защитените (безопасните) зони в случай на пожар в стационарните зони на лечебните заведения за болнична помощ се определя в зависимост от броя на пациентите, пребиваващи в зоната, и допълнителната площ за 30 % от леглата на евакуиращите се хоризонтално от най-голямата съседна зона.

Чл. 161. (1) При разполагане на амбулатории за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ в жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение частите от сградите с лечебно предназначение се отделят от останалите части на сградата с жилищно или обществено предназначение с пожарозащитни стени съгласно чл. 22 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, без отвори.

(2) Стълбищните клетки, свързващи във вертикално направление разделените части от сградата по ал. 1, се оформят като шахти с минимална огнеустойчивост на стените в зависимост от степента на огнеустойчивост на сградата и със защита на отворите в шахтите със самозатварящи се врати и капаци с огнеустойчивост EI 60, изпълнени от строителни продукти с минимален клас по реакция на огън B.

Чл. 162. Подовите покрития на защитените зони по чл. 161 се изпълняват от продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от B_{fl}.

Чл. 163. Стенните и таванските покрития на защитените зони по чл. 161 се изпълняват от строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от B.

Чл. 164. Главния вход и входовете за болни се проектират без стъпала и навес.

Чл. 165. В лечебните заведения за болнична помощ (с болнични легла) изчислителният брой на хората при определяне на броя и широчината на изходите, широчината на коридорите, стълбищните рамена и междинните площадки за

евакуационните пътища се определя съобразно броя на болничните легла, умножен с коефициент 2,5.

Чл. 166. (1) Светлата широчина на стълбищните рамена и площадки не трябва да е по-малка от 1,5 m и не по-голяма от 2,4 m.

(2) Стълбищните рамена със светла широчина, по-голяма от 2,4 m, се разделят с парапети, като всяка от разделените части е с максимална широчина 2,4 m.

(3) Стълбищата по пътя за евакуация се предвиждат с наклон не по-голям от 1:1,5, като стъпалата се проектират с височина не по-голяма от 17 cm и с широчина не по-малка от 28 cm.

Чл. 167. В светлата широчина на стълбищата и на коридорите, които са част от евакуационните пътища, не се допуска разполагане на тръбопроводи или части от конструкцията, които да я намаляват под нормативно изискващата се или да създават предпоставки за затрудняване на безопасната евакуация.

Чл. 168. Подземните коридори, които са част от евакуационните пътища, се проектират с подови сифони и при спазване изискванията на чл. 44, ал. 3 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 169. Във всички зони с експлозивна опасност в сградите на лечебните заведения за болнична помощ се осигуряват предпазни мерки съгласно чл. 285 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар за недопускане на поява на разряди от статично електричество.

Чл. 170. (1) За лечебните заведения за болнична помощ с две и повече етажни нива най-малко един от асансьорите за транспортиране на болни в легла (болнични асансьори) е за противопожарни и аварийно-спасителни цели.

(2) Асансьорите по ал. 1 се предвиждат със специален пусков ключ така, че при възникване на пожар да е възможно задействането им от спасителните екипи.

Чл. 171. Асансьорите по чл.170, ал. 1 за противопожарни и аварийно-спасителни цели се проектират при спазване изискванията на чл. 323 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Ч А С Т Ч Е Т В Ъ Р Т А

СГРАДИ ЗА КУЛТУРА И ИЗКУСТВА

Г л а в а е д и н а д е с е т а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 172. (1) Сградите за култура и изкуства съгласно тази част са, както следва:

1. музеи, включително експозиционни зали и фондохранилища;

2. художествени галерии, включително експозиционни зали и фондохранилища;

3. библиотеки, включително хранилища на документи и/или книги;

4. зали с културно-просветно предназначение, кинозали, концертни, оперни, театрални и други зали в областта на културата, при които се очаква едновременно събиране на много хора, наричани за краткост „сгради със зали за зрители и/или посетители“;

5. читалища по смисъла на Закона за народните читалища.

(2) Допуска се след технико-икономическа оценка сградите за култура и изкуства с капацитет, по-малък от 100 посетители, или с полезна площ, по-малка от 100 m^2, да не отговарят на функционалните и териториалните изисквания,

определени в тази наредба, при условие че те отговарят на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 ЗУТ и на експлоатационните показатели на контролируемите параметри към тях.

Чл. 173. Сградите, предназначени за читалища, и помещенията в тях се проектират съгласно изискванията на тази наредба в зависимост от спецификата на предвидените със заданието за проектиране дейности.

Чл. 174. Необходимият брой места за паркиране към сградите за култура и изкуства се определя съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии.

Чл. 175. В сградите за култура и изкуства с капацитет, по-голям от 200 места за зрители и/или посетители, се предвиждат и изграждат системи за управление и поддържане на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване.

Г л а в а д в а н а д е с е т а

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СГРАДИТЕ СЪС ЗАЛИ ЗА ЗРИТЕЛИ И/ИЛИ ПОСЕТИТЕЛИ

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 176. (1) Пред входа и изхода на сградите със зали за зрители и/или посетители се осигуряват свободни зони за зрители/посетители, чиято площ се оразмерява в зависимост от проектния капацитет при показател 1 m^2 за двама човека, като общата свободна площ е не по-малка от 30 m^2.

(2) Към входовете за внасяне и изнасяне на декори, реквизит, апаратура и сценични съоръжения се осигурява свободен достъп на товарни превозни средства.

Чл. 177. (1) Сградите със зали за зрители и/или посетители се състоят от следните функционални пространства:

1. зали за зрители и/или посетители, със или без сцена, арена или подиуми за прожекции;

2. обслужващи помещения и пространства към зали за зрители и/или посетители (кабини за прожекция, управление на звука, управление на осветлението, преводачески кабини, кабини или помещения за обслужване на радио- и телевизионни предавания и др.);

3. помещения и пространства за обслужване на зрители/посетители;

4. помещения и пространства, необходими за функционирането и обслужването на сградните инсталации и необходимото технологично оборудване.

(2) Пространствата и/или помещенията за сценичните съоръжения, гримьорните, служебните тоалетни, помещенията за изготвяне и съхранение на сценични костюми и реквизити и др., обслужващи сценичните дейности, се предвиждат съгласно заданието за проектиране.

(3) Помещенията и пространствата, необходими за функционирането и обслужването на сградните инсталации и необходимото технологично оборудване, се определят със заданието за проектиране и/или с инвестиционния проект.

Чл. 178. В многофункционалните зали с културно-просветно предназначение с капацитет над 1000 посетители се предвиждат допълнителни обслужващи пространства и постоянни комуникационни връзки за превенция и оперативни действия от страна на полиция, пожарна, спешна медицинска помощ и спасителни екипи с необходимата им техника и оборудване в случаите на природни бедствия, аварии или извънредни ситуации.

Чл. 179. (1) Зали за зрители и/или посетители може да се изграждат в подземните и полуподземните етажи на сградите с културно-просветно предназначение, ако нивото на пода им е на дълбочина до 5 m под нивото на прилежащия терен, като при наличие на сцена сценичната ѝ площ е не по-голяма от 100 m^2.

(2) В подземните и полуподземните етажи на сградите с културно-просветно предназначение не се разрешава разполагането на зали за зрители и/или посетители, когато в тях се предвижда да се провеждат представления за деца.

(3) Когато залите за зрители и/или посетители са с балкон, светлата височина на залата под и над балкона е не по-малка от 3 m, като дълбочината на залата под балкона е най-много 1,5 пъти светлата височина на залата под балкона.

Чл. 180. Минималната светла височина в отделни функционални пространства и помещения в залите за зрители и/или посетители е, както следва:

1. за помещенията и пространствата, обслужващи посетителите – 3 m;

2. за обслужващите помещения и пространствата към залите за зрители и/или посетители - 2,3 m;

3. за помещенията и пътеките за обслужване на сценичното осветление - 1,9 m.

Раздел II

Изисквания към залите за зрители и/или посетители и към обслужващите ги помещения и пространства

Чл. 181. (1) Капацитетът на залите за зрители и/или посетители се определя въз основа на очаквания брой посетители, като в оразмерителния брой не се вземат под внимание броят на участниците в представленията, както и на персонала, осъществяващ подръжката и обслужването на сградата и провежданите в нея събития.

(2) Необходимата минимална площ на едно място за зрители и/или посетители е 1,0 ÷ 1,25 m^2, а необходимият минимален обем е 5 ÷ 7 m^3 на място. За места със завишени изисквания към условията на комфорт и към достъпа оразмерителната площ за едно място може да достигне 1,6 ÷ 2,0 m^2, а обемът - до 8 m^3 на място.

(3) При изчисляване на площта за местата за зрители и/или посетители от изчислената площ се приспада площта на сцената, арената или подиума за прожекции и други части от залата, които не се ползват от зрителите и/или посетителите. Оразмерителните площи на местата за зрители и/или посетители се определят, както следва:

1. при места за сядане до маса за писане - за 1 посетител - 1 m^2;

2. при места за сядане, подредени в редица - за 2 посетители - 1 m^2;

3. при правостоящи - за 2 посетители - 1 m^2;

4. при правостоящи места, подредени върху стъпала - за 2 посетители – 1 m^2 стъпало.

Чл. 182. (1) Минималните размери на местата за сядане в залите за зрители са: широчина – 50 cm, дълбочина – 45 cm, и височина от пода – 45 cm.

(2) Размерите на местата за хора с увреждания се определят съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания. Минималният брой на местата за хора с увреждания е не по-малък от 4 при капацитет на пространствата за провеждане на събития до 300 посетители. При по-голям капацитет броят на местата за хора с увреждания се определя със заданието за проектиране.

(3) При евакуация от помещения, предназначени за повече от 100 човека, се предвиждат мерките, посочени в чл. 64, ал. 1 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(4) Помещения и зали, предназначени за повече от 100 човека, се оборудват със столове, изпълнени от продукти, класифицирани по отношение на реакцията им на огън в съответствие с изискванията на чл. 64, ал. 2 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 183. Ходовите пътеки се проектират като рампи с наклон до 10 %. При по-големи наклони се предвиждат стъпала с височина до 17 cm. При преобладаващи посетители деца височината на стъпалата е до 15 cm.

Чл. 184. (1) Предпазни парапети се предвиждат винаги, освен когато височината на падане е не повече от:

1. 50 cm за първи ред и за всеки следващ ред, при липса на облегалки на местата за сядане;

2. 65 cm за всеки следващ ред, при наличие на облегалки на местата за сядане.

(2) Предпазни парапети се предвиждат и пред лоджии, емпорета, балкони, галерии, рампи и стълбища и други части в залите за зрители и/или посетители, където има опасност от падане.

(3) Парапетите са с минимална височина 1,0 m и с минимална височина 1,10 m при височина на падане, по-голяма от 12 m, с изключение на следните случаи:

1. 0,90 m пред редовете с места за сядане,

2. 0,80 m пред редовете с места за сядане, ако первазът на парапета е с широчина най-малко 0,20 m;

3. 0,70 m пред редовете с места за сядане, ако первазът е с широчина най-малко 0,50 m;

4. 0,65 m между редовете за сядане, ако височината на падане е по-малка от 1 m.

(4) При наличие на отвори в предпазните парапети светлите им размери не трябва да са по-големи от 12 cm и да ограничават възможностите за катерене на деца.

Чл. 185. (1) Залите за зрители и/или посетители се проектират с равен под или с частичен амфитеатър.

(2) При определяне на профила на амфитеатъра нивото на очите на седналия зрител се приема на 120 cm от пода на залата. Надвишението на зрителния лъч над нивото на очите на седящия отпред зрител се приема 12 cm. При шахматно подреждане на столовете се допуска надвишението да се намали до 6 cm.

(3) В кинозали с равен под не се допуска максималният вертикален ъгъл, образуван от погледа на зрителя от първия ред към центъра на екрана и перпендикуляра към плоскостта на екрана, да надвишава 28^0.

(4) При наличие на балкон разстоянието между долния ръб на балкона и зрителния лъч на зрителите от последния ред под балкона, отправен към горния край на екрана в местата за кинопрожекция, е не по-малко от 50 cm.

Чл. 186. Формата и размерите на залите за зрители и/или посетители за прожекция и сценични представления се проектират така, че да се осигурява добра видимост за всеки зрител.

Чл. 187. (1) В непосредствена близост до залите за зрители и/или посетители се обособяват необходимите обслужващи помещения и пространства.

(2) Оразмерителните площи на обслужващите помещения и пространства се определят в зависимост от зададените функции и предвидените дейности, които ще се осъществяват. Функциите и предвидените дейности в обслужващите помещения и пространства се конкретизират в заданието за проектиране.

Чл. 188. (1) Изискванията към кинокабините за прожекция се определят със заданието за проектиране.

(2) При използване на лазерно осветление източниците на лазерните лъчи не трябва да са насочени към зоните от залите или пространствата за зрители, в които са настанени посетителите. За целта се осигурява зона за сигурност 2,0 m над главите на посетителите.

Чл. 189. Достъпът до обслужващите помещения и пространства се ограничава само за обслужващия и специализирания персонал, като се проектират необходимите за това системи за наблюдение и контрол на достъпа.

Раздел III

Сцени и подиуми

Чл. 190. (1) Подът на сцената се разполага на височина 0,80 ÷ 1,05 m над нивото на пода при първия зрителски ред в залата за посетители. Разстоянието от гърба на първия ред столове до сцената, съответно до парапета на оркестрината, е 1,2 m.

(2) Сцената и всички свързани с нея помещения се оформят като самостоятелни функционални пространства с отделен вход. Между сцената и залата за зрители и/или посетители се осигурява пряка връзка посредством стъпала или рампа. При капацитет на залата, по-голям от 300 зрители, се предвижда отделен вход (проход) към сценичното пространство за изпълнителите и обслужващия персонал.

Чл. 191. Препоръчителните площи за допълнителните пространства към сцените и/или помещения, обслужващи сценичната дейност са, както следва:

1. авансцена – 25 ÷ 80 m^2; странична или задна сцена - 80 ÷ 110 m^2; сценичен джоб – 25 ÷ 80 m^2;

2. оркестрината се оразмерява при 1,2 m^2 на оркестрант при брой на оркестрантите не повече от 40 човека; широчината на отвора на оркестрината е не по-малък от 2,5 m; светлата ѝ височина под авансцената е не по-малка от 2,2 m, като конзолното излизане на авансцената над оркестрината е до 1,2 m;

3. гримьорни – 12 ÷ 15 m^2; предвиждат се най-малко две гримьорни;

4. складове за костюми и реквизити – 15 ÷ 20 m^2;

5. гардероби – 3 m^2 на артист, и съблекални за обслужващия персонал – 2 m^2 на човек;

6. санитарно-хигиенните помещения (тоалетни, бани и помещения с мивки) се оразмеряват в зависимост от броя на персонала и очаквания брой на едновременно участващите в сценичната дейност.

Раздел IV

Изисквания към подиума и екрана за прожекции в зали за зрители и/или посетители

Чл. 192. (1) Пространството непосредствено пред екрана в киносалоните се проектира като подиум с височина от 0,6 до 1,0 m от нивото на пода на първия ред за сядане на зрители. Когато не е предвиден подиум, светлата част на екрана е на височина от 1,2 до 1,5 m над нивото на пода на първия ред на столовете за сядане на зрители.

(2) Повърхността на подиума не трябва да е със светъл цвят и бляскава. В открити кинозали подовите покрития на подиума се проектират водоустойчиви и с наклони, които осигуряват отвеждането на попадналите върху него води.

(3) При наличие на подиум долният край на екрана се разполага на височина 0,5 m над пода на подиума.

Чл. 193. (1) Техническите изисквания към характеристиките на екрана се определят със заданието за проектиране в зависимост от използваната техника и технологията за видеопоказ.

(2) Разстоянието от светлата част на екрана до акустично обработените странични стени е най-малко 1 m, а до тавана – най-малко 0,7 m, като свободната широчина над горната част на екрана е най-малко 0,6 m. Разстоянието между екрана и акустично обработените стени зад него е 0,9 ÷ 1,5 m.

(3) Нивото на яркостта на отразената от екрана светлина при затъмнена кинозала и прожекция на филм е от 0,5 до 1,5 % от яркостта на екрана без филм.

(4) Стените и таванът в близост до екрана се проектират от материали с коефициент на отражение на светлината не по-голям от 0,1. Стените и пространствата зад екрана се оцветяват в тъмни цветове, предимно в черно.

(5) При широк и широкоформатен екран се предвиждат и предекранни завеси.

(6) Кинозалите на открито се изпълняват от продукти, които са устойчиви или допълнително защитени срещу неблагоприятните въздействия на атмосферните влияния.

Раздел V

Арени

Чл. 194. (1) Специфичните функционални изисквания при проектирането на арени се определят в заданието за проектиране в зависимост от конкретното им предназначение.

(2) Арената се отделя от публиката с предпазна ограда с широчина 40 cm и височина не по-малка от 50 cm. При манежи за конна езда предпазната ограда е с минимална височина 1,25 m.

(3) Арените и площите, достъпни за зрители, в близост до плувни съоръжения и водни площи се обезопасяват на разстояние най-малко 50 cm от ръба на водната площ.

Раздел VI

Помещения и пространства за обслужване на зрители/посетители

Чл. 195. (1) Помещенията и пространствата за обслужване на зрители/посетители в сградите със зали за зрители и/или посетители са, както следва:

1. входове и изходи, фоайета, коридори и стълбища;
2. гардероби и тоалетни;
3. места за бързо хранене и консумация на напитки;
4. администрация;
5. складови помещения.

(2) Нормативните показатели на микроклимата и хигиената и опазването на здравето на хората в отделните функционални пространства се постигат чрез проектиране и изграждане на съответните сградни инсталации, стенни покрития, подови настилки и изолации на сградата.

Чл. 196. (1) Светлата височина на изходите, коридорите и стълбищните рамена, включително междуетажните стълбищни площадки, и на евакуационните пътища се определя съгласно чл. 41 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически

правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, като се приема всички входове и изходи за зрители/посетители да са с минимална светла широчина 1,2 m.

(2) Стъклените врати, прегради и отваряемите фасадни отвори по достъпните маршрути за хора с увреждания се маркират съгласно нормативните изисквания за достъпност на хората с увреждания.

(3) Вътрешните врати за зрители/посетители са със светла широчина не по-малка от 1 m.

(4) Въртящи и кръстосани врати се допускат, ако конструкцията им позволява постоянно да са отворени с пълните им светли размери в случаите на необходимост и при условие, че образуват проходи, успоредни на посоката на движение, с минимална светла единична широчина най-малко 0,9 m, както и в случаите, при които въртящата се врата е дублирана от странично окачени отварящи се навън врати с необходимата минимална широчина.

Чл. 197. Фоайетата и местата за изчакване, предвидени преди преминаването на зрителите/посетителите през системите за контрол на достъпа, се оразмеряват при площен показател 0,3 ÷ 0,5 m^2 на едно място за зрители или посетители. За кинозали и концертни зали се приема долната граница.

Чл. 198. (1) Касите за продажба на билети към сградите със зали за зрители и/или посетители се предвиждат при възможност като самостоятелни пространства с достъп на външни лица или обособени във входните фоайета в близост до входа на сградите. Препоръчителният оразмерителен площен показател за касите за продажба на билети е 0,05 ÷ 0,07 m^2 на зрителско място.

(2) Височината на гишето за продажба на билети е 0,95 ÷ 1,05 m, а за публика, състояща се предимно от деца - до 0,9 m.

Чл. 199. Стълбите и стълбищата, коридорите, входовете и изходите се оразмеряват съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда на населението, включително за хората с увреждания.

Чл. 200. Не се допуска наличието на единични стъпала по дължината на коридорите. При промени в нивата по коридорите, по-големи от 2 cm, се предвиждат проектни решения за тяхното преодоляване от хора с намалена подвижност.

Чл. 201. (1) Гардеробите се разполагат на места така, че посетителите след получаване на връхните си дрехи по най-краткия път да могат да излязат навън, без да пречат на движението на другите посетители.

(2) Пред гардероба се осигурява манипулационна площ с широчина 3 m за зрители/посетители. При техническа възможност гардеробите в кина, театри и концертни зали може да се проектират и с двустранно използване.

(3) Необходимата площ за гардеробите се изчислява при показател 0,1 m^2 на зрителско място, като при изчисленията се използват 70 % от капацитета като брой зрители/посетители.

(4) Обслужващият плот на гардеробите се оразмерява при показател на 1 m да се обслужват до 30 посетители. Манипулационната площ за обслужващия персонал зад плота се предвижда с широчина 1,5 m.

Чл. 202. (1) Тоалетните за посетители в сградите със зали за зрители/посетители се проектират отделно за мъже, за жени и за хора с увреждания. Минималният брой на клозетните кабини за посетители се определя съгласно таблица 13. При изчисляването стойностите се закръглят до по-голямото цяло число.

Таблица 13

Посетители	Тоалетни за жени	Тоалетни за мъже	
	Клозетни кабини	Клозетни кабини	Писоари
До 1000 на всеки 100	1,5	0,5	1,2
Над 1000 на всеки 100	1,0	0,3	0,6

(2) Тоалетните се предвиждат на всеки етаж с достъп от фоайето.

(3) Във всяка тоалетна се предвижда пространство за мивки, при оразмерителен показател на две клозетни кабини - една мивка. Препоръчва се броят на клозетните кабини или писоарите в една тоалетна да е не по-голям от 6.

(4) Тоалетните за хора с увреждания се предвиждат и изграждат в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, при оразмерителен показател до десет места за хора с увреждания – една тоалетна.

Чл. 203. (1) Когато в сградите на театрите, кината, читалищата и многофункционалните зали с културно-просветно предназначение се предвиждат места, където се предлагат храни и напитки, при проектирането им се спазват изискванията на Наредба № 5 от 2006 г. за хигиената на храните.

(2) При обособяване на пространство или предвиждане на помещения за предлагане за консумация на напитки и готова храна (пакетирани сандвичи и закуски, ядки, готови сладкарски и захарни изделия) прогнозната оразмерителна площ се определя при показател 0,04 ÷ 0,05 m^2 на зрителско място и е в границите 10 ÷ 15 m^2, със складова база до 5 m^2.

Чл. 204. (1) В сградите със зали за зрители/посетители се осигурява пропускателен режим, който гарантира безопасен и контролиран достъп на зрителите/посетителите.

(2) Служебните и складовите помещения се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за вида и броя на персонала (работни помещения, тоалетни и др.), за съхранение на инвентар и продукти, свързани с експлоатацията и поддържането на сградата, както и за обслужване на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване.

(3) Достъпът до пространствата и помещенията за служебно ползване се ограничава за посетителите.

Чл. 205. (1) Техническите изисквания към оборудването за видеопредставяне и пространствата за обслужване и видеопредставяне се определят със заданието за проектиране. Изискванията към мерките за обслужване и поддържане се определят с проектната документация и в съответствие с указанията за експлоатация на производителя на използваното оборудване.

(2) При проектирането и избора на асансьорите, машините и друга обслужваща техника се спазват нормативните изисквания към тях, както и специфичните изисквания на заданието за проектиране въз основа на технико-икономически анализ.

Раздел VII

Специфични изисквания към сградните инсталации

Чл. 206. (1) Сценичното осветление се предвижда съгласно изискванията на заданието за проектиране.

(2) Аварийно осветление се предвижда във:

1. залите за зрители;

2. пространството на сцените;

3. всички помещения, които са с площ, по-голяма от 20 m^2, и които се използват за репетиционни зали и други дейности;

4. помещенията с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранване на строежа;

5. евакуационните пътища.

(3) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(4) Осветеността на аварийното осветление за всички функционални пространства е 1 lx, за сцената - 3 lx, и за цирковите арени и други места за провеждане на събития с атрактивни светлинни ефекти - 15 lx.

(5) При необходимост от затъмняване на залите за зрители аварийно осветление се предвижда само над вратите, обходните пътеки и стълбите.

Чл. 207. (1) На сцените освен сценичното и аварийното осветление се предвижда и дежурно осветление, осигуряващо нормално осветление по време на репетиции, строеж на декор и почистване на сцената с осветеност 300 lx (изпълнява се като студено луминесцентно или светодиодно осветление). За всички отделни зони (галерии, мостове, технически таван и др.) се предвиждат локални ключове, а общата осветителна уредба се управлява най-малко от три места – приоритетно от кабината за осветление, от входа на сцената и от сценичното табло (разговорна уредба).

(2) На сцените се предвижда и работно синьо светодиодно осветление за всички работни места (работна галерия, товарна галерия, осветителни мостове) и в зоните на движение около сценичното пространство с осветеност 15 lx.

(3) Работното синьо светодиодно осветление се проектира така, че да не осветява сценичната площ.

(4) Работното синьо светодиодно осветление се управлява от две места – приоритетно от кабината за осветление и от сценичното табло.

Чл. 208. Когато се изисква със заданието за проектиране, на сцената или в непосредствена близост до нея се предвиждат изводи за топла и студена вода, както и канализационен клон за включване на работещите с вода съоръжения.

Чл. 209. (1) Системите за отопление, вентилация и климатизация се проектират, като температурата на въздуха в помещенията се изменя от 22 ± 2 °C при зимни условия до 24,5 ± 1,5 °C за летен режим, а относителната влажност е 40 ÷ 50 % през зимата и 50 ÷ 55 % през лятото.

(2) Системите за отопление, вентилация и климатизация на сцената и в залата за зрители се проектират разделени и с автономни функции.

Чл. 210. (1) Вентилацията за залите за зрители и посетители се проектира за пълен капацитет с общообменна вентилационна система.

(2) За зали с постоянно разположение на столовете се предвиждат нискоскоростни системи за климатизация с постоянен дебит.

(3) За зали с различни нива се предвиждат многозонови системи за климатизация с допълнителни подгреватели.

(4) За зали с многофункционално предназначение се проектират системи за климатизация с променлив дебит.

(5) В залите и във фоайетата се поддържа надналягане.

Чл. 211. Вентилацията на пространства като фоайета, коридори, бюфети и други помещения към залите за зрители и/или посетители се проектира съгласно изискванията на заданието за проектиране.

Чл. 212. Системите за отопление за залите за зрители и посетители се оразмеряват за празна зала без осветление и без работа на монтираните уреди. За зали с капацитет до 200 човека отоплението се предвижда така, че да покрива 100 % от топлинните загуби, а за зали с повече от 200 човека – около 70 %.

Раздел VIII

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания за безопасност при пожар, хигиена, здраве и околна среда и защита от шум към сградите със зали за зрители и/или посетители

Чл. 213. Дървените елементи на сцените в залите за зрители се изпълняват в съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 1 от Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите по отношение на реакцията им на огън.

Чл. 214. (1) Завесите на сцените се изпълняват така, че да не достигат до пода и да могат да се придвижват лесно.

(2) Завесите на сцените се предвиждат така, че да се затварят или отварят за 30 s и да издържат на натиск в двете посоки до 450 Pa, без да се нарушават техните функции.

(3) При широчина на завесата, по-голяма от 8 m, се предвиждат устройства за точното й придвижване.

(4) При отварянето и затварянето на завесата се предвиждат инсталации, осигуряващи звуков и светлинен сигнал.

(5) Декорите, завесите и драпериите, които се използват в залите за зрители, се предвиждат така, че да отговарят на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите по отношение на поведението им при горене.

Чл. 215. На отвора на сцените в зали за зрители с повече от 800 места се монтира пожарозащитна завеса за предотвратяване проникването на дим и топлина. Пожарозащитната завеса се предвижда с клас по реакция на огън не по-нисък от A2 и с огнеустойчивост най-малко EI 90. Спускането на пожарозащитната завеса се предвижда най-малко от две места със скорост не по-малка от 0,2 m/s, като освен механично се осигурява и ръчно спускане със звуков сигнал.

Чл. 216. При сцени на зали за зрители с повече от 800 места се предвижда обходна пътека между външните стени на сцената и периметъра на сценичните декори с широчина 1,5 m, която осигурява евакуацията на артистите и сценичните работници в случаите на пожар и която трябва винаги да е свободна.

Чл. 217. Експлоатационните показатели на параметрите на микроклимата за залите за зрители или посетители са, както следва:

1. максимална температура през зимата - 22±2 °C, през лятото - 26±1,5 °C;
2. относителна влажност на въздуха 40 ÷60 %;
3. стойност на средната поддържана осветеност E_m 300 lx;
4. обобщена степен на яркостен дискомфорт UGR 22;
5. индекс за цветопредаване R_a 80;
6. пресен въздух – от 14,4 m^3/h до 36 m^3/h на зрител/посетител.

Чл. 218. (1) Към част „Архитектурна“ на инвестиционния проект за сгради със зали за зрители и/или посетители се изработва акустичен проект, който включва обяснителна записка заедно с приетите акустични решения по отношение на залите.

(2) Ограниченията за експозиция на шум към съседните строежи са съгласно изискванията на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ, бр. 58 от 2006 г.).

Г л а в а т р и н а д е с е т а

МУЗЕИ. ХУДОЖЕСТВЕНИ ГАЛЕРИИ

Раздел I

Функционални и планировъчни изисквания, включително и специфични изисквания към обзавеждането и/или технологичното оборудване

Чл. 219. Функционалната структура на музеите и художествените галерии съдържа най-малко следните функционални пространства:

1. фондохранилища;

2. експозиционни пространства (зали, галерии или открити площи);

3. лаборатории за консервация, реставрация и научна обработка на музейните колекции и експонати;

4. помещение/помещения за първоначална обработка на културните ценности;

5. обслужващи, стопански и административни пространства, в които се осъществяват следните дейности:

а) обслужване на посетителите;

б) охрана и опазване на музейното имущество и контрол на достъпа и спазване на вътрешния ред за посещение;

в) поддържане на строежа, на вътрешната инфраструктура, на музейните съоръжения и на сградните инсталации;

г) продажба на брошури, фотоматериали, магнитни дискове, сувенири, популяризиращи музейните колекции;

е) предлагане на храни и напитки за посетителите и/или обслужващия персонал.

Чл. 220. (1) Фондохранилищата се проектират и изграждат в съответствие с функционалните изискванията към тях, определени с Наредба № Н-6 от 2009 г. за формиране и управление на музейните фондове (ДВ, бр. 2 от 2010 г.), както и съобразно специфичните технически изисквания на заданието за проектиране за създаване на подходяща микросреда за съхранение и запазване на културните ценности и музейните предмети.

(2) Входовете/изходите, коридорите и пространствата във фондохранилищата се проектирата така, че да осигуряват предпазването на движимите културните ценности и музейните предмети от случайни повреди или други увреждания;

(3) Фондохранилищата се проектират със системи за поддържане на параметрите на микроклимата в зависимост от изискванията към съхранението на движимите културни ценности или музейните предмети.

(4) Достъпът до фондохранилищата е ограничен и контролируем.

Чл. 221. В сградите на музеите и художествените галерии се предвиждат помещения за извършване на следните дейности:

1. първична обработка на движимите културни ценности/музейните предмети (инвентиране, регистрация и научна обработка), както едно или повече изолационни помещения за тяхното обеззаразяване, проверка, почистване и междинно съхраняване след използването им извън фондохранилището, в случай че има съмнения, че са заразени с биологични вредители;

2. съхраняване, оглеждане, заснемане, документиране и опаковане на експонатите при подготовка на изложби.

Чл. 222. (1) В сградите на музеите се проектират лаборатории за специализирани дейности, когато това се изисква със заданието за проектиране.

(2) Достъпът до лабораториите се предвижда забранен за посетители и ограничен за обслужващия персонал по поддържане на сградните инсталации и хигиената.

Чл. 223. (1) Експозиционните пространства в музеите и художествените галерии се проектират като пространства за представяне на културни ценности с контролиран обществен достъп.

(2) Закритите експозиционни пространства се проектират така, че да отговарят на следните технически изисквания:

1. да осигуряват сигурна защита срещу кражби или физическо увреждане, срещу въздействия от огън, влага или изсушаване и запрашване и неблагоприятното въздействие на слънчевите лъчи върху експонатите;

2. да предотвратяват всяко неблагоприятно въздействие на слънчевата светлина върху експонатите, като за целта повърхностите на стените и таваните се обработват (матират) и се полагат покрития с подходящи коефициенти на отражение на повърхностите, без да се нарушава осветеността на експонатите;

3. да отговарят на определени параметри за микроклимат, чрез които се осигуряват необходимите условия за съхранение на експонатите;

4. да създават благоприятни условия на посетителите за визуален контакт, подробно разглеждане и точно възприемане на културните ценности.

(3) Обемно-планировъчните размери на отделните експозиционни пространства са във функционална зависимост от предвиждания брой, вид и размери на излаганите културни ценности, както следва:

1. разстоянието от мястото за посетители до изложените културни ценности е не по-голямо от 10 m;

2. оразмерителната площ за една картина върху вертикална стена се приема в границите 3 ÷ 5 m^2, а съответстващата й площ от пода - 6 ÷10 m^2 за картина;

3. оразмерителната площ на местата за правостоящи посетители е 1 m^2 за един посетител, ако не са определени други изисквания;

4. изискванията към експозиционните площи за хоризонтални витрини за експозиция се определят със заданието за проектиране.

(4) Изкуственото осветление в експозиционните пространства със смесено изкуствено и естествено осветление се предвижда само като горно осветление с необходимите защити за ограничаване на вредните влияния от слънчевата светлина (UV-лъчения, видима и IR-радиация). Степента на осветеност се определя в зависимост от светлинната чувствителност на експонатите и се избира в границите от 50 ÷ 300 lx, като съотношението между осветеността на чувствителните към нечувствителните към светлина експонати е 1:6.

(5) Когато няма специфични изисквания към параметрите на микроклимата в експозиционните пространстава, се предвиждат и изграждат системи за поддържане на следните стойности на параметрите:

1. температура на въздуха - 18 ÷ 20 ^oC;

2. относителна влажност (RH) – 55 ÷ 65 %.

(6) За движими културни ценности, при които има специфични изисквания към параметрите на микроклимата за тяхното съхранение и експозиция, се проектират витрини с възможности за въвеждане на индивидуален климатичен режим за осигуряване на необходимите условия.

Чл. 224. В зависимост от специфичните изисквания на заданието за проектиране в музеите и художествените галерии може да се предвиждат следните обслужващи пространства и помещения за посетителите:

1. каса за продажба на входни такси и/или билети;

2. гардероб в близост до входа или изхода;

3. информационен център, включващ служба за екскурзовод и/или предоставяне на мобилна информационна техника;

4. тоалетни с необходимите указателни табели за местоположението им; най-малко една от тоалетните се проектира достъпна за хора с увреждания;

5. помещения или пространства за предлагане на храни и напитки;

6. магазин за сувенири, информационни материали и др.;

7. при експозиции на открито – площи за почивка, например зелени площи или места за сядане, сенници и др.;

8. стаи за майки с малки деца - когато се изискват със заданието за проектиране.

Чл. 225. (1) В музеите и художествените галерии се предвиждат система от указателни табели и информационно описание на музейните обекти и сгради, както и схеми за маршрутите на посещение.

(2) За улесняване на достъпа на хората с намалена подвижност се поставят лесни за разбиране и контрастни указателни и насочващи табели и символи, пиктограми и маркировка и се създава необходимата достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

Чл. 226. (1) Проектирането и осъществяването на дейностите по физическа защита и опазване на културните ценности се основават на анализ на възможните рискове за посегателства, нанасяне на щети или унищожаването им. Анализът включва следните рискове:

1. кражби;

2. вандализъм;

3. възникване и разпространяване на пожар;

4. природни бедствия, аварии или извънредни ситуации;

5. други опасности, в т.ч.:

а) рискове от повреди във вътрешните сградни инсталации;

б) нарушаване на механичното съпротивление на ограждащите конструкции и дограмата (прозорци и врати), както и на музейните съоръжения и експозиционното обзавеждане;

в) технически недостатъци на системите за наблюдение и охрана – при съществуващи обекти.

(2) Видът на системите за физическа защита за всяко функционално пространство в музеите и в художествените галерии се определя за всеки конкретен строеж въз основа на анализа на възможните рискове по ал. 1 и техническите изисквания към системите за охрана и контрол на достъпа в заданието за проектиране.

(3) Техническите изисквания към елементите на сградата, произтичащи от изискванията за сигурност и ограничаване на достъпа, са, както следва:

1. ограждащите стени, тавани и подове се проектират с масивна конструкция от стоманобетон, бетон или зидария от плътни градивни тела; при използване на стоманена конструкция с леки неносещи ограждащи стени последните се усилват допълнително със стоманени листове или решетъчни обшивки, възпрепятстващи проникването през тях;

2. с изпълнението на дилатационните фуги на покривните и сутеренните изолации и със заустването на водосточните и канализационните тръби се ограничават възможностите за достъп на насекоми, паразити и/или гризачи в музейните пространства;

3. вратите и прозорците се проектират с оценен клас на устойчивост срещу взлом най-малко RC 4 или по-висок съгласно БДС EN 1627 „Врати, прозорци, окачени фасади, решетки и капаци. Устойчивост срещу взлом. Изисквания и класификация.“; при наличие на изискване за запазване на врати или прозорци, които са културни ценности, се предвиждат вътрешни дублиращи врати и прозорци с необходимата сигурност; за защита от навлизане на насекоми се предвиждат предпазни мрежи (комарници); монтаж на защитно остъкляване, устойчиво срещу ръчна атака и с клас на устойчивост, съответстващ на този на съответния прозорец или остъклена врата, се прилага при незащитени с решетки или капаци (щори) достъпни прозорци, остъклени основни врати и изградени стъклени прегради в обектите; монтираните заключващи устройства са с клас на сигурност, отговарящ на класа на устойчивост на взлом на съответната врата, прозорец или капак; подмяната на заключващите устройства е възможна само с такива, които притежават същия или по-висок клас на устойчивост срещу взлом;

4. отворите, които се предвиждат проходими и се обезопасяват срещу проникване през тях с метални решетки, са със следните размери на напречното сечение:

а) с правоъгълна форма с размери ≥ (400 x 250 mm);

б) с елипсовидна форма с размери ≥(400 x 300 mm);

в) с кръгла форма с диаметър ≥350 mm;

5. предпазните решетки са с размери на клетката не по-големи от 100 x 200 mm, изработени от кръгли ∅18 или квадратни □16 x 16 пръти, заварени в кръстовищата на пресичане и анкерирани надеждно по периметъра на отвора, като подвижните решетки са на панти с необходимите заключващи устройства;

6. при извършване на ремонтно-възстановителни работи по фасадните стени на музеите и художествените галерии се предприемат съответните допълнителни мерки за сигурност срещу нерегламентиран достъп в сградите от временните строителни съоръжения (скелета, подемници или кранове).

Чл. 227. (1) Изискванията към пространствата и помещенията за административно обслужване на музеите и галериите се определят със заданието за проектиране.

(2) Стопански (служебни и складови) помещения се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за съхранение на инвентара и продуктите, свързани с експлоатацията и поддържането на строежа, за обслужване на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване, както и за битово обслужване на персонала (гардероби, места за почивка и хранене). Достъпът до тези помещения се ограничава за посетителите.

Чл. 228. (1) Със заданията за проектиране на музеите и на художествените галерии се определя необходимостта от предвиждане на многофункционални пространства в тях, в които да се провеждат културно-просветни и/или образователни проекти и събития.

(2) При планирането и изпълнението на многофункционалните пространства се предприемат мерки за опазване на наличните в тях културни ценности така, че да не се намалява функционалността на пространствата и едновременно с това да се осигурят комфорт за посетителите и достъпност за хората с увреждания.

(3) За многофункционалните пространства в музеите или в художествените галерии се прилагат основните изисквания към контролируемите параметри на сградите със зали за зрители и/или посетители.

Чл. 229. При проектирането на нови сгради и строежи за музеи и изложбени галерии се вземат под внимание и изискванията за устойчивото им развитие при отчитане на обществения интерес и бъдещите социални потребности на обществото.

Раздел II

Специфични изисквания към сградните инсталации в музеите и художествените галерии

Чл. 230. Контролът на работата на вътрешните сградни инсталации е неразделна част от системата за мониторинг и контрол на параметрите на микроклимата, която е снабдена с автоматичен запис на показателите във времето, с информационна сигнализация в системата за сигурност и е съобразена с възможностите за естествена вентилация на отделните функционални пространства.

Чл. 231. (1) Аварийно осветление се предвижда във:

1. всички пространства, достъпни за посетители;

2. помещения с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранването на сградата;

3. евакуационните пътища.

(2) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(3) Осветеността на аварийното осветление е 1 lx.

Чл. 232. Външното осветление се свързва със системата за видеонаблюдение, със сензорите и датчиците за контрол на движението и достъпа и се оборудва с автоматична система за включване и изключване в зависимост от нивото на естественото осветление. Осветителните тела на външното осветление се предвиждат с вътрешно захранване без възможност за използване от външната страна.

Чл. 233. За фондохранилищата се предвижда осветителна уредба за изкуствено осветление с осветеност 200 lx на нивото на пода. Не се допуска да се предвиждат светлинни източници с нажежаема жичка, както и друг светлинен източник, генериращ топлина.

Чл. 234. (1) За осветление в експозиционните пространства може да се предвиждат фиброоптични осветителни системи с генериращи светлината елементи, разположени достатъчно далече от осветявания предмет, за да не го повредят.

(2) В експозиционните пространства, в които се експонират чувствителните към светлината културни ценности, нивото на обща осветеност върху изложения експонат не трябва да е по-високо от 50 lx.

(3) Не се допуска в близост до витрините за експозиция да се предвиждат светлинни източници с нажежаема жичка, както и друг светлинен източник, генериращ топлина.

(4) Регулирането, подборът и художественото моделиране на необходимото осветление се извършват съобразно параметрите, осигуряващи безвредно оптично лъчение.

Чл. 235. (1) В сградите на музеите и художествените галерии се проектира система за видеонаблюдение, която обхваща задължително входовете/изходите, фоайетата, коридорите, стълбищата, експозиционните пространства и достъпа до фондохранилищата.

(2) За наличието на система за видеонаблюдение служителите и посетителите се информират с информационни табели и знаци.

(3) Не се допуска монтирането на датчици за видеонаблюдение в тоалетните кабини.

Чл. 236. В експозиционните пространства и в отделенията на фондохранилищата се предвиждат паник-бутони или други комуникационни средства, свързани с охраната на сградата.

Чл. 237. В музеите и в художествените галерии се предвиждат системи и оборудване с оглед улесняване на информираността на хората с увреждания за излаганите експонати.

Чл. 238. Не се допуска разполагането на ВиК инсталации и на инсталации за газ във или в непосредствена близо до помещенията, използвани за фондохранилища, освен когато това е необходимо за цели, пряко свързани със съхранението на музейните колекции.

Чл. 239. (1) Инсталациите, осигуряващи температурно-влажностен контрол, филтриране на въздуха и проветряване, се свързват към централен пулт за наблюдение и управление.

(2) Централният пулт за наблюдение и управление се проектира в различна от участъка за съхраняване пожарозащитна зона или в отделна сграда.

(3) Вентилационните и климатичните инсталации в експозиционните пространства за културни ценности или музейни предмети, изискващи специални условия на съхранение, и във фондохранилищата се проектират така, че да осигуряват предвиденото в заданието за проектиране качество на въздуха.

(4) Филтриращата система се поддържа редовно в съответствие с указанията на производителя за експлоатация на използваното оборудване.

Чл. 240. Фондохранилищата се оборудват с уреди за следене на параметрите на микроклимата. Индикаторните датчици се разполагат така, че да осигуряват показания, представителни за цялото наблюдавано пространство, при отчитане на всички възможни екстремални условия, като например близост до външни стени или близост до източници на топлина или проветряване.

Чл. 241. (1) Изборът на асансьорни уредби се извършва при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и обществено обслужващи сгради, като при сгради с повече от един етаж над терена се предвижда най-малко един пътнически асансьор.

(2) Ескалатори се проектират, когато това е предвидено със заданието за проектиране.

Раздел III

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към музеите и художествените галерии

Чл. 242. (1) Експлоатационните показатели на контролируемите параматери, свързани с безопасността при пожар, се определят съгласно Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) За сградите за музеи и художествени галерии се спазват и следните изисквания:

1. пространствата в сградите, в които се съхраняват ценни експонати, се отделят с пожарозащитни прегради от всички страни или се проектират като пожарни сектори;

2. не се допуска разполагането на складови помещения на последния етаж при покривна дървена конструкция;

3. вътрешните покрития по пътищата за евакуация се изпълняват от строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от А2.

(3) Пожарната безопасност при експлоатацията на сгради за музеи и художествени галерии се осигурява при спазване изискванията на Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите.

(4) За създаване на организация за осигуряване на пожарната безопасност се разглеждат вероятните възможности за възникване на пожар при палеж и небрежност на обслужващия персонал и посетителите и при използване на пожароопасни източници на светлини по време на празници (например палене на свещи по време на коледните празници във фоайетата, в помещенията за реставрация и обслужване, в офисите на администрацията и др.) и се предприемат мерки за тяхното елиминиране, както и за незабавно отстраняване на неизправностите в електрическите инсталации и съоръжения и на отоплителните уреди и съоръжения и при извършване на пожароопасни ремонтни работи (заваряване, спояване, топло лепене, абразивно рязане и др.).

(5) Системите за сигурност срещу кражба се съобразяват с изискванията за пожарна безопасност и с плана за евакуация за всяка част от сградата.

(6) Пожароизвестителните инсталации в музеите и галериите се проектират така, че да е осигурена възможност за предаване на акустични съобщения за хора със зрителни увреждания и на визуални предупреждения за хора със слухови увреждания.

Чл. 243. (1) При проектирането и експлоатацията на сгради за музеи и художествени галерии се спазват и изискванията на Наредба № Н-3 от 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на националния документален архив на Националния институт за недвижимото културно наследство и Научния архив на музеите (ДВ, бр. 11 от 2012 г.).

(2) Експлоатационните показатели на параметрите на микроклимата за съответните функционални пространства са, както следва:

1. за експозиционни пространства, за които не се предвиждат специални изисквания за микроклимата по отношение на експонираните образци:

а) максимална температура на въздуха от 20 ^{o}C до 22 ^{o}C;

б) относителна влажност на въздуха от 35 до 65 %;

в) пресен въздух от 14,4 m^3/h до 30 m^3/h на човек с осигурен контрол на чистотата на подавания въздух съгласно заданието за проектиране;

г) параметри на осветителната уредба: E_m - 300 lx, UGR – 22, и R_a - 80;

2. за фондохранилищата експозиционните показатели се определят съобразно изискванията за осигуряване на безопасност и дълготрайно съхранение на движимите културните ценности или други музейни предмети, като за целта се поддържат минималните стойности на параметрите по т. 1 с максимални отклонения за температурата до 1°C, а за влажността до 2 %.

Г л а в а ч е т и р и н а д е с е т а

БИБЛИОТЕКИ И ХРАНИЛИЩА

Раздел I

Териториалноустройствени изисквания

Чл. 244. (1) Библиотеките се планират в централните зони на градовете и в близост до културно-образователни центрове, училища или големи търговски центрове с осигурен достъп до обществения транспорт и при наличие на пешеходни пътеки, оборудвани със светофари.

(2) Броят на потенциалните читатели се определя в зависимост от населението на съответното населено място и съобразно обществено-социалните функции, залегнали в плановете и стратегиите за развитие на населеното място.

Чл. 245. (1) Външният достъп до библиотеките се осигурява съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(2) Пред входовете на библиотеките и във външното пространство около тях се преценяват възможностите за обособяване на следните зони и места, свързани с посещаването и експлоатацията на библиотеките:

1. паркови зони за отдих с необходимата градинска мебел и места, оборудвани за четене;

2. места за паркиране на велосипеди при проектен брой 20 % от броя на служителите и очакваните посетители;

3. места за съхранение на отпадъци и подходи за извозването им;

4. подходи за обслужващия библиотечната дейност транспорт;

5. места за пощенски кутии, ако не са част от сградата, съобразени с обхвата на водената кореспонденция, информационни услуги;

6. места за рекламни витрини;

7. места за технически средства за интерактивна връзка и/или самообслужване при ползването на услугите на библиотеката.

8. зона за пушачи с място за необходимите кошчета и пепелници;

Чл. 246. При планирането на сградите на архивните и/или библиотечните хранилища се избягват следните видове терени и зони:

1. зони, подлежащи на пропадане и наводняване;

2. зони, изложени на риск от приливни вълни или свлачища;

3. терени и поземлени имоти, изложени на риск от пожар или експлозии на съседни обекти;

4. в близост до заводи или инсталации, които изхвърлят вредни газове, дим, прах и др.

Раздел II

Функционални и планировъчни изисквания към библиотеките и архивите, включително и специфични изисквания към обзавеждането и/или технологичното оборудване

Чл. 247. (1) В сградите на библиотеките се предвиждат и изграждат следните функционални пространства (зони):

1. читателска зона (диференцирана за възрастни и деца); зоната е многофункционална и включва каталожна и заемна зала с книжен фонд за свободен достъп;

2. общи и специализирани читални;

3. пространства за справочно-библиографски, информационни и копирни услуги, включително и дигитален център, когато се изисква със заданието за проектиране;

4. пространства за прослушване и видеопоказ на библиотечния фонд, когато се изисква със заданието за проектиране;

5. детска зона за аудиовизуални занимания и игри;

6. книгохранилище;

7. служебни помещения за администрацията, включващи административно обслужване и ръководство, помещения за охрана и видеонаблюдение, складови и други обслужващи помещения;

8. зали, когато такива се изискват със заданието за проектиране.

(2) Предвижда се съотношението на общия библиотечен фонд за възрастни и деца да е 3:1, освен ако в заданието за проектиране е определено друго.

(3) В пространствата за прослушване и видеопоказ на библиотечния фонд се предвиждат зони за групова и индивидуална работа.

(4) Функционално-планировъчните схеми на библиотеките се съобразяват с потоците на движение на читателите, обслужващия персонал и книгите (или библиотечните материали), като пътищата за движение на читателите не се пресичат с траекторията на движение на библиотечните материали.

Чл. 248. (1) При оразмеряване на полезната площ на библиотеките се отчита припадащата се площ на брой библиотечни единици (б.е.). Препоръчителната стойност на експлоатационния показател на този параметър е 30 m^2 за 1000 б.е.

(2) Препоръчително разпределение на полезната площ за различните функционални пространства на библиотеката е дадено в таблица 14.

Таблица 14

№ по ред	Функционални зони (пространства)	Наименование на отделните функционални пространства	Показател	Площ, m^2
1.	Входна част	Портиер и пропуски	1 място	10
		Връщане и резервация на издания	за 1000 б.е.	10,8
		Устройства за касово самообслужване	за устройство	4
		Автомат за връщане	за автомат	8
		Сортиране на отпадъци	за контейнер	6
		Входна система за охрана	за преминаване	2,5
		Гардероб за багаж	за секция с 12 клетки	1,5
		Гардероб за облекла на посетители	за секция за трима посетители	1,5
		Копирна машина	за 1 машина	2
		Вендинг автомат (автомат за напитки и сухи храни)	за автомат	4
2.	Библиотечен фонд*	Научна литература	за 1000 б.е.	12,6
		Белетристика	за 1000 б.е.	12,6

		Детска литература CD, CD-ROM DVD, видео Детски игри (аудио-визуални и др.) Абонаменти за списания Абонаменти за вестници	за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 10 абонамента за 10 абонамента	15,83 5,62 10,5 45 1,38 2,75
3.	Читални	Работно място на: - библиотекар - възрастен читател - за деца Места за групово използване на б.е. от възрастни Отделни позиции при слушане и четене Маси за компютри Интернет достъп Бюфет и място за хранене	 за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място	 6÷12 3 (2,5÷3,5) 2 2,3 3,7 2 2,8 1,5
4.	Служебни помещения	Централен офис Работни помещения за служители и складови помещения	за 1 офис за 1 служител	24 5
5.	Други	Складове Тоалетни клетки	по проектно задание за клетка	 2,5

*Необходимо е широчината на пътеките между стелажите (рафтовете) да е 1,2 m (минимална широчина, позволяваща преминаване на хора в инвалидни колички) и дължината на рафтовете да е до 3 m, без да се отчита наличието на сейфове.

Чл. 249. (1) Когато в заданието за проектиране не са определени специфични изисквания към библиотичните стелажи, площите на библиотечните хранилища и библиотечния фонд със свободен достъп на читателите, както и видът на натоварването от тях върху подовата конструкция се определят при съобразяване с размерите на стандартно използваните библиотечни стелажи, както следва:

1. дължина – 0,90 m и 1,00 m;

2. дълбочина - 25 и 30 cm;

3. височина на подреждане в обществените библиотеки:

а) при 5 ÷ 6 рафта - около 2,05 m, или при височина 1,80 m на последната полица;

б) при 4 ÷5 рафта - 1,80 m, или при височина 1,50 m на последната полица;

в) при 3 ÷ 4 рафта - 1,50 m, или при височина 1,20 m на последната полица.

(2) За разполагане на постоянно закрепени стелажи се предвиждат места, където има възможност за осигуряване на рафтовете срещу преобръщане или за устойчивото им свързване към стенни или подови конструкции на сградата.

Чл. 250. В библиотечните зони за деца височината на рафтовете за съхранение на библиотечния фонд със свободен достъп не трябва да надвишава 1,50 m над пода.

Чл. 251. За целите на проектирането капацитетът на рафтовете се определя, като се приема, че на 1 m′ рафт се нареждат:

1. 20 ÷ 30 тома специализирана и художествена литература;

2. 25 ÷ 35 тома детска литература;

3. 15 ÷ 20 тома подвързани списания.

Чл. 252. (1) Хранилищата се проектират за съхраняване и обслужване на предвижданите за архивиране вид и обем документи.

(2) При определяне на размерите на библиотечните хранилища и библиотечния фонд се отчитат минималните широчини на обслужващите пътеки между рафтовете за съхранение на библиотечния фонд, както следва:

1. основни (междублокови) пътеки, разположени обикновено напречно на блоково разположените редовете от рафтове - 2,50 m,

2. спомагателни пътеки (между рафтовете, напречно на реда) - 0,90 m;

3. междуредови (обслужващи) - от 1,20 до 1,50 m.

(3) Помещенията на хранилищата се планират така, че обзавеждането да не се разполага в непосредствена близост до външните стени. Разстоянието между библиотечните единици и стената е 200 mm.

(4) Към хранилищата се предвиждат изолационни помещения за проверка, почистване от биологични вредители и междинно съхраняване на новопостъпващите и наличните документи след използването им извън хранилището.

Чл. 253. Светлата минимална височина на помещенията в библиотеките се определя в зависимост от полезната й площ, както следва:

1. до 50 m² - > 2,50 m;

2. до 200 m² - > 2,75 m;

3. до 2000 m^2 - > 3,00 m;

4. над 2000 m² - > 3,25 m.

Чл. 254. За ограничаване повишаването на температурата от слънцегреене при проектирането на сградите за библиотеки:

1. се предвижда остъкляване с коефициент на енергопреминаване $g \leq 0,35$;

2. се ограничават остъклените площи в покрива, по южната и западните фасади и се предвиждат необходимите защити (постоянни или временни) срещу слънцегреене;

3. се предвиждат необходимите топлоизолации на фасадните стени и покрива.

Чл. 255. (1) Площта на прозрачната остъклена повърхност на библиотечните пространства е не по-малка от 10 % от площта на съответното пространство.

(2) При проектиране на остъкляването се отчита постигането на баланс между положителните и отрицателните ефекти на естественото осветление, както следва: положителни ефекти (естествено осветление и възможности за проветряване) и отрицателни ефекти (повишаване на температурата през лятото, допускане на кръстосана вентилация, стареене на хартията на библиотечните единици, затруднения при използване на видеоматериали и др.).

Чл. 256. Достъпът в сградите на библиотеките се осъществява само през един вход за всяка библиотека, с изключение на аварийните и евакуационните изходи, които се проектират в съответствие с нормативните изисквания.

Чл. 257. (1) Архивите (хранилищата) се проектират в специално изградена отделна сграда или в самостоятелна част от сграда с един вход и с предвидени предпазни мерки срещу достъп на неупълномощени лица.

(2) В пространствата за съхраняване не се предвиждат прозорци или ако такива се изискват, те се ориентират така, че да не се допуска директно слънчево греене към местата за съхраняване. В случаите на пространства за съхраняване с прозорци в съществуващи сгради се предвиждат слънцезащитни проспособления.

(3) Хранилищата се проектират с подходяща изолация на външните стени, покрива и основата на сградата така, че в тях да може да се осигурява изискваната съгласно нормативните актове и заданието за проектиране необходима вътрешна среда.

(4) За вътрешните повърхности се използват строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от А2, които не отделят, привличат или задържат прах и в случай на пожар или по друга причина не отделят вещества, дим и сажди, опасни за хората, околната среда и за съхраняваните в хранилищата материали.

Чл. 258. В сградите на библиотеките се предвиждат места за предоставяне на адаптирани библиотечни единици за хора с увредено зрение и увреден слух чрез съответните технологични средства.

Раздел III

Специфични изисквания към сградните инсталации в библиотеките и архивите

Чл. 259. (1) Аварийно осветление се предвижда във:

1. всички пространства, достъпни за посетители и в библиотечните хранилища;

2. помещения с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранването на сградата;

3. евакуационните пътища.

(2) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(3) Осветеността на аварийното осветление е 1 lx.

Чл. 260. (1) При проектирането на хранилища се предвижда осветителна уредба за изкуствено осветление с осветеност 200 lx на нивото на пода.

(2) Осветителните уредби може да се изпълнят по един от следните начини:

1. като уредба с флуоресцентни осветители, снабдени с дифузери; ако излъчването съдържа относителна ултравиолетова компонента, по-голяма от 75 μW/lm, всяко осветително тяло се оборудва с ултравиолетов филтър, който намалява относителната ултравиолетова радиация (с дължина на вълната, по-малка от 400 nm) до стойности, по-ниски от този праг;

2. като уредба със светлинни източници с нажежаема жичка, оборудвани с поглъщащи топлината филтри; минималното разстояние между осветителното тяло и библиотечните единици на рафта е 500 mm;

3. като фиброоптични осветителни системи с генериращи светлина елементи, разположени достатъчно далече от осветявания предмет.

(3) За осветлението на всяка от секциите, на които естествено се разделя хранилището, се предвижда отделен ключ.

(4) Извън хранилището, на леснодостъпно място се разполага централен превключвател, който показва дали всички светлини и други електрически вериги в хранилището са изключени.

Чл. 261. (1) Системи за проследяване и сигнализация срещу нерегламентиран достъп и проникване с взлом се предвиждат само за библиотеки, в които се съхраняват ценни библиотечни единици и които разполагат със скъпо оборудване.

(2) За наличието на система за видеонаблюдение служителите и посетителите се информират с информационни табели и знаци.

(3) В сградите на хранилищата се монтират и функционират системи за следене и алармиране при влизане на неупълномощени лица.

(4) Във всички отделения на хранилището се осигуряват комуникационни средства и паник-бутони.

Чл. 262. (1) При проектирането и избора на машините и другите видове обслужваща техника се спазват нормативните изисквания към тях, както и специфичните изисквания на заданието за проектиране въз основа на технико-икономически анализ.

(2) Изборът на асансьорни уредби се извършва при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и общественообслужващи сгради в зависимост от капацитета на библиотеката и/или хранилището. В библиотеките с повече от един етаж се предвижда най-малко един пътнически асансьор.

(3) При избора на асансьорни уредби се спазват и изискванията за осигуряване на достъп и на хора с увреждания.

(4) Ескалатори може да се предвиждат при разгъната застроена площ на един етаж на сградата, по-голяма от 2000 m^2.

Чл. 263. Не се допуска разполагане на водоснабдителни, канализационни и газови сградни инсталации във или в съседни помещения на хранилищата, освен когато те са необходими за цели, пряко свързани с предвижданите за съхраняване музейни колекции.

Чл. 264. (1) В библиотеките и хранилищата се проектират съответните ОВиК инсталации за поддържане на параметрите на микроклимата, посочени в заданието за проектиране.

(2) Инсталациите, осигуряващи температурно-влажностен контрол, филтриране на въздуха и проветряване, се свързват към централен пулт за наблюдение и управление. Централният пулт за наблюдение и управление се разполага така, че да не е в едно и също противопожарно отделение с участъка за съхраняване. За предпочитане е той да бъде в отделна сграда.

(3) За осигуряване на проветряването около и в стелажите се предвижда разстояние най-малко 150 mm между пода и най-ниския рафт на стелажа, както и между усреднената линия на горните ръбове на предметите, съхранявани на най-горния рафт на стелажа, и тавана. Между горния ръб на най-високия документ на всеки рафт и дъното на горния рафт се осигурява разстояние най-малко 50 mm. За стълбищните отделения и проходите между редовете също се предвижда проветряване.

(4) Качеството на въздуха вътре в хранилищата се контролира в съответствие с изискванията на БДС ISO 11799 „Информация и документация. Изисквания за съхраняване на архивни и библиотечни документи“.

(5) В случай че се използва филтрираща система, тя се поддържа в съответствие с указанията на производителя за експлоатация.

(6) Хранилищата се оборудват с уреди за следене на температурата и влажността, при възможност с автоматично записване, които регистрират условията в различни моменти и през различни сезони. Датчиците се разполагат така, че да осигуряват показания, представителни за цялото пространство за съхраняване и при

отчитане на всички възможни екстремални условия, например близост до външни стени или близост до източници на топлина или проветряване.

Раздел IV

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към библиотеките и хранилищата

Чл. 265. (1) В сградите на библиотеки и хранилища с площ над 100 m^2 се предвиждат пожароизвестителни инсталации, свързани към централните пултове за наблюдение и управление, които се задействат автоматично при възникване на пожар съгласно приложение № 1 към чл. 3, ал. 1 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) В инсталационните помещения, където другите видове датчици може да са неподходящи или неудобни, се монтират топлинни датчици.

(3) В общите части на сградата пожароизвестителните инсталации се задействат и ръчно с оглед използването им от работещите за сигнализация при възникване на пожар съгласно приложение № 1 към чл. 3, ал. 1 от Наредба № Із-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(4) Пожароизвестителните системи в библиотеките се проектират така, че да е осигурена възможност за предаване на акустични съобщения за хора със зрителни увреждания и на визуални предупреждения за хора със слухови увреждания.

(5) Хранилищата за ценни и уникални документи и книги се отделят от другите помещения с противопожарни прегради от всички страни с клас по огнеустойчивост REI (EI) 120 със строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от A2. Вратите на помещенията се предвиждат самозатварящи се и с огнеустойчивост не по-ниска от EI 90.

(6) В хранилища без прозорци с полезна площ, по-голяма от 36 m^2, се предвиждат отвори за вентилационни канали с площ не по-голяма от 0,2% от площта на помещението, снабдени с дистанционно управляеми автоматично затварящи се на всеки етаж възвратни клапани към вентилационните канали. Разстоянието от отвора до най-отдалечената точка от помещението не трябва да е по-голямо от 20 m.

(7) При използване на активни средства за пожарна защита (пожароизвестителни и пожарогасителни инсталации) за удовлетворяване на нормативните изисквания за пожарна безопасност на строежа може да се използват следните пожарогасителни системи:

1. газови пожарогасителни инсталации в пространствата, където се съхраняват ценни материали без присъствие на хора, може да се затварят херметически и използването на вода като средство за гасене води до сериозни щети за съхраняваните материали;

2. нагнетателно-вентилационни системи за ограничаване разпространението на дим в помещения, които са аварийни и спасителни пътища;

3. системите с водна мъгла при допълнителна експериментална оценка за тяхната ефективност при прилагането им в хранилища с високи стелажи или висока плътност на подреждането им.

Чл. 266. (1) Експлоатационните показатели на библиотеките и хранилищата се поддържат при спазване изискванията на тази наредба, на Наредба № Н-3 от 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на националния документален архив на Националния институт за недвижимото културно

наследство и Научния архив на музеите за водене на регистър на музеите и за обстоятелствата, подлежащи на вписване в него, както и на следните специфични изисквания към читалните на библиотеките:

1. максималната температура на въздуха, измерена на 60 cm от пода, е 22 ºС през зимата и 26 ºС през лятото;

2. за обслужващите помещения в библиотеките максималната температура на въздуха е от 20 ºС до 22 ºС;

3. остъкляването на помещенията е с коефициент на енергопреминаване $g \leq 0,35$;

4. относителната влажност на въздуха е от 35 до 65 %, като минималната стойност е препоръчителна през зимата, а максималната - през лятото;

5. пресният въздух, подаван в помещенията, е от 14,4 m^3/h до 36 m^3/h на човек с осигурен контрол на чистотата на подавания въздух съгласно заданието за проектиране и скорост 0,15 m/s;

6. параметрите на осветителните уредби (E_m, UGR и R_a) са дадени в таблица 15;

Таблица 15

№ по ред	Вид на помещението	E_m, lx	UGR	R_a
1.	Лавици за книги	200	19	80
2.	Зони за четене	500	19	80
3.	Гишета	500	19	80

Забележки:

1. Най-ниската осветеност на работните повърхности, изискващи обслужване при авариен режим, е 5 % от осветеността на работното осветление при система на общо осветление, но не по-малко от 2 lx в закрити пространства и не по-малко от 1 lx за открити площи.

2. Коефициентът на светлопропускливост на остъкляването за странично и/или горно естествено осветление е $\tau\nu \geq 0,60$.

7. експозиция на шум и вибрации, като за граничните нива на шум в отделните функционални пространства на библиотеките се нормират следните стойности:

а) за пространствата, в които работят служителите, обслужващи клиенти и читатели - 50 db (A);

б) за салоните за четене и комуникации между читатели и/или служители - максимум 45 db (A);

в) за читални и работни места за изследователски проучвания – тихи зони - максимум 40 db (A).

(2) В случай че стойностите по ал. 1, т. 7 са превишени от източници на шум в библиотеката, се предвиждат и изпълняват мерки за звукоизолация.

Чл. 267. При проектирането на библиотеки се предвиждат необходимите инсталации и места за монтиране на размножителна техника, както и за информационни системи, които позволяват изданията и документите на библиотеките да се използват и от хора с увредено зрение и с увреден слух.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Сцена” е триизмерното пространство на сцената.

2. „Зона за пребиваване” е тази част от обема на помещението, в която болният или извършващият лечебно-диагностична дейност престоява без отлъчване два или повече часа и която е затворена между пода, околните ограждения и хоризонталната равнина, определена на височина от ниво готов под, равна на:

а) 0,8 m - за лежащ (болен) човек;

б) 1,2 m - за седящ човек;

в) 1,8 m - за човек, работещ в изправено положение.

3. „Експлоатационни показатели на контролируемите параметри“ са показателите, изразени като конкретна стойност, гранични стойности или описание, при изпълнението на които се счита, че са изпълнени основните изисквания към видовете сгради.

4. „Устойчиво използване на природните ресурси“ е основно изискване към строежите, в съответствие с което те се проектират и изпълняват по такъв начин, че използването на природни ресурси да е устойчиво и да се осигурява повторно използване или рециклиране на строежите, техните материали и части след разрушаване, дълготрайност на строежите и използване на екологично съвместими природни суровини и строителни продукти от оползотворяване на строителни отпадъци.

5. „Движими културни ценности“ е понятието съгласно чл. 7 от Закона за културното наследство.

6. „Музейни предмети“ са предмети, съхранявани и представяни в музей или художествена галерия, без да отговарят на критериите за движима културна ценност по т. 5.

7. „Музейни колекции“ са колекции от движими културни ценности или музейни предмети, съхранявани и представяни в музей или художествена галерия.

8. "Нова сграда" е всяка новоизградена сграда, която се въвежда в експлоатация за първи път.

§ 2. Наредбата е преминала процедурата за обмен на информация в областта на техническите регламенти по реда на Постановление № 165 на Министерския съвет от 2004 г. за организацията и координацията на обмена на информация за технически регламенти и правила за услуги на информационното общество и за установяване на процедурите, свързани с прилагането на някои национални технически правила за продукти, законно предлагани на българския пазар (ДВ, бр. 64 от 2004 г.), с което е въведена Директива 98/34/ЕС, изменена с Директива 98/48/ЕС.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. Наредбата се издава на основание чл. 169, ал. 4 във връзка с чл. 169, ал. 1, от ЗУТ и отменя:

1. Нормите за проектиране на детски и учебно-възпитателни заведения, утвърдени със заповед № РД-02-14-395 от 1987 г. на председателя на Комитета по териториално и селищно устройство (КТСУ) при Министерския съвет (МС), публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр.. 2 от 1988 г.;

2. Нормите за проектиране на психиатрични болници, утвърдени със заповед

№ РД-02-14-43 от 1989 г. на председателя на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 2 - 3 от 1989 г.;

3. Нормите за проектиране на общежития, утвърдени със заповед № РД-02-14-408 от 1988 г. на председателя на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 2 - 3 от 1989 г.;

4. Нормите за проектиране на кина, утвърдени със заповед № РД-02-14-229 от 1987 г. на председателя на на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 12 от 1987 г.

§ 4. (1) Започналите производства по одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж се довършват по досегашния ред.

(2) За започнато производство по одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж се счита датата на внасяне на инвестиционния проект за одобряване от компетентния орган. За започнато производство се счита и наличието на съгласуван идеен инвестиционен проект.

§ 5. Наредбата влиза в сила 3 месеца след обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

МИНИСТЪР:

ЛИЛЯНА ПАВЛОВА

Приложение № 1

към чл. 19, ал. 4

Методи за контрол и оценка на акустичните параметри (характеристики) на сградите

1. Параметри, които подлежат на контрол

1.1 Изолация от въздушен шум на стени, подове, врати и прозорци

1.1.1. Индекс на изолация от въздушен шум R'_w в dB.

1.1.2. Приведена разлика в нивото на звуково налягане D_n в dB.

1.2 Изолация от ударен шум на подове. Индекс на изолация от ударен шум L'_{nw} в dB.

1.3 Ниво на шум в помещенията от инженерни и санитарно-технически съоръжения на сградите.

1.3.1 Ниво на звуково налягане L_p в dB в октавни честотни ленти от 63 до 8000 Hz.

1.3.2 Ниво на шум *L* в dB(A).

2. Измерване на изолацията от въздушен шум

2.1 Изолацията от въздушен шум на стени и подове се измерва в реални условия съгласно стандартите, посочени в приложение № 1 от Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството, като се използват последните издания на стандартите или техни заместващи ги стандарти.

2.2 При измерване на изолацията на стени между помещения и коридори помещение за високо ниво е коридорът. При наличието на врата в стената източникът на шум се разполага при възможност срещу вратата на разстояние от 2 до 5 m от нея. Една от точките на измерителния микрофон в коридора се разполага на разстояние 1 m от нея, а когато това не е възможно – в средата на коридора.

2.3 При измерване на изолацията на врати между коридор и помещение източникът на шум (високоговорителят) се разполага в коридора на разстояние не по-малко от два пъти диагонала на вратата. Измерителният микрофон се поставя последователно в четири точки, равномерно разпределени по вратата на разстояние от 5 до 10 mm от нея. В помещението измерителният микрофон се поставя последователно в четири точки на разстояние 1 m от вратата.

2.3.1 Изолацията от въздушен шум *R* в dB на вратата се определя по формулата:

$$R = L_{m1} - L_{m2} + 10 \lg S/A_2 - 3,$$

където:

L_{m1} е средното ниво на звуковото налягане на повърхността на вратата, dB;

L_{m2} – средното ниво на звуковото налягане в помещението, dB;

S – площта на светлия отвор на вратата, m^2;

A_2 – еквивалентната площ на звукопоглъщане в помещението, m^2.

2.4 При измерване на изолацията на стени между помещения с отвори за вентилация отворът в помещението за високо ниво е максимално отворен, а отворът в помещението за ниско ниво е минимално отворен.

2.5 При помещения с обем, по-голям от 200 m^3, броят на измерителните точки се увеличава, като разполагането им в хоризонтална и вертикална посока се определя от размерите на изследвания елемент (стена, под). При помещения с обем, по-малък от 25 m^3, измерванията се провеждат в три точки.

2.6 При елемент (стена, под) на помещенията за ниско и високо ниво за изпитвана площ се приема общата за двете помещения площ, но не по-малка от 10 m^2.

2.7 За стандартна стойност на еквивалентната площ A_0 на звукопоглъщане в учебни стаи (кабинети) се приемат 25 m^2.

3. Измерване на изолацията от ударен шум на подове

3.1 Изолацията от ударен шум на подове се измерва в реални условия съгласно стандартите, посочени в приложение № 1 от Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството, като се използват последните издания на стандартите, а когато те са отменени – заместващите ги стандарти.

4. Измерване на нивото на шума от инженерни и санитарно-технически съоръжения в сградите

4.1 Нивото на шума от инженерни и санитарно-технически съоръжения в действие се измерва по БДС 15471 „Шум. Методи за измерване и оценка в помещенията на жилищни, обществени сгради и населени места.“, като апаратурата е клас 0, 1 или 2.

4.2 Измерителният микрофон се разполага на височина 1,2 m от пода на помещението с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението на разстояние най-малко 1 m от стените му и на разстояние не по-малко от 1,5 m от прозорците. В помещение с обем, по-малък от 60 m^3, измерванията се провеждат в три точки. Когато това не е възможно, се допуска измерване в една точка в центъра на помещението. В помещение с обем, по-голям от 60 m^3 (учебни стаи, кабинети), измерванията се провеждат в не по-малко от шест точки.

4.3 При измерване в помещения с отвори за вентилация (кухни и др. под.) се измерва дебитът на въздушния поток и се вписва в протокола заедно с разположението на отворите. Вратите и прозорците се предвиждат затворени.

4.4 Нивото на шума от вани се измерва при едновременно напълване и изпразване, като крановете за топла и студена вода се отварят докрай. Кранът за студената вода се затваря постепенно докрай, след което отново се отваря докрай, а кранът за топлата вода се затваря постепенно докрай. Когато топлата вода се подава от бойлер, измерването се извършва при работещ бойлер. За резултат от измерването на нивото на шума се приема най-високата стойност на измереното ниво.

4.5 Нивото на шума в тоалетна (казанче с поплавък или автомат) се измерва при три последователни изтичания на водата. За резултат се приема средноквадратичната стойност от измерените три максимални нива на шум.

4.6 При измерване на нивото на шума от мивка, душ и биде всеки кран за топла и за студена вода се разглежда самостоятелно. По време на измерването максималният дебит на всички кранове се регулира на 0,25 l/s.За резултат се приема максималното измерено ниво на шум, като стойностите на нивото на шума за случаите на хидравличен удар се вписват в протокола.

4.7 Нивото на шума от асансьори, абонатни станции, хидрофорни уредби и трансформатори, разположени в приземния етаж на сградите, се измерва в най-близкото до тях помещение с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението. За резултат се приема средноквадратичната стойност от максималните стойности на три последователни измервания.

4.8 Нивото на шума от принудителна вентилация се измерва при отворена вентилационна система в най-близкото помещение с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението и с вентилационен отвор. За резултат се приема най-високата стойност на измереното ниво.

5. Оценка на резултатите

5.1. Оценката на резултатите от измерванията на изолацията от въздушен шум на стени, подове и врати се извършва съгласно БДС EN ISO 717-1 „Акустика. Оценка на звукоизолацията в сгради и на строителни елементи. Част 1: Изолация от въздушен шум.“, а от ударен шум на подове – съгласно БДС EN ISO 717-2 „Акустика. Оценка на звукоизолацията в сгради и на строителни елементи. Част 2: Изолация от ударен шум.“, като:

5.1.1. при индекс на изолация от въздушен шум, по-голям или равен на нормативната стойност, изпитваната конструкция отговаря на изискванията;

5.1.2. при индекс на изолация от ударен шум, по-малък или равен на нормативната стойност, изпитваният под отговаря на изискванията.

5.2. Оценката на резултатите от измерванията на нивото на шума в помещенията се извършва съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, като за необзаведени помещения тя се коригира с коефициент K1 в dB(A) по БДС 15471.

5.3. При нива на шума, по-малки или равни на граничните стойности, се приема, че помещението отговаря на изискванията.

Приложение № 2
към чл. 21, ал. 5

Методика за определяне и оценка на експлоатационните показатели за дълготрайността на строежите

1. Физическото и/или моралното стареене на строителната конструкция, на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване, както и техническите спецификации и нормативните актове за оценяване на съответствието на основните или съществените изисквания към тях определят дълготрайността на строежите. Физическото стареене на строителната конструкция и на изпълнените довършителни работи и инсталации е фактор, реципрочен на физическата им дълготрайност. Определя се със способността им да запазят постигнатите нива на съответствие на основните (съществените) изисквания към строежа (съгласно чл. 169 от ЗУТ) при въвеждането му в експлоатация в продължение на ефективния им експлоатационен срок. Показателят за физическо стареене (сумарната загуба на технически свойства) (Q_j^{ϕ}) може да се определи по формулата:

$$Q_j^{\phi} = \frac{\sum_{i=1}^{n} d_i . e_{i,j}^{\phi}}{100} \qquad (1),$$

където:

j е годината, за която се определя степента на стареене на строежа;

i - поредният номер на елемент от строежа;

d_i - относителният дял на $i^{-я}$ елемент в % от общата възстановителна стойност на строежа (или в частност на строителната конструкция);

$e_{i,j}^{\phi}$ - показателят на физическото стареене на $i^{-я}$ елемент от строежа (или строителната конструкция), установен при техническото обследване през $j^{-та}$ година.

Показателят за физическо стареене може да се определя поотделно за конструкцията на строежа, за инсталациите, за изпълнените довършителни работи или за целия строеж.

2. Моралното стареене на строителната конструкция и на строежа се определя в зависимост от техните възможности за запазване на съответствието на функционалното им предназначение и експлоатационни качества с променящите се изисквания на обществото в резултат на: усъвършенстване на техническите спецификации и нормативните актове, подобряване на стандарта на живот на обитателите или повишените изисквания за безопасни и здравословни условия на труд и опазване на околната среда, както и от внедряването на иновационни продукти и технологии за производство. Показателят за морално остаряване на строежа М се определя по формулата:

$$M = M_1 + M_2 \qquad (2),$$

където:

M_1 е обезценяването на технологичните съоръжения или реципрочното повишаване на изискванията за комфорт на обитаване, свързани съответно с научно-техническия прогрес и с повишаването на стандарта на живот;

M_2 са допълнителните разходи, свързани с компенсирането на технологичното остаряване или за подобряване на комфорта на обитаване.

3. Техническото обследване и своевременното извършване на необходимите ремонтно-възстановителни работи по поддържане на строителните конструкции и технологично обновяване на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване са основните средства за осигуряване на дълготрайността и недопускане на преждевременно стареене на строежите. Физическото износване може да бъде забавено чрез правилно планиране и изпълнение на текущите и основните ремонти, а моралното стареене – чрез използване на иновации от науката и добрата практика при инвестиционното проектиране и изпълнение на своевременни реконструкции и модернизации.

4. Срочното изпълнение на необходимите основни ремонти, свързани с достигане на ефективния срок на експлоатация на строежите, може да се планира по формулата:

$$t_p = q_p.T_q/(\alpha T_q + q - q_{lim}) \leq \tau_\phi \qquad (3),$$

където:

$q = \alpha.t$ е общото стареене (натрупаното общо износване без ремонти);

α - ежегодното стареене, %;

t - изминалият срок от началото на експлоатация до момента на оценка, години;

T_q - срокът на експлоатация до пределното износване при редовно осъществявани ремонти;

q_p - делът на намаление на стареенето за сметка на извършените ремонти;

q_{lim} - гранично допустимото стареене;

τ_ϕ - физическата дълготрайност;

t_p - интервалът от време между два последователни ремонта, години.

5. В случаите, за които не могат да се определят конкретни стойности за параметрите за оценка на стареенето, към наредбата може да се изготвят и приложат средни стойности на продължителността на срока между два последователни ремонта в години t_p.

Описаните параметри се контролират чрез ограничителни изисквания, които се съдържат в наредбата и се отнасят за функционалните схеми и разпределения на дейностите по площи и пространства в съответните сгради и архитектурно-планировъчните им решения, допълнителните изисквания към вътрешните сградни инсталации (ВиК, ТОВК, Електро) и комуникации (пътнически и товарни асансьори, стълбища и др. под.), използваните строителни продукти и техническите характеристики на обзавеждането и използваното технологично оборудване.

Приложение № 3
към чл. 112, ал. 10, чл. 131, ал. 2
и чл. 132

Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична и болнична помощ

I. Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична помощ, в т.ч. амбулатории за индивидуални или групови практики за първична медицинска помощ, амбулатории за индивидуални или групови практики за специализирана медицинска помощ, медицински център, медико-дентален център и диагностично-консултативен център, медико-диагностични и медико-технически лаборатории

1. Амбулатории за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ

1.1. Кабинет за прегледи на възрастни и деца с площ 12 m^2.
1.2. Манипулационна за възрастни и деца с площ 9 m^2.
1.3. Чакалня с площ по 2 m^2 на кабинет, но не по-малко от 9 m^2.
1.4. Хигиенен възел за пациенти и персонал с площ 3 m^2.

2. Медицински център, медико-дентален център, диагностично-консултативен център и други центрове

2.1. Чакалня за възрастни пациенти и деца с площ по 2 m^2 на кабинет, но не по-малко от 9 m^2.
2.2. Регистратура (помещение за регистрационно обслужване и информация на пациентите) с площ 3 m^2 на 100 посетители, но не по-малко от 4 m^2.
2.3. Лекарски консултативен кабинет с площ 12 m^2.
2.4. Манипулационна с площ 9 m^2.
2.5. Асептична превързочна с площ 16 m^2.
2.6.* Амбулаторна операционна зала с площ 24 m^2.
2.7.* Филтър - 6 m^2.
2.8.* Изолационен бокс с площ 12 m^2.
2.9.* Помещение за антропометрични изследвания и имунизации с площ 12 m^2.
2.10. Стая за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа с легла - 6,5 m^2 на едно легло, с обща площ не по-малка от 12 m^2.
2.11. Помещение за лична хигиена на жената с площ 4 m^2.
2.12. Хигиенни възли за персонала и посетителите с площ 3 m^2 всеки един от тях.
2.13. Складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, консумативи и апаратура с площ 4 m^2 всеки един от тях.
2.14. Помещение за разделно съхранение на отпадъци с площ 2 m^2 на отпадък.
2.15. Помещение за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция с площ 4 m^2.

Забележка: Означените със звезди помещения се предвиждат със заданието за проектиране, доколкото извършваните в тях медицински дейности ще се осъществяват в центровете по изрично желание на възложителя (не са предвидени за осъществяване от общопрактикуващите лекари или в манипулационните на лечебните заведения).

II. Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за болнична помощ

Консултативно-диагностичният блок включва приемно-консултативните кабинети, медико-диагностичните и медико-техническите лаборатории, кабинетите по образна диагностика, функционално-диагностичните кабинети и секторите по лъчелечение и асистирана репродукция.

1. Приемно-консултативни кабинети

1.1. Приемно-консултативен кабинет за възрастни и деца/кабинет за прием на пациенти и хоспитализация с площ 12 m^2.
1.2. Чакалня с площ по 2 m^2 на кабинет, но не по-малко от 12 m^2.
1.3. Склад за апаратура с площ 4 m^2.

2. Медико-диагностични лаборатории

2.1. Чакалня с площ не по-малка от 12 m^2.
2.2. Регистратура (помещение за информационно обслужване и регистрация на пациентите) с площ 4 m^2.
2.3. Помещение за вземане на кръв или на друг биологичен материал с площ 4 m^2 на работно място, но не по-малко от 9 m^2.
2.4. Помещение за лабораторен лекар с площ 12 m^2.
2.5. Работно лабораторно помещение с площ 15 m^2.
2.6. Миялна с площ 4 m^2.
2.7. Ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс с площ 6 m^2.
2.8. Стерилизационна с площ 6 m^2.
2.9. Склад за реактиви и стъклария с площ 4 m^2.

3. Зъботехническа лаборатория

3.1. Помещение за рутинна зъботехническа дейност с площ по 5 m^2 на работно място, но не по-малко от 12 m^2.
3.2. Помещение за полиране и подгряване на муфи с площ 4 m^2.
3.3. Помещение за работа с металокерамика с площ по 5 m^2 на работно място.

4. Функционално-диагностични кабинети

4.1. Кабинет за електрокардиографии, вектокардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балистокардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии и електродермодиагностика с площ по 12 m^2 за всяко изследване.
4.2. Процедурно помещение за електрофизиология, катетризация, електрогастрография, енцефалография, ендоскопия, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия с площ по 24 m^2 за всяко изследване.

5. Кабинети по образна диагностика

Кабинет за конвенционална рентгенова диагностика, ползваща апаратура, източник на йонизиращи лъчения:
а) процедурно помещение с площ 16 m^2;
б) командно помещение с площ 3 m^2;
в) съблекалня за един пациент с площ 1,5 m^2;
г) фотолаборатория с девелопер с площ 6 m^2;
д) склад за филми и химикали с площ 3 m^2;
е) кабинет за разчитане на филми с площ 12 m^2.

6. Кабинет за интервенционална рентгенология (ангиография)

6.1. Процедурна зала с ангиографски апарат с площ 20 m^2.
6.2. Апаратна предзала с площ 6 m^2.
6.3. Техническо помещение с площ 8 m^2.
6.4. Предзала за подготовка на персонала с площ 4 m^2.
6.5. Място за подготовка на пациента с площ 4 m^2.
6.6. Помещение за подготовка на стерилни маси с площ 6 m^2.
6.7. Склад за съхранение на катетри и други материали с площ 4 m^2.
6.8. Гардероб за персонала с площ 8 m^2.
6.9. Място за вторична компютърна обработка с площ 4 m^2.

7. Кабинет за термография

Процедурно помещение с площ 16 m^2.

8. Кабинет за ултразвукова диагностика (ехография)
Процедурно помещение с площ 12 m^2.
9. Кабинет за компютърна томография
9.1. Процедурно помещение с площ 30 m^2.
9.2. Командно помещение с площ 8 m^2.
10. Кабинет за магнитнорезонансна образна диагностика
10.1. Процедурно помещение с площ 24 m^2.
10.2. Командно помещение с площ 8 m^2.
10.3. Техническо помещение с площ 6 m^2.
10.4. Помещение за подготовка на пациент с площ 9 m^2.
11. Кабинет за остеодензитометрия
Процедурно помещение с площ 12 m^2.
12. Кабинет за мамография
12.1. Процедурно помещение с площ 16 m^2.
12.2. Съблекалня за пациентка с площ 1,5 m^2
13. Структура по нуклеарна медицина
13.1. Чакалня за пациенти с площ 12 m^2.
13.2. Регистратура с площ 4 m^2.
13.3. Лекарски кабинет с площ 12 m^2.
13.4. Помещение за радионуклиди с площ 15 m^2.
13.5. Помещение за престой на пациенти с площ 6,5 m^2 на легло.
13.6. Бокс за амплициране – 2 броя с площ 6 m^2 на бокс.
13.7. Процедурно помещение за изследване на пациенти с площ 24 m^2.
13.8. Хранилище за радиоактивни източници с площ 8 m^2.
13.9. Чисти помещения за персонала с площ 9 m^2.
13.10. Радиохимична лаборатория с площ 15 m^2.
13.11. Хранилище за радиоактивни отпадъци с площ 8 m^2.
13.12. Процедурно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф с площ 32 m^2.
13.13. Командно помещение за позитронно емисионен компютър томограф с площ 15 m^2.
13.14. Техническо помещение за позитронно-емисионен компютър томограф с площ 4 m^2.
13.15. Процедурно помещение за гама камера с площ 42 m^2.
13.16. Командно помещение за гама камера с площ 10 m^2.
Забележка: Със заданието за проектиране към структурата по нуклеарна медицина се предвиждат и посочените по-долу помещения, както и техните площи, съобразно търсеното ниво на компетентност за различните медицински дейности и предвидената апаратура:
- санитарни (хигиенни) възли за персонала и за неаплицирани пациенти.
- санитарни възли за аплицирани пациенти.
- при провеждане на метаболитно лечение с I-131, изискващи хоспитализация и: хранилище за получени радиоактивни източници, помещение за подготовка на радиофармацевтици, помещение за аплициране (раздаване) на радиофармацевтици, стаи за хоспитализирани аплицирани пациенти със собствен санитарен (хигиенен) възел, помещение за разпределяне на храната, хранилище за радиоактивни отпадъци, помещения за измиване и дезактивация на съдове и инструменти и за изпиране на спалното бельо, и санитарни пропускници (предвиждат се с площи, съобразени с възможност пациентът да се обслужва от санитар).
14. Структура по лъчелечение

14.1. Приемно-консултативен кабинет с площ 12 m^2.
14.2. Кабинет по планиране и контрол на лъчелечението с площ 12 m^2.
14.3. Процедурно помещение с площ 24 m^2.
14.4. Команден пост с площ 8 m^2.
14.5. Чакалня с площ 12 m^2.
14.6. Манипулацинна с площ 9 m^2.
14.7. Дозиметрично помещение с площ 15 m^2.
14.8. Кабинет за технически специалисти с площ 12 m^2.
14.9. Процедурно помещение за линеен ускорител с площ 90 m^2.
14.10. Командно помещение за линеен ускорител с площ 20 m^2.
14.11. Процедурно помещение за симулативен компютър томограф с площ 40 m^2.
14.12. Командно помещение за симулативен компютър томограф с площ 10 m^2.
Забележка: Със заданието за проектиране към структурата по лъчелечение се предвиждат и посочените по-долу помещения, както и техните площи, в стационара на структурата, когато такъв се предвижда:
- активна стая за хоспитализиране със санитарен възел;
- помещение за аплициране на радиофармацевтиците, респективно за аплициране на закрити радиоактивни източници за лечение;
- хранилище за радиоактивни отпадъци;
- хранилище за радионуклиди;
- помещение за разпределяне на храната.

15. Структура на кръвна банка
15.1. Чакалня за кръводарители с площ 12 m^2.
15.2. Регистратура с площ 6 m^2.
15.3. Кабинет за медицинско освидетелстване с площ 12 m^2.
15.4. Помещение за вземане на кръв с предбокс и бокс с площ 12 m^2 на работно място.
15.5. Помещение за комплектуване и обработка на материали с площ 8 m^2.
15.6. Серологична и имунохематологична лаборатория с площ 15 m^2.
15.7. Хладилна камера, етикетировка - 8 m^2.
15.8. Битово помещение за персонала с площ 9 m^2.
15.9. Стая за възстановяване на колабирали кръводарители с площ 6,5 m^2 на легло.

16. Структура за асистирана репродукция
16.1. Стая за спермоотделяне с площ 9 m^2.
16.2. Бокс за експертиза, етикетиране и обработка на сперматозоиди с площ 6 m^2.
16.3. Криобанка с площ 6 m^2.
16.4. Помещение (лаборатория) за асистирана репродукция с площ 15 m^2.
16.5. Манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол с площ 16 m^2.
16.6. Стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер с площ 6,5 m^2 на легло.
16.7. Хигиенен възел за пациентки с площ 3 m^2.
16.8. Стая за акушерки с площ 9 m^2.

III. Стационарен блок с терапевтични и хирургични отделения/клиники с легла, отделения/клиники без легла, операционен блок, родилен блок и ОАИЛ

1. Терапевтично отделение за възрастни
1.1. Лекарски кабинет с площ 12 m^2.
1.2. Кабинет на началник-отделение с площ 12 m^2.
1.3. Кабинет за старша сестра с площ 12 m^2.
1.4. Административно помещение с площ 12 m^2.
1.5. Функционално-диагностичен кабинет с площ 12 m^2.
1.6. Сестрински пост с площ 6 m^2.

1.7. Манипулационна с площ 9 m^2.
1.8. Работна стая за медицински сестри с площ 12 m^2.
1.9. Изолатор за болни с площ по 6,5 m^2 на легло, но не по-малко от 12 m^2.
1.10. Стая за помощния персонал с площ 6 m^2.
1.11. Разливен хранителен офис с чиста и нечиста част с размери 2 х 12 m^2 с осигурени най-малко по две двугнездни мивки или кетърингов хранителен офис с една двугнездна мивка с площ 6 m^2.
1.12. Столова (дневна) с площ по 1,5 m^2 на болнично легло.
1.13. Хигиенен възел и баня за медицинския персонал с площ 6 m^2.
1.14. Баня за пациенти с площ 8 m^2.
1.15. Хигиенен възел с душ към болничните стаи с площ 3 m^2.
1.16. Общи хигиенни възли към отделението - по един на всеки 10 болнични легла с площ по 3 m^2, ако няма индивидуални хигиенни възли към болничните стаи.
1.17. Помещение за изливане, измиване и дезинфекция на подлоги и уринатори и за съхранение на използван постелъчен инвентар и болнично бельо с площ 5 m^2.

2. Отделение по психиатрия

2.1. Зала за групова и индивидуална психотерапия с площ 1,8 m^2 на функционално място.
2.2. Зала за обучение в дейности от ежедневието с площ 1,2 m^2 на пациент.
2.3. Зала за групова почивка с площ 1,0 m^2 на пациент.
2.4. Помещение за психологични изследвания (наркологичен кабинет) с площ 12 m^2 и с помещения за тихи и шумни занимания по 3 m^2 на функционално място.
2.5. Помещение за арттерапия, културотерапия с площ 2 m^2 на пациент.
2.6. Манипулационна за функционални вливания с площ 6 m^2.
2.7. Зала за конвулсивна електрошокова терапия с площ 16 m^2.
2.8. Помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия с площ 12 m^2.
2.9. Подготвително помещение със санитарен (хигиенен) възел към инсулинова зала с площ 12 m^2.
2.10. Инсулинова зала с площ 30 m^2.
2.11. Помещение за дневно пребиваване (тихи дейности) с площ 1,4 m^2 на пациент.
2.12. Помещение за дневно пребиваване (шумни дейности) с площ 2,4 m^2 на пациент.
2.13. Помещение за свиждане с площ 12 m^2.
2.14. Лаборатория за психически изследвания с площ 8 m^2 на функционално място.
2.15. Помещение по трудотерапия с площ 2 m^2 на работно място.
2.16. Кабинет за трудотерапевт с площ 12 m^2.
2.17. Кабинет по невровегетология с площ 18 m^2.
2.18. Манипулационна по невровегетология с площ 16 m^2.

3. Отделение по инфекциозни болести

3.1. Шлюз (дезинфекционно преддверие) с площ 3 m^2.
3.2. Мелцеров бокс за изолиране на пациенти с особено опасни инфекции с площ 12 m^2.
3.3. Помещение за измиване и дезинфекция на място на съдовете за хранене с площ 12 m^2.
3.4. Помещение за изпиране и термодезинфекция на постелъчния инвентар с площ 9 m^2.

4. Терапевтично отделение за деца

4.1. Болнична стая за възрастни и за деца над 14 години с площ по 6,5 m^2 на легло, но не по-малко от 12 m^2.
4.2. Болнична стая за деца от 3 до 14 години с площ по 5 m^2 на легло, но не по-малко от 8 m^2.
4.3. Болнична стая за деца до 3 години с площ по 4 m^2 на легло, но не по-малко от 6 m^2.

4.4. Детска млечна кухня с чиста и нечиста част, всяка от които с размери 2 х 6 m^2.
4.5. Занималня за деца, снабдена с играчки и учебни пособия, с площ 12 m^2.

5. Хирургично отделение

5.1. Асептична превързочна с площ 16 m^2.
5.2. Гипсовъчна с площ 9 m^2.
5.3. Клизмено помещение с тоалетна с площ 6 m^2.
5.4. Цистоскопна, за ендоскопски и биопсични изследвания с площ по 16 m^2.

Забележка: Със заданието за проектиране към хирургичното отделение в зависимост от структурирането на медицинските дейности се предвиждат и посочените по-долу помещения, като техните площи съответстват на площи на помещения от приложението с аналогични медицински дейности:

- болнична стая;
- изолатор;
- стаи за следоперативна реанимация, за дихателна реанимация и интензивно наблюдение;
- лекарски кабинети, сестрински кабинети и септична превързочна;
- спомагателни помещения – складове за инвентар, за чисто и мръсно бельо, за дезинфекционни препарати и чистачен инвентар, стаи за санитарния персонал, разливен хранителен офис, столова, санитарни възли с баня за пациенти и персонал;
- операционни зали и блокове – най-малко две операционни зали (септична и асептична).

6. Спешно отделение

6.1. Чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите с площ по 6 m^2 за всяко работно място.
6.2. Лекарски спешен кабинет с площ 12 m^2.
6.3. Кабинет по функционална диагностика с площ 12 m^2.
6.4. Чакалня с площ по 2 m^2 на кабинет, с обща площ не по-малка от 12 m^2.
6.5. Противошокова зала за две противошокови легла с площ не по-малка от 25 m^2.
6.6. Манипулационна с едно транспортно легло с площ 20 m^2 и с две транспортни легла с площ 36 m^2.
6.7. Зала за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа с легла с площ 6,5 m^2 на легло, с обща площ не по-малка от 12 m^2.
6.8. Битово помещение за спешния екип с минимална площ 20 m^2.
6.9. Съблекалня с хигиенен възел и душ за персонала с площ не по-малка от 12 m^2.
6.10. Санитарен възел за пациенти с минимална площ 3 m^2.
6.11. Помещение за съхранение на лекарства, медицински изделия, апаратура и инвентар с минимална площ 5 m^2.

Забележка: Помещението по т. 6.3 се предвижда със заданието за проектиране, когато при организацията на медицинските дейности се прецени, че няма възможност за денонощно ползване на кабинет по функционална диагностика на територията на лечебното заведение.

7. Отделение по диализа

7.1. Съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализа с площ 12 m^2.
7.2. Диализна зала с площ 6 m^2 на диализен пост.
7.3. Манипулационна с площ 9 m^2.
7.4. Лекарски кабинет с площ 12 m^2.
7.5. Работна стая за медицински сестри с площ 12 m^2.
7.6. Помещение за подготовка на водата за диализа с площ 8 m^2.
7.7. Кът за разпределение на храна с площ 12 m^2.

7.8. Помещение за обучение на пациенти с площ 1,2 m^2 на пациент, но не по-малко от 12 m^2.
7.9. Помещение за техническа поддръжка и ремонт на диализна апаратура с площ 6 m^2.
7.10. Административен кабинет с площ 12 m^2.
8. Отделение по патологоанатомия с площ не по-малка от 50 m^2.
8.1. Биопсичен сектор:
а) хистологична лаборатория с площ 15 m^2;
б) цитологична лаборатория с площ 15 m^2;
в) хистотека с площ 6 m^2;
г) регистратура (картотека) с площ 6 m^2;
д) имуно-цитохимична лаборатория с площ 15 m^2;
е) електронно-микроскопска лаборатория с площ 15 m^2.
8.2. Некропсичен сектор:
а) сецирна зала с 1 работна маса с площ 24 m^2;
б) помещение за обличане на покойник с площ 8 m^2;
в) хладилна камера с отделни клетки (трупохранилище) с площ не по-малка от 10 m^2;
г) приемна за близките с обособен кът за издаване на документи с площ 12 m^2;
д) тъканен музей с площ 6 m^2;
е) стая за персонала с площ 12 m^2;
ж) лекарски кабинет с площ 12 m^2.
9. Отделение по физикална и рехабилитационна медицина с площ не по-малка от 6 m^2 на процедуро място
9.1. Кабина за електро- и светлолечение с площ 6 m^2.
9.2. Кабина за индивидуален масаж с площ 9 m^2.
9.3. Помещение за инхалации с площ 6 m^2 на процедурно място.
9.4. Зала за групови занимания по ЛФК с площ 40 m^2.
9.5. Зала за индивидуални занимания по ЛФК с площ 12 m^2.
9.6. Зала за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия с площ 24 m^2.
9.7. Помещение за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани с площ 12 m^2.
9.8. Сауна с площ 6 m^2.
9.9. Помещение за студена баня и общо суховъздушно охлаждане с размери 6 x 4 m и басейн с размери 2 x 1 m.
9.10. Процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки с площ 6 m^2.
9.11. Кабина за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал с площ 6 m^2.
9.12. Помещение за подготовка на топлинни апликации с площ 6 m^2 и помещение за регенериране на лечебна кал с площ 9 m^2.
9.13. Помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури с площ 2 m^2 на процедурно място.
Забележка: Всички помещения по т. 9 се определят със заданието за проектиране след уточняване на обема на извършваната медицинска дейност. Площите се приемат след съгласуване с документацията на доставчици на предвидената медицинска апаратура или еквивалентна.
10. Операционен блок
10.1. Пространство за трансфер на болните с площ по 5 m^2 за операционна маса.
10.2. Депо за транспортни колички с площ 4 m^2.
10.3. Санитарен пропускник за операционния персонал, в т.ч:
а) съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ с площ 8 m^2;
б) помещение за обличане на операционното облекло с площ 8 m^2;

в) стая за почивка на операционния екип с обособен кът за написване на оперативния протокол с площ 12 m^2;
г) предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип с площ 10 m^2.
10.4. Помещение за преданестезиологична подготовка на болните с площ 8 m^2.
10.5. Операционна зала с площ 30 m^2 за една операционна маса.
10.6. Площ извън операционната зала за експресна стерилизация на инструментариум с площ 4 m^2.
10.7. Помещение за машина за екстракорпорално кръвообращение към операционна зала по кардиохирургия с площ 9 m^2.
10.8. Помещение за следоперативно събуждане с площ 8 m^2.
11. Родилен блок
11.1. Кабинет за прием на родилка с площ 12 m^2.
11.2. Помещение за хигиенна обработка на родилката с тоалетна и душ с площ 16 m^2.
11.3. Предродилна зала с площ по 6,5 m^2 на легло.
11.4.1. Родилна зала с едно родилно легло с площ 24 m^2, родилна зала с две родилни легла с площ 36 m^2.
11.4.2. Кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото.
11.5. Самостоятелна родилна стая с кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото с площ 18 m^2.
11.6. Помещение за грижа за новородените с площ 4 m^2 на легло, но не по-малко от 16 m^2.
11.7. Зала за интензивни грижи за новородените с площ по 6 m^2 на легло.
11.8. Зала за интензивни грижи на родилките с площ по 8 m^2 на легло.
11.9. Самостоятелна родилна стая с площ 16 m^2.
12. Отделение за анестезиология и интензивно лечение
12.1. Единична стая с едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация с площ не по-малка от 18 m^2.
12.2. Едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация в общо помещение с площ не по-малка от 10 m^2 на легло.
12.3. Помещение за дихателна реанимация и за интензивно лечение с площ 16 m^2 на легло.
12.4. Манипулационна с площ 16 m^2.
12.5. Работна стая за медицински сестри с площ 9 m^2.
12.6. Лекарски кабинет с площ 12 m^2.
12.7. Помещение за информация на близки с площ 9 m^2.
12.8. Помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура с площ 8 m^2.
IV. Административно-стопански блок, помещения за доставка или приготвяне на болнична храна на място, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична пералня, ремонтно гаражно и складово стопанство
1. Помещения за доставка на храна

1.1. Приемно помещение за разпределние на пакетирана храна чиста част с площ 16 m^2.

1.2. Умивалня към приемно помещение за разпределние на пакетирана храна -нечиста част с площ 16 m^2.

1.3. Разливен офис за храна – чиста част с площ 12 m^2.
1.4. Разливен офис за храна – нечиста част с площ 12 m^2.
1.5. Складове за бельо и инвентар и за хранителни отпадъци с площ по 4 m^2 всеки един от тях.

2. Болнична аптека с минимална обща площ 0,50 m^2 на легло, но не по-малко от 50 m^2
2.1. Приемно помещение с площ 12 m^2.
2.2. Асистентско помещение с площ 22 m^2.
2.3. Миялно помещение с площ 6 m^2.
2.4. Хигиенен възел с площ 3 m^2.
2.5. Преддверие към хигиенен възел с площ 3 m^2.
2.6. Аптечен склад с площ 4 m^2.

3. Централна стерилизационна
3.1. Помещение за приемане и съхранение на стерилни материали с площ 6 m^2.
3.2. Помещение за измиване на инструментариум с площ 12 m^2.
3.3. Помещение за репаратура на инструментариум с площ 8 m^2.
3.4. Стерилизационна автоклавна с площ 16 m^2.
3.5. Помещение за съхранение на стерилни материали с площ 4 m^2.
3.6. Експедиция на стерилни материали с площ 6 m^2.
3.7. Помещение за комплектуване с площ 8 m^2.
3.8. Битово помещение за персонала с площ 9 m^2.

4. Болнична пералня
4.1. Помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо с площ 6 m^2.
4.2. Помещение за ръчно пране - 8 m^2.
4.3. Помещение за машинно пране - 16 m^2.
4.4. Помещение за сушене и гладене с площ 16 m^2.
4.5. Складове за чисто и нечисто бельо и за перилни препарати с площ 4 m^2 всеки един от тях.
4.6. Битово помещение за персонала с площ 9 m^2.

5. Гаражно стопанство
Покритият гараж за автомобили е с площ 20 m^2 на автомобил със склад за резервни авточасти и материали (по 0,5 m^2 на автомобил) и със стая за почивка на шофьорите с площ 12 m^2.

6. Общоболнични складови помещения - 12 m^2 за складово помещение.

7. Санитарни пропускници за персонала
7.1. Гардеробни помещения за персонала с площ 1 m^2 на човек.
7.2. Хигиенен възел с площ 3 m^2.
7.3. Преддверие към хигиенен възел с площ 3 m^2.
7.4. Баня с площ 4 m^2.
7.5. Стая за лична хигиена на жената с площ 6 m^2.

8. Станция за медицински газове
Газовата станция за медицински цели се оразмерява по 4 m^2 за всеки вид газ.

9. Съоръжения за събиране и съхранение на отпадъци
9.1. Помещението за съхранение на опасни отпадъци се осигурява с течаща вода и с подов сифон и се оразмерява с площ 2 m^2.
9.2. Помещението за изгаряне на опасни болнични отпадъци (в случай, че не е предвидено изгарянето да се извършва на друго място) е с площ в зависимост от предвиденото съоръжение.

Приложение № 4
към чл. 142, ал. 4

№ по ред	Лечебни заведения*	Средна поддържана осветеност E_m, lx	Обобщена степен на яркостен дискомфорт UGR	Индекс за цветопредаване R_a
1	2	3	4	5
I.	Лечебни заведения за извънболнична помощ, в т.ч. амбулатории за индивидуални или групови практики за първична медицинска помощ, амбулатории за индивидуални или групови практики за специализирана медицинска помощ, медицински център, медико-дентален център и диагностично-консултативен център, медико-диагностични и медико-технически лаборатории			
1.	Амбулатории за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ: а) кабинет за прегледи на възрастни и деца	500	19	90
	б) манипулационна за възрастни и деца	300	19	80
	в) чакалня на кабинет	200	22	80
	г) хигиенен възел за пациентите и персонала	200	22	80

2.	Медицински център, медико-дентален център, диагностично-консултативен център и други центрове: а) чакалня за възрастни пациенти и за деца на кабинет	200	22	80
	б) регистратура/помещение за регистрационно обслужване и информация на пациентите	500	19	80
	в) лекарски консултативен кабинет	500	19	80
	г) манипулационна	300	19	80
	д) асептична превързочна	500	19	90
	е) амбулаторна операционна зала	1000	19	90
	ж) филтър	500	19	90
	з) изолационен бокс	300	19	80
	и) помещение за антропометрични изследвания и имунизации	500	19	90
	й) стая за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа	300	19	80
	к) помещение за лична хигиена на жената	200	22	80
	л) хигиенни възли за персонала и посетителите	200	22	80
	м) складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, консумативи и апаратура	200	22	80
	н) помещение за разделно съхранение на отпадъци	200	22	80
	о) помещение за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция	200	22	80
II.	Лечебни заведения за болнична помощ Консултативно-диагностичен блок, в т.ч. приемно-консултативни кабинети, медико-диагностични и медико-технически лаборатории, кабинети по образна диагностика, функционално-диагностични кабинети, операционен блок, родилен блок, ОАИЛ, сектори по лъчелечение и асистирана репродукция			

1.	Приемно-консултативни кабинети: а) приемно-консултативен кабинет за възрастни и за деца/кабинет за прием на пациенти и хоспитализация	500	19	90
	б) чакалня на кабинет	200	22	80
	в) склад за апаратура	200	22	80
2.	Медико-диагностични лаборатории: а) чакалня	500	19	90
	б) регистратура (помещение за информационно обслужване и регистрация на пациентите)	500	19	80
	в) помещение за вземане на кръв или на друг биологичен материал	300	19	80
	г) помещение за лабораторен лекар	500	19	90
	д) работно лабораторно помещение	500	19	90
	е) миялна	200	22	80
	ж) ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс	300	22	80
	з) стерилизационна	500	19	90
	и) склад за реактиви и стъклария	200	22	80
3.	Зъботехническа лаборатория: а) помещение за рутинна зъботехническа дейност	500	19	90
	б) помещение за полиране и подгряване на муфи	300	19	80
	в) помещение за работа с металокерамика	500	19	80

4.	Функционално-диагностични кабинети: а) кабинет за електрокардиографии, вектокардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балистокардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии, електродермодиагностика	1000	19	90
	б) процедурно помещение за електрофизиология, ендоскопии, катетризация, електрогастрография, енцефалография, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия	1000	19	90
5.	Кабинети по образна диагностика: Кабинет за конвенционална рентгенова диагностика, ползваща апаратура, източник на йонизиращи лъчения: а) процедурно помещение	50	19	80
	б) командно помещение	50	19	80
	в) съблекалня за пациенти	300	19	80
	г) фотолаборатория с девелопер	300	19	80
	д) склад за филми и химикали	200	22	80
	е) кабинет за разчитане на филми	300	19	80
6.	Кабинет за интервенционална рентгенология (ангиография): а) процедурна зала с ангиографски апарат	50	19	80
	б) апаратна предзала	300	19	80
	в) техническо помещение	300	19	80
	г) предзала за подготовка на персонала	300	19	80
	д) място за подготовка на пациента	300	19	90
	е) помещение за подготовка на стерилни маси	500	19	90
	ж) склад за съхранение на катетри и други материали	200	22	80
	з) гардероб за персонала с площ 8 m^2	200	22	80
	и) място за вторична компютърна обработка	500	19	80

7.	Кабинет за термография - процедурно помещение	1000	19	90
8.	Кабинет за ултразвукова диагностика (ехография) Процедурно помещение	500	19	90
9.	Кабинет за компютърна томография: а) процедурно помещение	300	19	80
	б) командно помещение	300	19	80
10.	Кабинет за магнитнорезонансна образна диагностика: а) процедурно помещение	50	19	80
	б) командно помещение	300	19	80
	в) техническо помещение	300	19	80
	г) помещение за подготовка на пациенти	300	19	80
11.	Кабинет за остеодензитометрия Процедурно помещение	300	19	80
12.	Кабинет за мамография: а) процедурно помещение с площ 16 m^2	300	19	80
	б) съблекалня за пациентки с площ 1,5 m^2	300	19	80
13.	Операционен блок: а) пространство за трансфер на болните	50	22	80
	б) депо за транспортни колички	200	22	80
	в) санитарен пропускник за операционния персонал, в т.ч.: - съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ	200	22	80
	- помещение за обличане на операционното облекло	300	19	80
	- стая за почивка на операционния екип с обособен кът за написване на оперативния протокол	300	19	80
	- предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип	300	19	80

	г) помещение за преданестезиологична подготовка на болните	1000	19	90
	д) операционна зала Осветеността на операционното поле е в границите от 10 000 до 100 000 lx в зависимост от специфичните изисквания.	1000	19	90
	е) площ извън операционната зала за експресна стерилизация на инструментариум	500	19	90
	ж) помещение за машина за екстракорпорално кръвообращение към операционната зала по кардиохирургия	300	19	90
	з) помещение за следоперативно събуждане	500	19	90
14.	Родилен блок: а) кабинет за прием на родилка	300	19	80
	б) помещение за хигиенна обработка на родилката с тоалетна и душ	200	22	80
	в) предродилна зала:	300	19	80
	- родилна зала	1000	19	80
	- кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото	500	19	80
	г) самостоятелна родилна стая с кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото	300	19	80
	д) помещение за грижа за новородените	300	19	80
	е) зала за интензивни грижи за новородените	1000	19	80
	ж) зала за интензивни грижи на родилките	1000	19	80
	з) самостоятелна родилна стая	500	19	80
15.	Отделение за анестезиология и интензивно лечение: а) единична стая с едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация	300	19	90
	б) едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация в общо помещение	300	19	90
	в) помещение за дихателна реанимация и за интензивно лечение	300	19	90

	г) манипулационна	300	19	90
	д) работна стая за медицински сестри	300	19	80
	е) лекарски кабинет	500	19	80
	ж) помещение за информация на близки	200	22	80
	з) помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура	500	19	90
16.	Структура по нуклеарна медицина: а) чакалня за пациенти	200	22	80
	б) регистратура	500	19	80
	в) лекарски кабинет	500	19	80
	г) помещение за радионуклиди	200	22	80
	д) помещение за престой на пациенти	300	19	80
	е) бокс за амплициране	300	19	80
	ж) процедурно помещение за изследване на пациенти	500	19	90
	з) хранилище за радиоактивни източници	200	22	80
	и) чисти помещения за персонала	300	19	80
	й) радиохимична лаборатория	300	22	80
	к) хранилище за радиоактивни отпадъци	200	22	80
	л) процедурно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф	50	19	80
	м) командно помещение за позитронно емисионен компютър томограф	300	19	80
	н) техническо помещение за позитронно емисионен компютър томограф	300	19	80
	о) процедурно помещение за гама камера	300	19	80
	п) командно помещение гама камера	300	19	80
17.	Структура по лъчелечение: а) приемно-консултативен кабинет	500	19	80
	б) кабинет по планиране и контрол на лъчелечение	500	19	80
	в) процедурно помещение	500	19	90

	г) команден пост	300	19	80
	д) чакалня	200	22	80
	е) манипулационна	500	19	80
	ж) дозиметрично помещение	500	19	80
	з) кабинет за технически специалисти	300	19	80
	и) процедурно помещение за линеен ускорител	50	19	80
	й) командно помещение за линеен ускорител	300	19	80
	к) процедурно помещение за симулативен компютър томограф	300	19	80
	л) командно помещение за симулативен компютър томограф	300	19	80
18.	Структура на кръвна банка: а) чакалня за кръводарители	200	22	80
	б) регистратура	500	19	80
	в) кабинет за медицинско освидетелстване	500	19	80
	г) помещение за вземане на кръв с предбокс и бокс	500	19	90
	д) помещение за комплектуване и обработка на материали	500	19	90
	е) серологична, имунохематологична лаборатория	500	19	90
	ж) битово помещение за персонала	300	19	80
	з) стая за възстановяване на колабирали кръводарители	300	19	80
19.	Структура за асистирана репродукция: а) стая за спермоотделяне	300	19	80
	б) бокс за експертиза, етикетиране и обработка на сперматозоиди	500	19	80
	в) криобанка	300	19	80
	г) помещение (лаборатория) за асистирана репродукция	1000	19	90
	д) манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол с площ 16 m^2	1000	19	90
	е) стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер	300	19	80
	ж) хигиенен възел за пациентки	200	22	80

	з) стая за акушерки	300	19	80
III.	Стационарен блок с терапевтични и хирургични отделения (клиники с легла или отделения/клиники без легла)			
1.	Терапевтично отделение за възрастни: а) лекарски кабинет	500	19	80
	б) кабинет на началник-отделение	300	19	80
	в) кабинет на старша сестра	300	19	80
	г) административно помещение	300	19	80
	д) функционално-диагностичен кабинет	500	19	90
	е) манипулационна	300	19	80
	ж) работна стая за медицински сестри	300	19	80
	з) изолатор за болни	300	19	80
	и) стая за помощния персонал	300	19	80
	й) разливен хранителен офис с чиста и нечиста част с осигурени най-малко по две двугнездни мивки или кетърингов хранителен офис с една двугнездна мивка	300	19	80
	к) столова (дневна)	200	22	80
	л) хигиенен възел и баня за медицинския персонал	200	22	80
	м) баня за пациенти	200	22	80
	н) хигиенен възел с душ към болничните стаи	200	22	80
	о) общи хигиенни възли към отделението, ако няма индивидуални хигиенни възли към болничните стаи	200	22	80
	п) помещение за изливане, измиване и дезинфекция на подлоги и уринатори и за съхранение на използвания постелъчен инвентар и болнично бельо	200	22	80
2.	Отделение по психиатрия: а) зала за групова и индивидуална психотерапия	300	19	80
	б) зала за обучение в дейности от ежедневието	300	19	80
	в) зала за групова почивка	200	22	80

	г) помещение за психологични изследвания/наркологичен кабинет	500	19	90
	д) помещение за арттерапия, културотерапия	300	19	80
	е) манипулационна за функционални вливания	1000	19	80
	ж) зала за конвулсивна електрошокова терапия	1000	19	80
	з) помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия	500	19	80
	и) подготвително помещение със санитарен възел към инсулинова зала	200	22	80
	й) инсулинова зала	500	19	80
	к) помещение за дневно пребиваване/тихи дейности	500	22	80
	л) помещение за дневно пребиваване /шумни дейности	200	22	80
	м) помещение за свиждане	200	22	80
	н) лаборатория за психически изследвания	300	19	80
	о) помещение по трудотерапия	300	19	80
	п) кабинет за трудотерапевт	300	19	80
	р) кабинет по невровегетология	300	22	80
	с) манипулационна по невровегетология	300	22	80
3.	Отделение по инфекциозни болести: а) шлюз/дезинфекционно преддверие	200	22	80
	б) Мелцеров бокс за изолиране на пациенти с особено опасни инфекции	300	19	80
	в) помещение за измиване и дезинфекция на място на съдовете за хранене	500	19	90
	г) помещение за изпиране и термодезинфекция на постелъчния инвентар	300	19	80
4.	Терапевтично отделение за деца: а) болнична стая за възрастни и за деца над 14 години	300	19	80

5.	б) болнична стая за деца от 3 до 14 години	300	19	80
	в) болнична стая за деца до 3 години	300	19	80
	г) детска млечна кухня с чиста и нечиста част	300	19	80
	д) занималня за деца, обзаведена с играчки и учебни пособия	200	22	80
	Хирургично отделение: а) асептична превързочна	500	19	80
	б) гипсовъчна	300	19	80
	в) клизмено помещение с тоалетна	200	22	80
	г) цистоскопна, за ендоскопски и биопсични изследвания	300	22	80
6.	Спешно отделение: а) чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите	200	22	80
	б) лекарски спешен кабинет	500	19	80
	в) кабинет по функционална диагностика	500	19	80
	г) чакалня	200	22	80
	д) противошокова зала	500	19	90
	е) манипулационна	500	19	90
	ж) зала за диагностично наблюдаване с престой до 24 часа	300	19	80
	з) битово помещение за спешния екип	300	19	80
	и) съблекалня с хигиенен възел и душ за персонала	200	22	80
7.	Отделение по диализа: а) съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализата	200	22	80
	б) диализна зала/диализен пост	500	19	90
	в) манипулационна	500	19	90
	г) лекарски кабинет	500	19	80
	д) работна стая за медицински сестри	300	19	80
	е) помещение за подготовка на водата	300	19	80

	за диализа			
	ж) кът за разпределение на храна	300	19	80
	з) помещение за обучение на пациенти	300	19	80
	и) помещение за техническа поддръжка и ремонт на диализната апаратура	200	22	80
	й) административен кабинет	300	19	80
8.	Отделение по патологоанатомия			
	8.1. Биопсичен сектор: а) хистологична лаборатория	300	19	80
	б) цитологична лаборатория	300	19	80
	в) хистотека	300	19	80
	г) регистратура/картотека	300	19	80
	д) имуно-цитохимична лаборатория	300	19	80
	е) електронно-микроскопска лаборатория	300	19	80
	8.2. Некропсичен сектор: а) сецирна зала с 1 работна маса	1000	19	90
	б) помещение за обличане на покойник	300	19	80
	в) хладилна камера с отделни клетки /трупохранилище	200	22	80
	г) приемна за близките с обособен кът за издаване на документи	300	19	80
	д) тъканен музей	300	19	80
	е) стая за персонала	300	19	80
	ж) лекарски кабинет	300	19	80
9.	Отделение по физикално лечение и рехабилитация - не по-малко от 6 m^2 на процедурно място: а) кабина за електро- и светлолечение	300	19	80
	б) кабина за индивидуален масаж	300	19	80
	в) помещение за инхалации	300	19	80
	г) зала за групови занимания по ЛФК	300	19	80
	д) зала за индивидуални занимания по ЛФК	300	19	80
	е) зала за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия	300	19	80

	ж) помещение за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани	300	19	80
	з) сауна	200	22	80
	и) помещение за студена баня и общо суховъздушно охлаждане	200	22	80
	й) процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки	200	22	80
	к) кабина за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал	300	22	80
	л) помещение за подготовка на топлинни апликации, помещение за регенериране на лечебна кал	300	22	80
	м) помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури	200	22	80
IV.	Административно-стопански блок, стационарен блок с помещения за доставка на пакетирана храна и приготвяне на храна, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична перална, ремонтно гаражно и складово стопанство			
1.	Помещения за доставка на храна			
	а) приемно помещение за разпределение на пакетирана храна - чиста част	300	19	80
	б) умивалня към приемно помещение за разпределение на пакетирана храна - нечиста част	200	22	80
	в) разливен офис за храна – чиста част	300	19	80
	г) разливен офис за храна - нечиста част	300	19	80
2.	Болнична аптека: а) приемно помещение	300	22	80
	б) асистентско помещение	500	19	90
	в) миялно помещение	300	19	80
	г) хигиенен възел	200	22	80
	д) преддверие към хигиенен възел	200	22	80
	е) аптечен склад	200	22	80

3.	Централна стерилизационна: а) помещение за приемане и съхранение на стерилни материали	300	19	80
	б) помещение за измиване на инструментариум	300	19	80
	в) помещение за репаратура на инструментариум	300	19	80
	г) стерилизационна автоклавна	500	19	90
	д) помещение за съхранение на стерилни материали	300	19	80
	е) експедиция на стерилни материали	300	19	80
	ж) помещение за комплектуване	300	19	80
	з) битово помещение за персонала	300	19	80
4.	Болнична пералня: а) помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо	200	22	80
	б) ръчно пране	300	19	80
	в) машинно пране	300	19	80
	г) помещение за сушене и гладене	300	19	80
	д) складове за чисто и нечисто бельо и за перилни препарати	200	22	80
	е) битово помещение за персонала	300	19	80
5.	Гаражно стопанство	200	22	80
6.	Общоболнични складови помещения	200	22	80
7.	Санитарни пропускници за персонала: а) гардеробни помещения за персонала	200	22	80
	б) хигиенен възел	200	22	80
	в) преддверие към хигиенен възел	200	22	80
	г) баня	200	22	80
	д) стая за лична хигиена на жената	200	22	80
8.	Станция за медицински газове	300	19	80

9.	Съоръжения за събиране и съхраняване на отпадъци			
	9.1. Помещението за съхраняване на опасни отпадъци се осигурява с течаща вода и подов сифон.	200	22	80
	9.2. Помещение за изгаряне на опасни болнични отпадъци (ако не е предвидено изгарянето да се извършва на друго място).	300	19	80

Забележки:

*Параметрите на осветлението са на нивото на пода.

Параметрите на осветлението за командните, техническите и процедурните помещения, предвидени за монтиране на апаратура, се приемат съгласно таблицата, освен ако в заданието за проектиране или в документацията на производителя е предвидено друго.

Информационно приложение № 5
към чл. 148, ал. 2, чл. 150, т. 1 и чл. 151, т. 1 и т. 4

1. Това приложение е информационно и обхваща данни за проектните изисквания в зависимост от функциите на най-типичните помещения в лечебните заведения. Приложението може да се прилага в случаите, в които със заданието за проектиране не са определени други по-високи изисквания към контролираните параметри на микроклимата.

2. За постигане на хигиенните условия в лечебните заведения, техническите решения на системите за отопление, вентилация и охлаждане на пространствата, както и възможностите им за осигуряване, поддържане и регулиране на параметрите в определени граници, се съгласуват с технолози в областта на здравеопазването, като се вземат под внимание параметрите и технологичните изисквания при експлоатацията на медицинското оборудване за конкретното му предназначение в отделните помещения на лечебното заведение.

3. При проектиране на системите за поддържане на микроклимата в обитаемите пространства, може да се обособят седем основни зони, в които помещенията са групирани по функционален профил.

3.1.Специфични технически изисквания се прилагат в зоните за:

3.1.1. хирургична и реанимационна дейност;

3.1.2. полагане на грижи и болнична помощ за лежащо болни (в болничен стационар/отделение);

3.1.3. комплексни и специализирани здравни грижи за пациенти с напреднал стадий на болестта (в хосписи);

3.1.4. рентгенология и радиофармацевтични манипулации на болни;

3.1.5. лабораторна диагностика, лекарски прегледи и лечение при оказване на извънболнична помощ;

3.1.6. стерилизационна дейност;

3.1.7. сервизно обслужване и помощни помещения.

3.2. Техническите изисквания към контролираните параметри в таблицата са определени в зависимост от функцията на конкретните помещения и вида на медицинските процедури, извършвани в тях.

3.3. Изискванията към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения са дадени в таблицата към това приложение. За всички случаи, за които в таблицата са посочени думите „няма изискване“ (т.е. няма специфично изискване), стойностите на съответните параметри се определят със заданието за проектиране.

3.4. Стойностите на параметрите на микроклимата за всички необхванати от това приложение помещения се определят със заданието за проектиране, като се спазват изискванията на Наредба № 15 от 2005 г.

3.5. При проектирането на системите за отопление, вентилация и охлаждане в лечебните заведения се взема под внимание и категоризацията на помещенията в тях, определена в приложение № 6 от наредбата, като за всяка функционална група се отчита съответстващият й клас на чистота на въздуха. При разработването на задание за проектиране се отчита още рисковата група за възникване на вътреболнични инфекции, в която лечебното заведение - обект на проектиране, попада съгласно Наредба № 3 от 2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции.

Изисквания към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
1.	**Хирургия, анестезия и интензивно лечение**								
1.1.	Операционни зали за операции с много голям, голям и среден обем и сложност	Надналягане	18	24	4	20	Не се допуска	30	60
1.2.	Амбулаторни операционни зали за операции с малък обем и сложност	Надналягане	18	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.3.	Операционни зали за еднодневна хирургия	Надналягане	20	24	4	20	Не се допуска	30	60
1.4.	Помощни помещения с по-ниска стерилност (предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип, помещение за преданестезиологична подготовка на болните, помещение за експресна	Няма изискване	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	60

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
	стерилизация на инстументариум и др.)								
1.5.	Стая за следоперативен престой (следоперативно събуждане)	Няма изискване	21	24	2	6	Не се допуска	30	60
1.6.	Зала за ОАИЛ (анестезия и интензивно лечение)	Надналягане	21	24	2	6	Не се допуска	30	60
1.7.	Зала за интензивно лечение на рани от изгаряне	Надналягане	21	24	2	6	Не се допуска	35	40
1.8.	Зала за интензивни грижи на новородени	Надналягане	21	27	2	6	Не се допуска	30	60
1.9.	Стая за интензивно лечение и следоперативна реанимация	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	30	60
1.10.	Помещение за дихателна реанимация и интензивно лечение	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.11.	Помещение за анестезиологична апаратура	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	8	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
1.12.	Зали за лазерна очна хирургия	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.13.	Зали за пластично-възстановителна и естетична хирургия	Надналягане	21	28	3	15	Не се допуска	30	60
1.14.	Помещение за информация на близки	Подналягане	21	24	2	12	Няма изискване	-	65
1.15.	Санитарен пропусник за операционния персонал	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
1.16.	Помещение за подготовка на пациента	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	-	60
1.17.	Родилна зала, самостоятелна родилна стая		24	27	2	6	Не се допуска	30	60
1.18.	Предродилна зала		21	24	2	6	Не се допуска	30	60
2.	**Полагане на грижи и болнична помощ за лежащо болни (в болничен стационар/отделение)**								
2.1.	Болнична стая	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, ^oC	**Максимална, ^oC**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
2.2.	Хигиенни помещения	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не	Няма изискване	Няма изискване
2.3.	Болнична стая за новородени и болнична стая за деца до 3 г.	Няма изискване	22	27	2	6	Не се допуска	30	60
2.4.	Стая за изолиране на пациенти с опасни инфекции (стая със защитна среда)	Подналягане	21	24	2	12	Няма изискване	Няма изискване	60
2.5.	Всички стаи (за болни в условия на болничен стационар)	Надналягане	21	24	2	12	Не се допуска	-	60
2.6.	Преддверие към болничните стаи за изолация на инфекциозно болни	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	няма изискване
2.7.	Зала за интензивни грижи за родилки	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, ^oC	**Максимална, ^oC**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
2.8.	Коридор, фоайе, стълбища, регистратура	Няма изискване	18	Няма изискване	Няма изискване	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.	**Комплексни и специализирани здравни грижи за пациенти с напреднал стадий на болестта (в хосписи)**								
3.1.	Стаи за обитаване	Няма изискване	21	24	2	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.2.	Помещения за дневни пребиваване и хранене	Няма изискване	21	24	4	4	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.3.	Помещения за физикална и рехабилитационна медицина	Подналягане	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.4.	Помещения за трудо терапия	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.5.	Хигиенни възли, бани	Подналягане	21	24	Няма изискване	10	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
4.	**Рентгенология и радиофармацевтични манипулации на болни**								

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
4.1.	Помещения за образна диагностика и лечение	Подналягане	22	26	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
4.2.	Помещения за интервенционална рентгенология	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	Няма изискване	60
4.3.	Техническо помещение	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	8	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.	**Лабораторна и функционална диагностика, рехабилитация, патологоанатомия, лекарски прегледи и лечение в заведения за извънболнична помощ**								
5.1.	Помещение за вземане на биологичен материал	Подналягане	20	24	2	12	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.2.	Лаборатория, обща, бактериологична, биохимична, цитологична, хистологична, микробиологична, патологична, серология, за даряване, изследване и преработване на кръв и кръвни съставки	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
5.3.	Миялно помещение	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.4.	Лаборатория в структури по нуклеарна медицина	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.5.	Лаборатория	Подналягане	21	24	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.6.	Лаборатория за предаване на материали (носители)	Надналягане	21	24	2	4	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.7.	Сецирна зала	Подналягане	16	21	2	12	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.8.	Помещение за обличане на покойник	Подналягане	21	24	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
5.9.	Болнична аптека	Надналягане	21	24	2	4	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
5.10.	Кабинет за прегледи	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
5.11.	Асистентско помещение	Надналягане	21	24	2	4	Няма изискване	Няма изискване	60
5.12.	Процедурни помещения за ендоскопии	Надналягане	20	23	2	15	Не се допуска	30	60
5.13.	Стерилизационна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.14.	Стаи за краткосрочен престой и наблюдение	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
5.15.	Помещение за лечебни вани	Подналягане	22	27	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, °C	**Максимална, °C**					
1	***2***	***3***	***4***	***5***	***6***	***7***	***8***	***9***	***10***
5.16.	Физиотерапевтична кабина	Подналягане	22	27	2	6	Няма изискване	Няма изискване	65
6.	**Централна стерилизация**								
6.1.	Централна стерилизационна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.	**Сервизно обслужване и помощни помещения**								
7.1	Център за приготвяне на храна	Няма изискване	22	26	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.2.	Приемно помещение за разпределение на пакетирана храна - чиста част	Няма изискване	22	26	2	2	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.3.	Умивалня към приемно помещение за разпределение на пакетирана храна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, ^oC	**Максимална, ^oC**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
7.4.	Разливен офис за храна – чиста част	Няма изискване	22	26	Няма изискване	2	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.5.	Разливен офис за храна – нечиста част	Няма изискване	22	26	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.6.	Помещение за ръчно пране	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.7.	Помещение за машинно пране	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.8.	Помещение за сушене и гладене	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.9.	Помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.10.	Складове за чисто бельо	Надналягане	22	26	Няма изискване	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване

по ред	**Функционално предназначение на зоната**	**Налягане на въздушната среда**	**(а) Проектна температура**		**(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h^{-1}**	**(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h^{-1}**	**(г) Рециркулация на въздуха**	**Минимална относителна влажност, %**	**Максимална относителна влажност, %**
			Минимална, ^oC	**Максимална, ^oC**					
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
7.11.	Складове за нечисто бельо и за перилни препарати	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.12.	Битово помещение за персонала	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.13.	Съхранение на опасни материали и отпадъци.	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.14.	Стерилно съхранение	Надналягане	15	18	2	4	Няма изискване	Няма изискване	60

Забележки:
(а) Температури се отнасят за зимен режим. В случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда да се проектира система за климатизиране за летен режим, за проектна температура се приема максималната температура, посочена в колона 5.
(б) Отнася се и за интервалите от време с отсъствие на хора.
(в) Отнася се за интервалите от време с присъствие на хора.
(г) За помещенията, за които в колона 8 е отбелязано „Не се допуска“ рециркулацията е недопустима през крайните конвективни отоплявaщи/охлаждащи тела. Рециркулация се допуска само през абсолютни филтри.

Приложение № 6
към чл. 153, т. 2

Изисквания към обема на външния въздушен поток

Таблица 1

Група помещения	Разход на външен въздух
1 – 3	Не по-малко от 100 m^3/h, разчетено за 1 човек
4*	
5*	

*Забележка** За всяко отделно помещение обемът на входящия въздушен поток зависи от очакваното обичайно топлинно натоварване, от изискванията за чистота на въздуха и от параметрите на микроклимата.

Таблица 2

Категоризация на помещенията в лечебното заведение

Гру-па	Помещения	Особености
1.	Асептична операционна зала за рутинно извършване на асептични хирургични интервенции със защитна зона чрез беден на турболенции, еднопосочен въздушен поток за извършване на:	Въвеждане в организма на пациента на стерилни и чисти чужди тела, в т.ч. на имплантати
	а) присаждане и трансплантация на органи и тъкани	Продължителност на операцията
	б) имплантация на чужди тела	Значителен размер на оперативното поле/раната
	в) реконструктивно-възстановителни операции на сърце, големи съдове, пикочно-полова система и др.	Операции при имунокомпрометирани пациенти
	г) лапароскопски реконструктивно-възстановителни операции	
	д) открити торако-абдоминални операции;	
	е) неврохирургически операции	
	ж) операции с обширно оперативно поле и/или значителна продължителност, при което инструментите и материалите остават отворени продължително време	
	з) операции при имунокомпрометирани пациенти, при пациенти след химио- или лъчетерапия и при полиорганна недостатъчност	
2.	Помещения на звената за ОАИЛ (интензивно лечение) със защитни зони чрез беден на турболенции, еднопосочен въздушен поток за пациенти:	Пациенти с отслабен имунитет, податливи на инфекции, след продължително пребиваване в

	а) след трансплантация на костен мозък	звеното за интензивно лечение.
	б) с обширни изгаряния	
	в) третирани с химио- или лъчетерапия във високи дози	
	г) след обширни хирургически интервенции	
	д) с понижен имунитет	
3.	Амбулаторна операционна зала без защитна зона или със защитна зона, с по-малка площ, за извършване на:	Рискът от контаминиране и евентуална инфекция е по-нисък в сравнение с група 1, но са необходими мерки за предпазване от зарази, предавани по аерогенен начин.
	а) ендоскопски операции	
	б) ендоваскуларни интервенции	
	в) други диагностично-лечебни манипулации с малки размери на операционното поле	
	г) хемодиализа, плазмафереза и др.	
	д) цезарово сечение	
	е) вземане/събиране на пъпна кръв, костен мозък, мастна тъкан и др. с цел последващо добиване на стволови клетки	
	Помещения с повишени изисквания за чистота, без защитна зона, в т.ч.:	
	ж) стаи за лечение на пациенти след трансплантация на органи	
	з) стаи за пациенти с термична травма	
	и) предоперационни зали и стаи за събуждане след операцията	
	й) превързочни зали	
	к) родилни зали	
	л) реанимационни зали	
	м) отделения за новородени	
	н) складове за стерилни материали	
	о) стаи за превеждане на пациенти след операция или след интензивно лечение	
4.	Помещения, които не изискват специални мерки за защита на пациентите, персонала и трети лица:	-
	а) болнични стаи, освен помещенията от групи 2, 3 и 5	
	б) помещения за ендоскопска диагностика	
	в) спешни отделения	
	г) стаи за рехабилитации	
5.	Помещения за пациенти с остри инфекции (изолационни помещения)	Защитата на персонала, на останалите пациенти и на болничната среда е приоритет.
	Септични превързочни зали	
	Септични операционни зали и др.	

Таблица 3

Основни изисквания към чистотата на въздуха в помещенията на лечебните заведения

Група поме-щения	Зони	Максимално допустим брой на частици с размери 0,5 μm в 1 m^3 въздух	Клас на чистота	Максимално допустимо микробно замърсяване в 1 m^3 въздух (koe/m^3)
1.	Зона на операционната маса	3520	5	5
	Зона около операционната маса	35 200	6	20
2.	Зона на болничното легло	3520	5	5
	Зона около болничното легло	35 200	6	20
3.*		3 520 000	8	100
4.		-	-	500
5.*		3 520 000	8	100

*При наличие на защитна зона с филтриран еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) по отношение на защитната зона важат изискванията за помещения от група 1.

Таблица 4

Вид на въздушния поток и клас филтри

Група поме-щения	Зони	Клас на чистота	Вид на въздушния поток	Клас филтри
1.	Зона на операционната маса	5	Е	F7 + F9 + H14
	Зона около операционната маса	6	Т	F7 + F9 + H13
2.	Зона на болничното легло	5	Е	F7 + F9 + H14
	Зона около болничното легло	6	Т	F7 + F9 + H13
3.		8	Т	F7 + F9
4.*		-	Т	F7 + F9
5.		8	Т	F7 + F9

Забележки:

1. Е е еднопосочният чист въздушен поток; Т - турболентният въздушен поток.

2. При условия на по-висока запрашеност или друго замърсяване на въздуха и с цел удължаване на експлоатационния живот на филтрите от клас 7 може да се инсталират външни предфилтри от клас G3 (G4).

3. Означените в таблицата стойности за кратността на въздухообмена са ориентировъчни и са съобразени само с търсената степен на чистота на въздуха, като не са взети предвид други фактори, например отделянето на топлина, влага и вредни вещества от обектите в помещенията (персонал, операционни лампи, апарати за наркоза и др.).

* Помещенията от група 4 обикновено се вентилират по естествен начин. В случай че се ползва принудителна вентилация, може да се използват филтри както за помещенията от групи 3 и 5, но с по-малка кратност на въздухообмена.